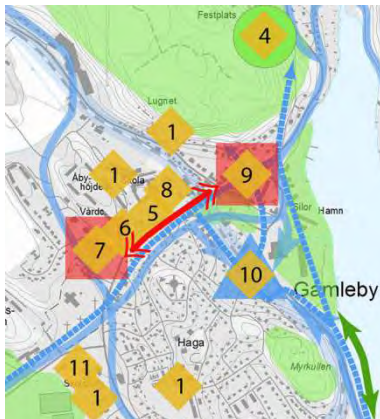

FÖRDJUPNING AV ÖVERSIKTSPLANEN FÖR **GAMLEBY** PLANBESKRIVNING

UTSTÄLLINGSUPPLAGA, EFTER BESLUT I KS 2018-06-19

VÄSTERVIK
KOMMUN

Innehåll

Sammanfattning av FÖP Gamleby.....	3
Geografisk avgränsning.....	4
Inledning.....	5
Bakgrund.....	5
Syfte.....	6
FÖP Gamleby i tre kartor.....	7
Befolkning.....	12
Utblickar, landskapsbild och stadsbild.....	13
Vision 2030.....	13
Andra styrdokument som berör.....	14
Mål för FÖP Gamleby.....	15
Planprocessen.....	15
Utvecklingsområden.....	16
Bostäder (total bruttoarea ca 10 ha).....	16
Verksamheter (total bruttoarea ca 17 ha).....	24
Allmänna intressen och riksintressen.....	35
Trafik och kommunikationer.....	35
Bredband.....	43
Målpunkter, mötesplatser, offentligt rum.....	43
Offentlig service.....	45
Planläggning.....	46
Kulturmiljö.....	47
Areella näringar.....	53
Naturmiljö.....	57
Fritid, rekreation, kultur och turism.....	61
Grön- och blåstruktur.....	63
Anpassning till ett förändrat klimat.....	67
Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera (brutto-area ca 140.000 m ²).....	71
Dagvatten.....	73
Vatten och avlopp.....	76
Miljöskydd och säkerhet.....	78
Miljökvalitetsnormerna (MKN).....	78
Radon.....	80
Energi.....	80
Avfall.....	81
Förorenade områden.....	81
Farligt godstrafik och tung trafik.....	83
Buller och vibrationer.....	83
Räddningstjänsten.....	84
Säkerhets-, brand- och explosionsrisker.....	84
Medverkande.....	85

Sammanfattning av FÖP Gamleby

FÖP Gamleby skapar möjligheter för att öka Gamlebys attraktivitet bland annat genom att peka ut utvecklingsområden för bostäder för fler Gamlebybor, utvecklingsområden för verksamheter för fler arbetstillfällen, förslag på olika trafiklösningar för trafiksäkrare miljö och bättre kollektivtrafikmöjligheter, uppmuntrar en attraktivare offentlig miljö och föreslår att stärka centrala Gamleby, ge utvecklade rekreativsmöjligheter, bland annat runt hamnområdet.

FÖP:en föreslår bland annat att Gamleby Köpcentrum och Torget föreslås länkas samman med Resecentrum, vid hamnområdet och Garpedansberget. Kommersiell och offentlig service föreslås koncentreras i och emellan kärnorna (Gamleby köpcentrum och Torget) för att öka tillgängligheten och stärka synergieffekterna. Satsningar föreslås på attraktiva mötesplatser i utemiljöer i Gamleby för att öka trivselen och tryggheten och bidra till fler besökare på platsen.

Samarbete föreslås med Trafikverket för att vidta åtgärder som förkortar restiderna Tjustbanan, respektive Riksväg 35. Gator i samhället som ska göras säkrare för gång och cykel pekas ut. Järnvägsstationen föreslås rustas upp till resecentrum och få förbättrad funktion. Även busshållplatserna föreslås få förbättrad funktion. En Ny Norra infart föreslås. Det gamla brofästet som finns i en detaljplan föreslås tas bort, gång- och cykelpassagen över järnvägen vid högstadieskolan föreslås göras säkrare med signaler och bommar. En trafikplats föreslås vid Mellersta infarten med fjärrbusshållplatser, pendlarparkering, säkrare av- och påfarter, bredare tunnel får att underlätta gång- och cykeltrafik ut till Heda. Torget föreslås bli gångfartsområde när Nya Norra infarten byggs.

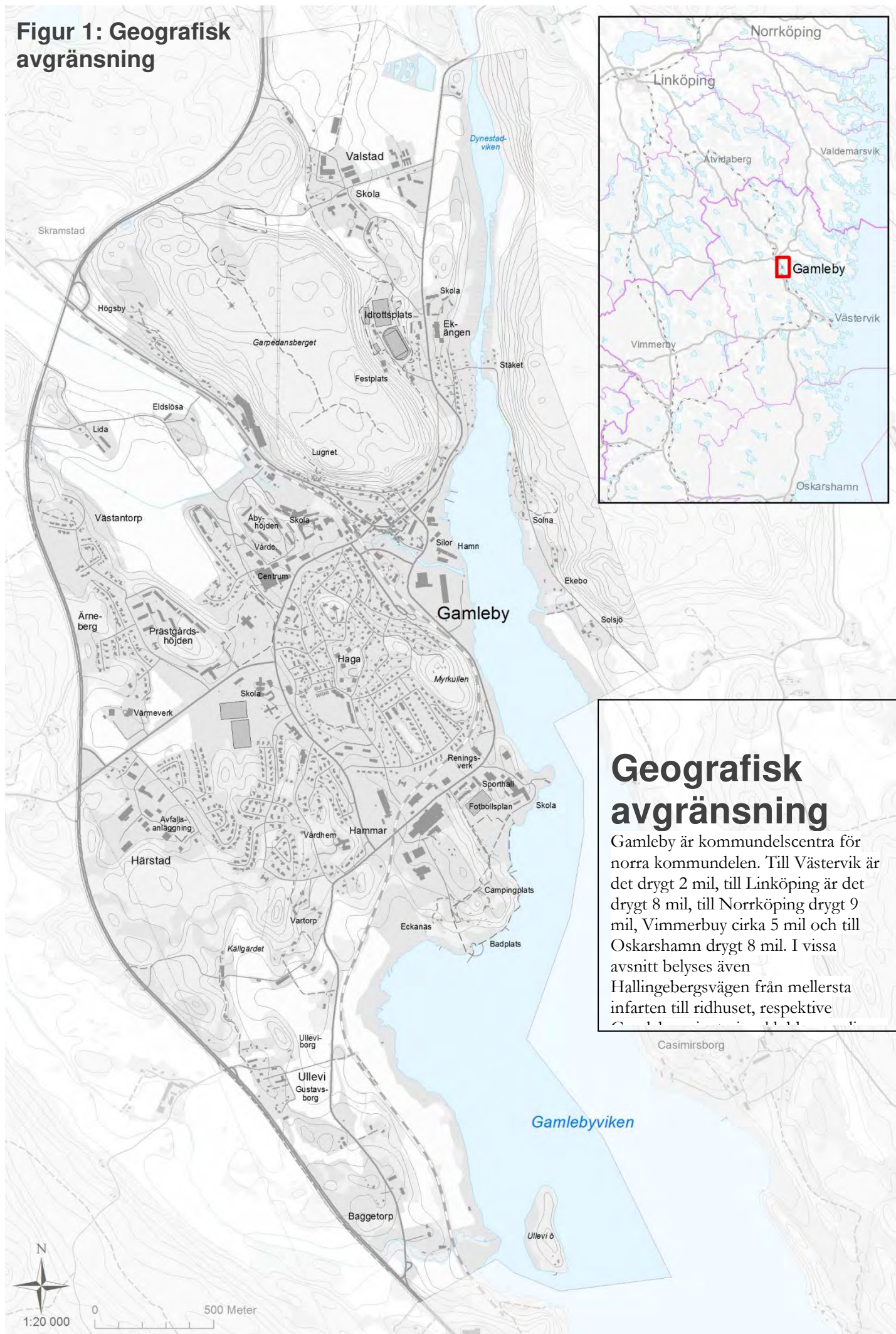
Befintliga rekreativsområden föreslås bevaras, förstärkas och utvecklas. Ökad attraktivitet av grön- och blåstruktur. En skötselplan föreslås tas fram för attraktiva grönytor i och i direkt anslutning till Gamleby med hänsyn till rekreativsmöjligheter, naturvård och kulturvård. En multidamm för dagvatten vid Erneberg. Utveckling av friluftsområde föreslås på Ernebergsfältet. Runt hamnområdet föreslås bli rekreativsområde, men där föreslås också noggrannare utredningar för att få bättre kunskap om geotekniken, med mera.

Utvecklingsområden föreslås för såväl bostäder, cirka 10 hektar som verksamheter, cirka 17 hektar. Mark till detta har varit svår att hitta, särskilt vad gäller mark till verksamheter. Kommunen har sålt sin sista tomt för industrimark i Gamleby. Problematiken med översvämningsrisker och geotekniska förhållanden runt hamnområdet gör att ytterligare verksamheter inte är lämpligt där. Därför har det varit viktigt att hitta motsvarande markarealer, plus lite extra att ha i beredskap om verksamheter vill etablera sig, eller befintliga verksamheter behöver ny mark. Att hitta tillräckligt med mark för verksamhetsområden har varit svårt inom FÖP-området. 17 hektar för verksamheter borde å ena sidan räcka, men den är å andra sidan utpekad på mark som inte är helt enkel för exploatering, då det exempelvis kan vara översvämningsrisker vid skyfall, dålig geoteknik, betydande höjdskillnader, jordbruksmark, befintliga bostäder eller friluftsliv. FÖP:en ger vägledning till hur man ska förhålla sig till detta vid detaljplanläggningen, för respektive område. Skulle det då visa sig att utpekad mark för verksamheter är otillräcklig, får man leta efter andra lösningar.

För sammanfattning i karta, se figur 2 Utvecklingsstrategikartan, respektive figur 3 Användningskartan.

Figur 1: Geografisk avgränsning

Geografisk avgränsning

Gamleby är kommunelsentra för norra kommundelen. Till Västervik är det drygt 2 mil, till Linköping är det drygt 8 mil, till Norrköping drygt 9 mil, Vimmerby cirka 5 mil och till Oskarshamn drygt 8 mil. I vissa avsnitt belyses även Hallingebergsvägen från mellersta infarten till ridhuset, respektive

Inledning

Bakgrund

Västerviks kommuns översiktsplan, ÖP 2025 vann laga kraft den 7 november 2014 och består av Huvuddokumentet och 5 tematiska tillägg som är kommuntäckande delar av översiktsplanen. Fördjupade tätortsstudier för Västerviks kommun är en del av översiktsplanen och har rekommendationer för tätorterna i kommunen, bland annat för Gamleby. Det dokumentet är beslutat 1990 och reviderat 1992. Det finns behov av att göra ett nytt styrdokument som är bredare, mer djupgående och bättre möter upp mot behoven i dagens samhälle och som följer riktlinjerna i de kommuntäckande delarna i översiktsplanen. FÖP Gamleby kommer att ersätta de delar som berör Gamleby i dokumentet Fördjupade tätortsstudier för Västerviks kommun.

Viktiga frågor i FÖP Gamleby

Initiativet till att göra en fördjupning av översiktsplanen för Gamleby togs då behov uppstått att belysa en rad olika frågor. Bland annat följande:

- Ny norra infart. Ta ställning till.
- Skyfallskartering, då Gamleby har och befaras få problem vid extrema skyfall.
- Markens bärighet vid hamnområdet är dålig och påverkas redan idag av översvämning vid högt vattenstånd i Östersjön. Området kommer på sikt att hamna under havsytan, om scenarierna gällande klimatförändringarna slår in. Hur kan och vill vi använda hamnområdet, med mera?
- Ny placering av resecentrum.
- Nytt brolägg för bro över till Solnasidan som finns i gällande detaljplan, där det idag finns bostadshus. Ha kvar, eller ta bort?
- Ett sammanhängande, säkert och gent cykelnät.
- Hitta fler industritomter, då kommunen i nuläget inte har fler i reserv.

ÖP 2025, Huvuddokumentet beskriver Gamleby så här:

”Nivå 2 kommunfelscentra

Gamleby

I den norra delen av kommunen är Gamleby en viktig serviceknutpunkt och här hittar man ett serviceutbud som är utöver det vanliga med tanke på ortens befolkningensmängd.

Funktion:

- ◆ *Kommunens näst största ort och är en ovanligt stor sådan med nationella mått mätt*
- ◆ *Stort köpcentra i förhållande till sin storlek*
- ◆ *Många olika servicefunktioner*
- ◆ *Centralort för norra kommundelen*
- ◆ *Kunskapsort – många olika lärocentra*
- ◆ *Differentierad lokal arbetsmarknad*

Utvecklingsmöjligheter:

- ◆ *Pendelstation för norra kommundelen*
- ◆ *Ligger vid E22*
- ◆ *Ligger vid Tjustbanan*

Kartan är från en annan del av Västerviks kommuns översiktsplan; Huvuddokumentet, ÖP 2025 och som visar kommunens fem nivåer gällande geografiska förutsättningar med tanke på funktion och utvecklingsmöjligheter.

- ◆ *Attraktivt boende*
- ◆ *LIS-områden*
- ◆ *Ny infart med möjligheter till nya exploateringsområden.*”

Gamlebys funktion

Sommartid sker en inströmning av turister. För sin storlek har Gamleby ett stort utbud av butiker, offentlig service, övernattningsmöjligheter, med mera. Det finns många arbetsgivare på orten såsom industrier, butiker, kontor och offentlig service. Gamleby har även ett strategiskt läge med tillgång till flera arbetsmarknadsregioner och närhet till stora arbetsgivare. Tjustbanan löper genom samhället, E22:an går strax utanför med tre av- och påfarter, väg 35 börjar/slutar i Gamleby. Detta ger dagspendlingsmöjligheter till orter som Västervik, Oskarshamn, Valdemarsvik, Söderköping, Norrköping, Åtvidaberg, Linköping och Vimmerby. Men även till mindre orter i Västerviks kommun som Loftahammar, Edsbruk, Överum, Odensvi och Almvik. Gamlebys närhet till dess unika natur och Gamlebyviken ger möjlighet till rekreation, friluftaktiviteter och kulturupplevelser både på land och på hav.

Gamleby folkhögskola, Gamleby TV-produktion (GTV), Riksyркesskolan och Valstads skolan har bidragit till att göra Gamleby till en studieort. Orten har också varit en knutpunkt för jordbruket i Tjustbygden genom Lantmännen silo och försäljning av jordbruksredskap, traktorer med mera. 1972 invigdes det nya Gamleby centrum där olika butiker och samhällsservice samlades. Torget och den ursprungliga platsen för Gamleby har överlevt och förutom bostäder finns flera restauranger och butiker runt den här platsen.

Parallella projekt till FÖP:en

Parallellt med FÖP-arbetet har en förbättringsvandring med efterföljande utvecklingsdialoger och utvecklingsarbete genomförts 2013 i Gamleby. Under förbättringsvandringen har medborgare kunnat meddela synpunkter som kan göra den offentliga miljön mer trivsam. I Gamleby har dessa synpunkter till stor del varit av karaktären FÖP-frågor, såsom cykelvägar, strandpromenad och bostäder. En mindre del av synpunkterna var av sådan detaljeringsgrad att de inte varit FÖP-frågor. Dessa har därför kunnat lösas på annat sätt. På så sätt har man kunnat fånga upp sådana icke-FÖP-frågor, men som ändå är väl så viktiga för ett samhälle. Förbättringsvandringen och FÖP:en i Gamleby kan ses som komplement till varandra.

Ett annat arbete som sker parallellt med FÖP-arbetet är ett projekt som kallas ”Business Improvement District”, BID centrala Gamleby. Projektet ägs av Västervik Framåt, projektledaren är anställd på kommunen och det stöds av Svenska Stadskärnor AB, som bland annat delar ut priset ”årets stadskärna” som Västervik stad fick för 2017. Projektet bygger på frivillighet och involverar näringsidkare och fastighetsägare inom ett geografiskt avgränsat område i centrala Gamleby för att skapa en målinriktad affärsutvecklingsplan med tillhörande finansiering för platsen. Saker man kollar på är bland annat Varumärket; Utbudet; Platsen; Tillgängligheten; Rent, snyggt, säkert. BID centrala Gamleby tillför FÖP Gamleby-arbetet input och inspiration.

Syfte

Syftet med den här fördjupningen av översiktsplanen är att redogöra för huvuddragen i den långsiktiga utvecklingen av Gamleby. Fördjupningen ska utgöra en handlingsplan för hur den framtida mark- och vattenanvändningen ska utvecklas samt utgöra underlag för det fortsatta detaljplanarbetet och bygglov-givningen, eller andra utredningar.

Planen beskriver och formulerar vägledning för hur bland annat mark, kulturmiljö, naturmiljö, grönsstruktur, bebyggelse, service, kommunikationer, teknisk försörjning samt säkerhet och risker ska kunna hanteras, bevaras, användas eller utvecklas.

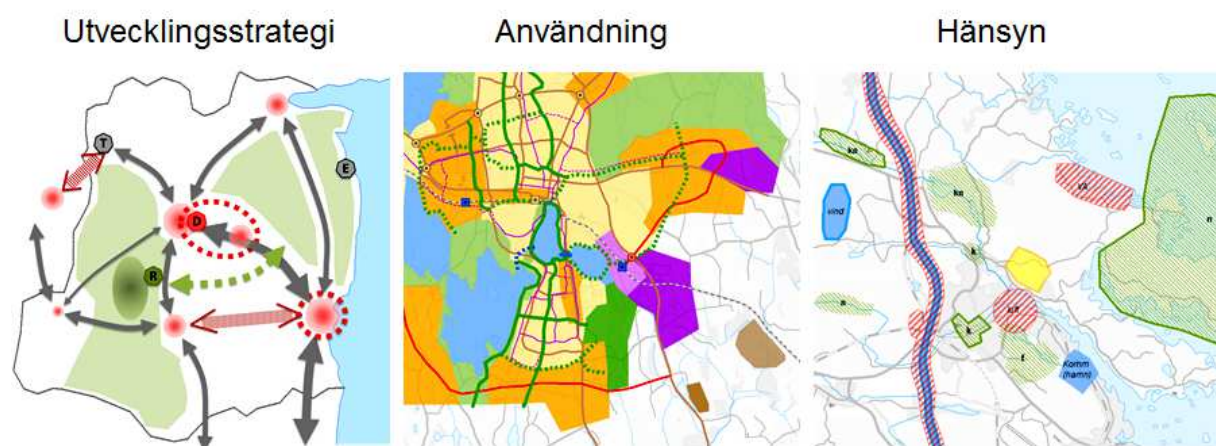
Fördjupningen är inte juridiskt bindande, utan är ett vägledande politiskt styrdokument, Det väger tyngre än andra beslutsunderlag i och med att det är en del av översiktsplanen och följt förankringsprocessen som är lagstadgad enligt plan- och bygglagen. Fördjupningen syftar till att visa vilken utveckling kommunen vill se i området.

FÖP:en behandlar tidsperspektivet 10 – 15 år framåt i tiden, men kan även ge vägledning ännu längre framåt i tiden.

FÖP Gamleby är en del av Västerviks kommuns översiktsplan. Minst en gång varje mandatperiod (vart fjärde år) ska kommunfullmäktige ta ställning till om översiktsplanen i alla sina delar fortfarande är aktuell. Bedöms den inte vara det så kan den göras om. Helt, eller i delar.

FÖP Gamleby i tre kartor

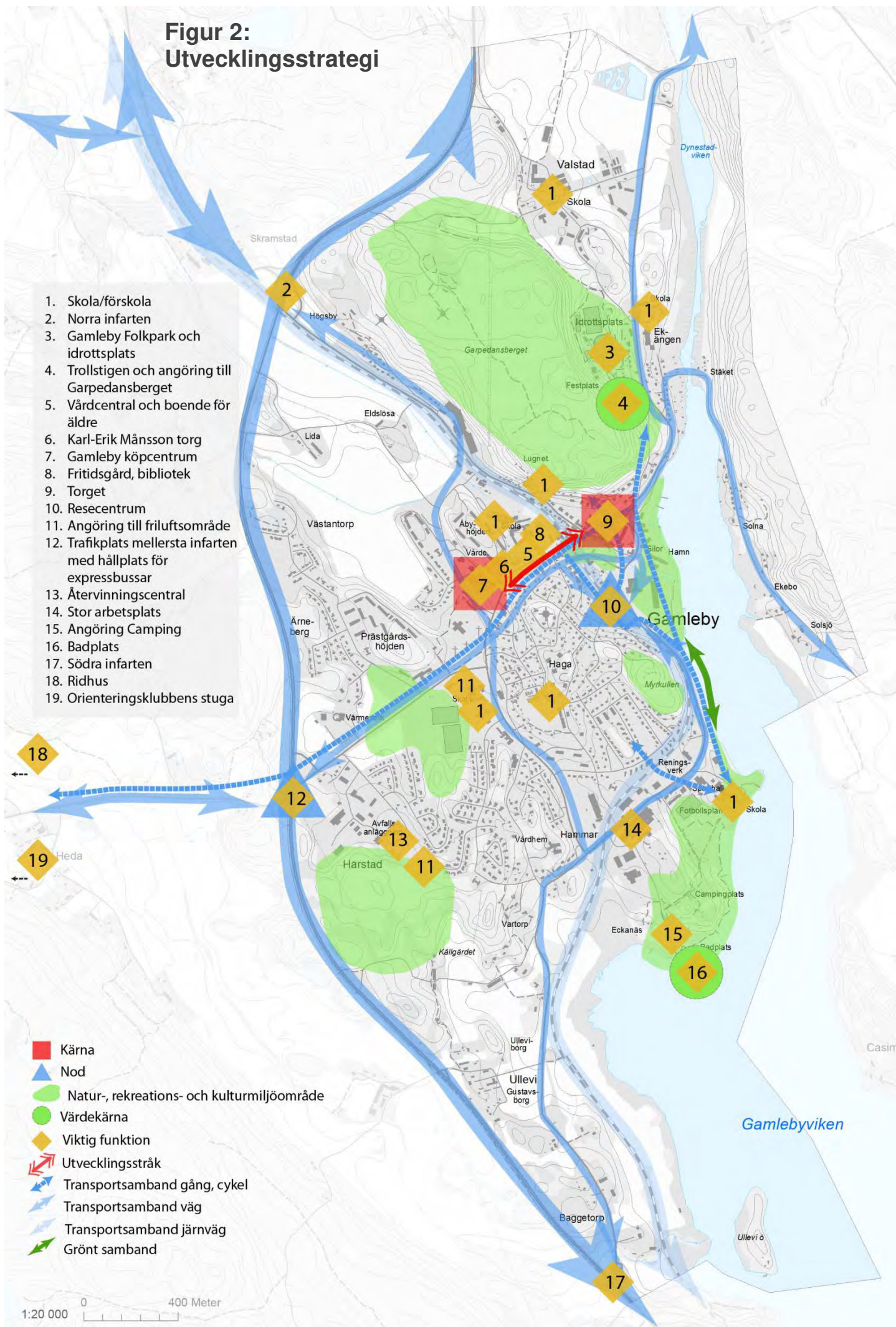
FÖP Gamleby har hämtat inspiration hämtats från Boverkets förslag på ÖP-modell för att utveckla FÖP-arbetet ytterligare. Boverkets förslag på ÖP-modell är just ett förslag. Ett förslag på hur man kan arbeta med översiktsplaner, såväl med huvuddokument, tematiska tillägg, som fördjupningar av översiktsplanen. Någon liknande modell för översiktsplanering har inte funnits tidigare, i motsats till, exempelvis detaljplaner där det är mer uppstyrt hur man ska arbeta. Att arbeta utifrån Boverkets förslag på ÖP-modell är alltså inget tvång, utan helt frivilligt. Ett tiotal kommuner i Sverige är dock utsedda till pilotkommuner. Västerviks kommun är *inte* en av dessa, utan inspirationen är på frivillig basis. Under en period (några år?) kan man nämligen vara med och påverka förslaget på ÖP-modell. Beroende på utfall kommer förslaget sedan troligen att utarbetas till Boverkets rekommendationer. Boverkets förslag på ÖP-modell finns på den här länken: <http://www.boverket.se/sv/pbl-kunskapsbanken/planering/oversiktsplan/forslag-till-op-modell/>

I Boverkets ÖP-modell finns de tre aspekterna ”Utvecklingsstrategi”, ”Användning” och ”Hänsyn”. Kortfattat består ”Utvecklingsstrategin” av en karta där kommunen målar upp sina visioner; hur man värderar olika typer av platser och områden hur man vill knyta ihop olika ställen; hur kommunen vill ha det nu och i framtiden i breda penseldrag. I tillhörande attributtabel skriver kommunen vägledning för vart och ett av de objekt man pekar ut. Aspekten ”Användning” utgörs av en karta där man delar in hela kartan i ett lapptäcke av användningsområden; varenda yta har sin användning – inte bara de nya utvecklingsområdena, utan även områden i resten av kartan som behåller sin markanvändning markeras. I en attributtabel skriver kommunen vad man tänkt för respektive yta, lite som man gör med detaljplaner. Aspekten ”Hänsyn” består av hänsynskartan med tillhörande attributtabel. I Hänsynskartan visas de kartsikt som representerar områden man ska ta hänsyn till i den fysiska planeringen. Det kan vara natur och kulturmiljöer; areella näringar; råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter; samt miljö, hälsa och säkerhet. I attributtabeln skriver kommunen sin vägledning för respektive skikt, alltså hur man ska förhålla sig till dem.

Utifrån detta som inspirationskälla har det i FÖP Gamleby blivit såsom följer, nedan. *Kursiv* stil innebär text som citeras från Boverkets förslag på ÖP-modell, för att markera hur det var tänkt. Bemötande med hur FÖP Gamleby gjordes istället, står i normal stil. En sak som genomsyrar hela FÖP:en, som ändrats med inspiration av Boverkets ÖP-modell är att det som i tidigare FÖP:ar hette ”förslag/rekommendationer” nu bytt namn till ”vägledning”.

**Figur 2:
Utvecklingsstrategi**

1. Skola/förskola
2. Norra infarten
3. Gamleby Folkpark och idrottsplats
4. Trollstigen och angöring till Garpedansberget
5. Vårdcentral och boende för äldre
6. Karl-Erik Månsson torg
7. Gamleby köpcentrum
8. Fritidsgård, bibliotek
9. Torget
10. Resecentrum
11. Angöring till friluftsområde
12. Trafikplats mellersta infarten med hållplats för expressbussar
13. Återvinningscentral
14. Stor arbetsplats
15. Angöring Camping
16. Badplats
17. Södra infarten
18. Ridhus
19. Orienteringsklubbens stuga

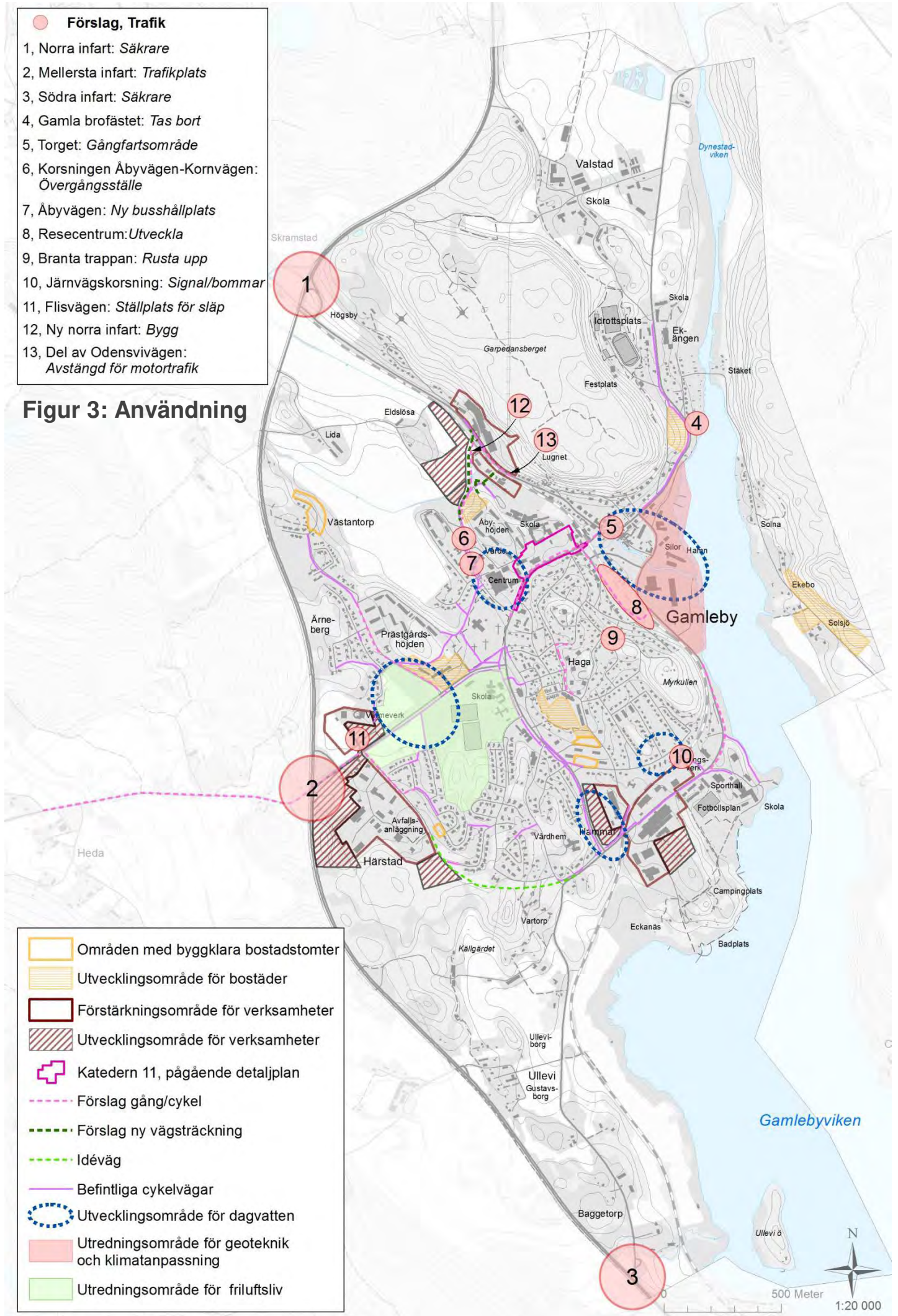
- Kärna
- ▲ Nod
- Natur-, rekreations- och kulturmiljöområde
- Värdekärna
- ◆ Viktig funktion
- ↔ Utvecklingsstråk
- ↔ Transportsamband gång, cykel
- ↔ Transportsamband väg
- ↔ Transportsamband järnväg
- ↔ Grönt samband

1:20 000 0 400 Meter

Förslag, Trafik

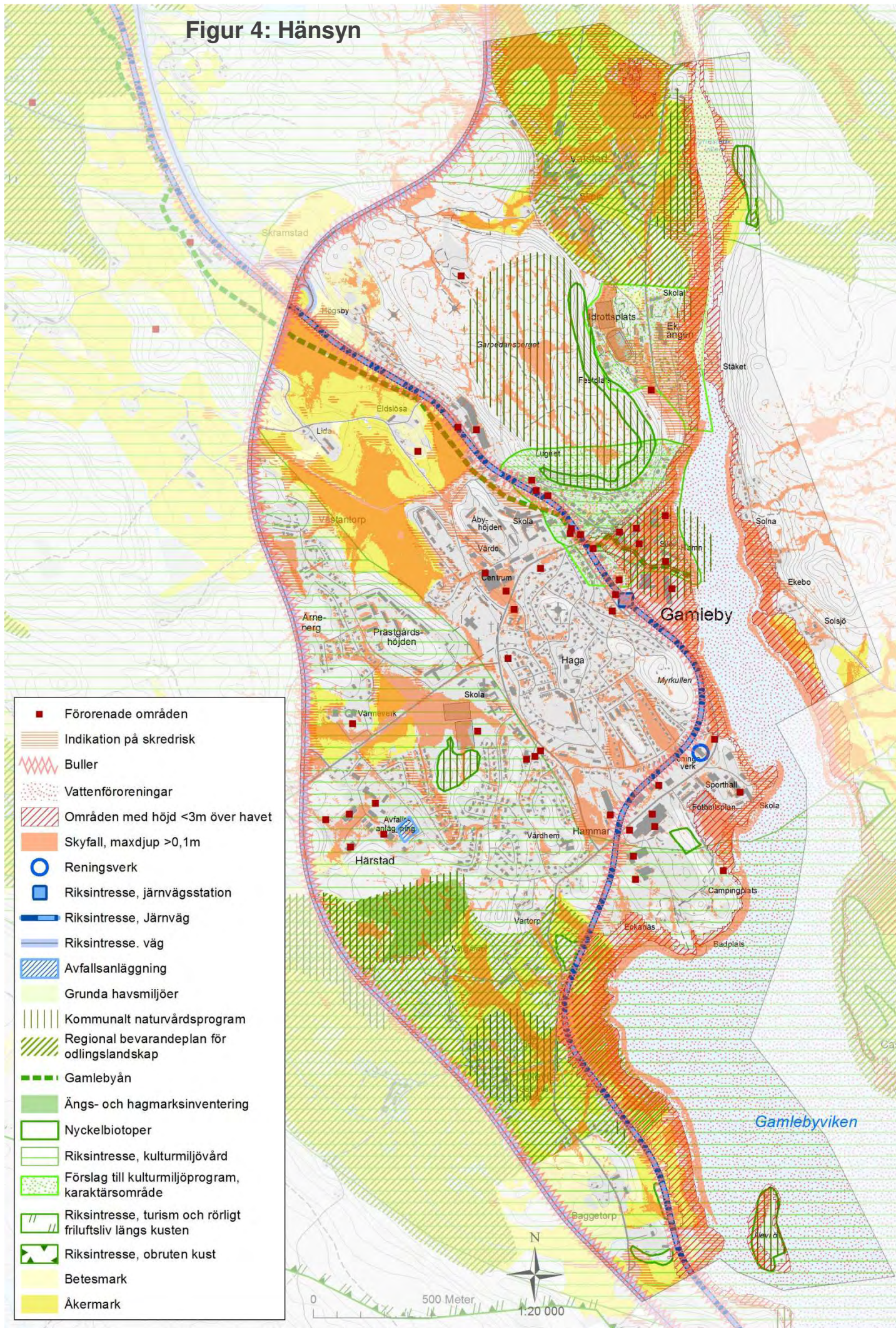
- 1, Norra infart: *Säkrare*
- 2, Mellersta infart: *Trafikplats*
- 3, Södra infart: *Säkrare*
- 4, Gamla brofästet: *Tas bort*
- 5, Torget: *Gångfartsområde*
- 6, Korsningen Åbyvägen-Kornvägen: *Övergångsställe*
- 7, Åbyvägen: *Ny busshållplats*
- 8, Resecentrum: *Utveckla*
- 9, Branta trappan: *Rusta upp*
- 10, Järnvägs korsning: *Signal/bommar*
- 11, Flisvägen: *Ställplats för släp*
- 12, Ny norra infart: *Bygg*
- 13, Del av Odensvivägen: *Avstängd för motortrafik*

Figur 3: Användning

- Områden med byggklara bostadstomter
- Utvecklingsområde för bostäder
- Förstärkningsområde för verksamheter
- Utvecklingsområde för verksamheter
- Katedern 11, pågående detaljplan
- Förslag gång/cykel
- Förslag ny vägsträckning
- Idéväg
- Befintliga cykelvägar
- Utvecklingsområde för dagvatten
- Utredningsområde för geoteknik och klimatanpassning
- Utredningsområde för friluftsliv

Figur 4: Hänsyn

Utvecklingsstrategi

Utvecklingsstrategi är en av modellens tre aspekter. Med hjälp av åtta olika objektstyper målas en bild med 'bred pensel' som illustrerar den långsiktiga strategin för den rumsliga utvecklingen.

Utvecklingsstrategikartan i FÖP Gamleby pekar ut viktiga platser, områden och stråk utifrån tre teman; "bebyggelse" (i rött), "transporter och teknisk försörjning" (i blått) samt "natur och rekreation" (i grönt). Nedan följer en förklaring till teckenförklaringen i Utvecklingsstrategikartan.

Kärna

Mångfunktionellt område med stor betydelse för en Orts, kommunals framtida utveckling, med stort inslag av service och arbetsplatser.

Nod

Viktiga knutpunkter i transportsystemen där byte mellan transportslag eller omlastning sker, såsom resecentra, stationer och terminaler.

Värdekärna

Del av stora natur-, och rekreations- och kulturmiljöområden där merparten av de förhållanden och kvaliteter som ger området dess värde är koncentrerade och som man särskilt vill framhålla.

Viktig funktion

Anläggning eller plats som är av stor betydelse för service, idrott, friluftsliv eller turism. Exempelvis större institutioner, handelscentra, arenor och angränsningspunkter till natur-, och rekreations- och kulturmiljöområden. Viktig funktion kan finnas i alla tre temana.

Utvecklingsstråk

Stråk där man vill främja bebyggelseutvecklingen, exempelvis för att skapa eller utveckla en sammanhängande miljö, eller förbättra förutsättningarna för en god kollektivtrafik.

Transportsamband

Förbindelser som är särskilt viktiga för att skapa, förbättra eller upprätthålla en god tillgänglighet, och dit investeringar i transportinfrastruktur och vidareutveckling av kollektivtrafiken bör kanaliseras. Illustrerar schematiskt behovet av att utveckla eller stärka samband. Den mer exakta dragningen av en ny väg eller andra förändringar i vägnät, cykelvägnät, etcetera redovisas i aspekten Användning.

Natur- rekreation- och kulturmiljöområde

Land- och/eller vattenområde av särskilt stor betydelse för människors rekreation och naturupplevelser, för biologisk mångfald och ekosystem-tjänster. Då så gott som all mark i Sverige är påverkad av människan ingår värdefulla kulturlandskap i begreppet. Avsikten här är att illustrera en övergripande strategi och en mer schematisk avgränsning. Kan också vara andra områden med relativt stora bevarandevärden.

Grönt samband

Innebär ett smalt parti av grönska och/eller vatten som knyter ihop värdefulla natur-, och rekreations- och kulturmiljöområden och som är viktig att upprätthålla eller utveckla. Kan utgöras av en biologisk viktig spridningskorridor. Kan också illustrera behovet av att överbygga en barriär exempelvis en motorväg.

Användning

Användning är en av modellens tre aspekter. Den knyter an framför allt till kraven att översiktsplanen ska redovisa grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden och att planläggning ska främja en ändamålsenlig struktur av bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder.

Användningskartan i FÖP Gamleby visar i princip en sammanfattning av FÖP Gamlebys förslag på ändrad markanvändning.

Hänsyn

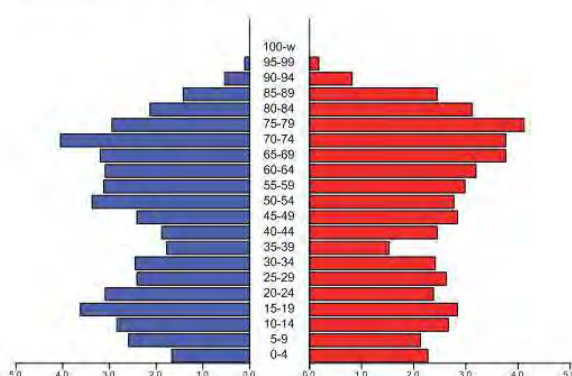
”Hänsyn är en av modellens tre aspekter. Områden med särskilda kvaliteter eller andra förhållanden som det bör tas hänsyn till vid exempelvis detaljplanering och bygglovprövning pekas ut.”

Det finns fyra hänsynskategorier som visas i varsin färgskala i hänsynskartan är: natur- och kulturvärden (i grönt), areella näringar (i gult), råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter (i blått) samt miljö, hälsa och säkerhet (i rött). Varje hänsynskategori är i sin tur indelad i olika hänsynstyper. Hänsynskartan i FÖP Gamleby pekar ut ett urval av kartsikt som representerar hänsynsintressen som kommunen kan och bör ge vägledning om i sin översiktsplanering. Riksintressen är exempel på intressen där kommuner runt om i Sverige ofta inte tar tillfället i akt att formulera vägledning om, i sina översiktsplanedokument. Fornlämningar är exempel på motsatsen, eftersom de skyddas av kulturmiljölagen, vilket gör motsägande vägledning tandlösa.

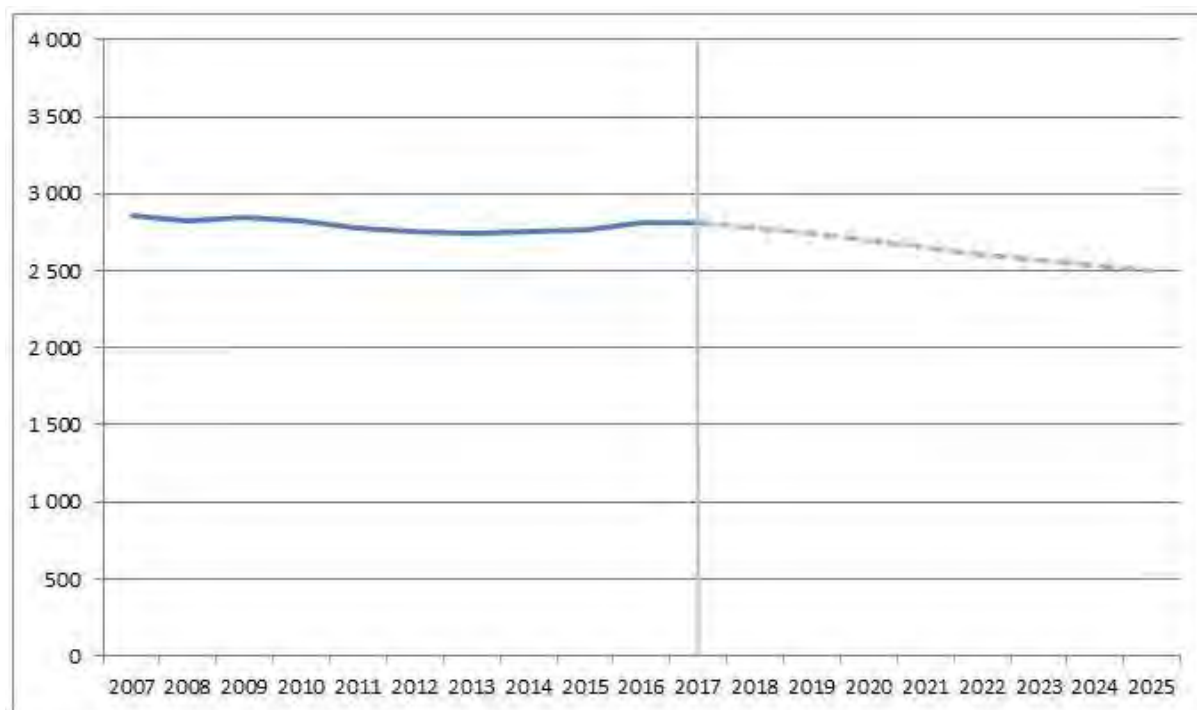
Befolkning

I Gamleby uppgick befolkningen till 2817 invånare den 31 december 2017. Från 2007 till 2017 så har befolkningen minskat med 42 personer. Under samma period har den andel av befolkningen som är 65 år och uppåt ökat. Under åren 2013 till 2017 ökade befolkningen dock med sammanlagt 76 personer. Detta gäller för Gamleby väster om Gamlebyviken. FÖP-området innefattar ju en liten bit öster om Gamlebyviken också – Solnasidan. 2017-12-31 bodde det 40 personer på Solnasidan och inom FÖP-avgränsningen.

Befolkning år 2017 Gamleby

Befolkningsovramiden avser 2017-12-31.

Diagrammet visar befolkningsutvecklingen i Gamleby från 2007 till 2017, fram till det vertikala skiljestrecket i tabellen. Till höger om det vertikala skiljestrecket visas befolkningsprognosen för Gamleby från år 2017 fram till år 2025 med den streckade linjen. Prognosen visar att Gamleby kommer att minska sin befolkning med 315 personer, eller med cirka 10 %, mellan åren 2018 och 2025. Prognosen bygger på idag kända förhållanden beträffande befolkningsstruktur, bostadsbestånd, flyttmönster mm.

Utblickar, landskapsbild och stadsbild

Gamleby är gamla Västervik. Västervik grundlades här innan flytten till sitt nuvarande läge, se avsnitt Kulturmiljö. Det går inte att ange någon bestämd tid för Gamlebys (Västerviks) grundläggning. I området runt Gamleby finns en stor mängd fornlämningar, då människor har bott och verkat i området sedan urminnes tider. Första gången vi i handlingarna möter orten år 1275 kallas den redan stad. Orten ligger vid den inre delen av Gamlebyviken, en havsvik som skär in i landet i nordvästlig-sydöstlig riktning. Går vi ännu längre tillbaks i tiden så var Gamlebyån, som idag skär genom samhället, en havsvik. Hamnområdet, med mera har till stora delar uppkommit i åns delta. I nordväst kläms orten in mot viken av det branta och skogsbeklädda Garpedansberget. På landsidan är Gamleby mest omgärdad av åkerlandskap, men även av kullar och skog där det myllrar av fornlämningar efter äldre tiders avtryck.

Gamleby är till stora delar byggt mellan höjderna, där det kuperade landskapet tillåtit. På en del ställen ligger bebyggelsen i sluttningarna, vilket gör gatorna branta. Exempelvis vid foten av Garpedansberget och i stadsdelen Haga. På andra ställen har bebyggelsen spillt ut över det som tidigare var jordbruksmark, främst ägt av Åby Herrgård i de norra delarna av samhället. Många branter och toppar av de bergiga kullarna i samhället utgörs mestadels av natursläpp med träd, eller buskar, som exempelvis Hagahöjden, Myrkullen, Åbyhöjden och Prästgårdshöjden. Uppe på kullarna har man ofta en fin utsikt, över bebyggelsen, landskapet, eller Gamlebyviken. Det finns en hel del urberg som dyker upp här och var i samhället. Det mesta av samhället är byggt på jordarterna sandig morän eller glacial lera. Några få delar är byggda på isälvsediment eller morän. Hamnområdet, med mera består av postglacial lera och fyllning.

För Gamlebys bebyggelsehistoria, se under kapitlet Kulturmiljö.

Vision 2030

I Vision 2030 presenteras åtta målområden för en hållbar utveckling för Västerviks kommun. Visionen är framtagen i dialog med medborgare och förtroendevalda.

Översiktsplaneringen ger en möjlighet att göra ett antal strategiska vägval för att komma närmare Vision 2030. Nedan följer de åtta målområden med respektive prioriterade inriktningsområden till 2030. Vision 2030 finns i sin helhet på kommunens hemsida www.vastervik.se.

Västerviks kommun – Livskvalitet varje dag

Vår vision om framtiden är ett samhälle där livskvalitet står i fokus varje dag. Ett samhälle där medborgarna, gammal som ung, känner glädje, tillhörighet och stolthet över att leva, arbeta och bo.

Så här skapar vi livskvalitet varje dag till år 2030:

Samverkan och innovation – för en tryggad välfärd

- Ökad samverkan inom kommunen och samverkan med andra kommuner.
- Ökad samverkan mellan kommun, näringsliv, medborgare och ideella krafter.
- Ökat antal innovativa lösningar för hållbar samhällsbyggnad.

Kommunikationer – Närmare varandra och omvärlden

- Förkortade restider och goda pendlingsmöjligheter inom kommunen, och även till och från kommunen.
- Väl fungerande, tillgängliga och hållbara kommunikationer såväl på land som på vattnet. Detta gäller både kollektivtrafiken och den fysiska- och digitala infrastrukturen.

En attraktiv och trygg kommun där människor vill bo, jobba och leva

- Skapa en attraktiv och trygg kommun med bred service vars främsta uppgift är att finnas till för sina medborgare.
- Professionellt bemötande och service som genomsyrar hela kommunorganisationen.
- Breddat utbud av bostäder som ger alla möjligheter till ett bra boende i hela kommunen.
- En starkare vi-känsla som präglar samarbetet inom hela kommunen.
- Det goda ledar- och medarbetarskapet skapar attraktiva arbetsplatser och goda ambassadörer.

Vi visar vägen mot en hållbar miljöutveckling

- Vi använder förnyelsebara energiformer och byggnadsmaterial med hög energieffektivitet.
- Våra ekosystem är livskraftiga och vi har utvecklat giftfria kretslopp. Det som produceras kan användas, återanvändas eller återvinnas med minsta möjliga resursförbrukning och miljöpåverkan.
- Vi är drivande i det gemensamma arbetet att skapa och bevara en levande Östersjö med ekosystem och livsmiljö i balans.
- Genom kunskapsutveckling, miljöteknik, och nytänkande har förutsättningar utvecklats för lokala företag baserade på förnybara råvaror. Detta bidrar till utvecklingen av en cirkulär ekonomi.

Blomstrande näringsliv och växande besöksnäring

- En kreativ kommun med ett hållbart och varierat näringsliv, hög sysselsättningsgrad, god tillväxt, tillgång till kompetenta medarbetare.
- Här är det attraktivt och enkelt att starta, driva och utveckla företag.
- Vi tar tillvara och utvecklar de unika möjligheterna som finns inom kommunen för att främja besöksnäringen, och tryggar en god tillgänglighet till natur och skärgård.
- Utvecklad samverkan mellan destinationer inom kommunen och i närområdet.

Utbildning och kompetens i toppklass

- Genom att alla barn, elever och studerande känner lust att lära och när målen tar vi ansvar för kommunens framtid och utveckling.
- Vi främjar det livslånga lärandet genom att vi har utbildning och fortbildning i toppklass, där hänsyn tas både till individens och till de lokala och regionala arbetsgivarnas behov.
- Genom nära samverkan med högskolor och universitet ges möjligheter att studera vidare inom de flesta områden utan att behöva flytta.

En rik och varierad kultur och fritid

- Vi har ett rikt kultur- och föreningsliv med många goda mötesplatser för både barn, ungdomar och vuxna.
- Det finns ett brett utbud av fritidsaktiviteter, kultur och nöjen hela året i hela kommunen.

Alla är delaktiga och känner trygghet

- God tillgång till information och mötesplatser i kommunen som bidrar till ett stort engagemang i kommunens utveckling.
- Vi har trygga kommuninvånare som alla har likvärdiga möjligheter att utvecklas och verka till sin fulla kapacitet.
- Ett gott integrationsarbete som skapar delaktighet och samhörighet.

Andra styrdokument som berör

FÖP Gamleby är en del av Västerviks kommuns Översiktsplan. De ställningstaganden som kommunen gjort i de kommuntäckande delarna gäller även för FÖP Gamleby. De

senast lagakraftvunna, kommuntäckande delarna av Översiktsplanen är ÖP 2025 bestående av Huvuddokumentet, Strategi för klimatanpassning, VA-översikt/VA-policy, Trafikstrategi, Bebyggelse på landsbygd och Vindbruksplan. När ÖP 2025 gjordes fanns uppdraget att arbeta fram ett antal FÖP:ar, däribland FÖP Gamleby. I de kommuntäckande delarna görs en del utpekanden av utvecklingsområden på karta, men då är det inom ett visst tema, som exempelvis LIS-områden. I de allra flesta fallen är ställningstagandena dock medvetet utarbetade på en strategisk, övergripande, kommuntäckande nivå och pekar mer ut viljeinriktningen som ska gälla för hela kommunen, snarare än att göra nedslag i kartan och peka ut utvecklingsområden för vissa geografiskt avgränsade områden. Det lämnas således plats för FÖP:arna att kunna gå ner mer på kartan, bli mer konkreta och ha en högre detaljnivå. De kommuntäckande delarna och FÖP:arna berör olika detaljnivåer och kompletterar således varandra. Snarare kan FÖP:arna ta ett steg närmre mot att förverkliga de ställningstaganden som slagits fast i de kommuntäckande delarna av översiktsplanen.

Det finns även en rad andra styrdokument som gäller för FÖP Gamleby. Exempel på sådana dokument är kommunens Energi- och klimatstrategi, Renhållningsordning – Avfallsplan, Lokala föreskrifter för avfallshandtering och Dagvattenpolicy. Men även utomkommunala; regionala, eller nationella mål, planer och program. Det är även beslutat att det ska tas fram en FÖP kust och skärgård för Västerviks kommun.

Mål för FÖP Gamleby

FÖP Gamleby följer Vision 2030 och de mål som är uppsatta i ÖP 2025. För FÖP Gamleby är några specifika mål utarbetade.

- Gamleby ska vara en viktig knutpunkt, servicenod och kommunelsentra för norra kommundelen.
- Gamleby ska vara en attraktiv ort att bo och arbeta på samt vara centrum för den omkringliggande landsbygden.
- Gamleby ska vara en attraktiv pendlingsort där man lätt kan ta sig till arbete, studier och fritidsaktiviteter, både på orten och på annan ort.
- För att främja en hållbar och aktiv livsstil ska det vara säkert och tryggt för fotgängare och cyklister att ta sig fram i Gamleby.
- I Gamleby ska det finnas attraktiva mötesplatser som uppmuntrar till planerade och spontana möten.
- I Gamleby ska det finnas en stor variation av både grönområden och vattennära miljöer som ska vara lättillgängliga, ha höga värden för naturvård, rekreation och kulturmiljö.

Planprocessen

Planprocessen för översiktsplaner är en demokratisk process som följer plan- och bygglagen. Vid två tillfällen, samråd och utställning, går planen ut på remiss. Synpunkter tas då emot från kommunen internt, andra myndigheter, föreningar och medborgare. Under vårvintern 2010 träffade representanter från kommunen allmänheten i Gamleby för att diskutera planeringsfrågor. Minnesanteckningarna från det mötet har varit en källa att ösa ur i arbetet med FÖP Gamleby. Många synpunkter om Gamleby togs emot när de kommuntäckande delarna av översiktsplanen – ÖP 2025 var på samråd och utställning, och ett samrådsmöte hölls i Gamleby angående det. Dessa synpunkter har varit värdefulla i arbetet med FÖP Gamleby.

FÖP Gamleby var på samråd, enligt plan- och bygglagen mellan den 13 december 2017 och den 13 februari 2018. Ett allmänt samrådsmöte dit det kom cirka 100 personer hölls i Åby Herrgård den 15 januari 2018 där kommunen även informerade om parallella projekt som berör Gamleby. Under samrådstiden kom det in synpunkter från 26 olika avsändare.

PLANPROCESSEN

Utvecklingsområden

Under det här avsnittet avhandlas nya utvecklingsområden för bostäder, respektive verksamheter. Till varje förslaget utvecklingsområde nedan finns en miljöbedömning, se Bilaga 1. I bilagan beskrivs också närmre vilka utredningar som kan behövas innan en exploatering. Det som bedöms viktigast att tänka på innan eventuell exploatering lyfts upp här i planbeskrivningen för respektive utvecklingsområde. Vissa av de utpekade områdena är redan detaljplanlagda. Ofta är de befintliga detaljplanerna till åren komna, se avsnittet om Planläggning. Om exploatering skulle bli aktuell i dessa ska bedömning göras om befintlig detaljplan kan användas, eller ska upphävas och ersättas med ny planläggning, för att bättre kunna matcha dagens behov och förväntningar.

FÖP:en går inte in i detalj och reder ut vilken typ av bostäder, eller verksamhet det kan bli på de föreslagna utvecklingsområdena. Inte heller hur många hus/byggnader, eller upplåtelseform. Det får utredas i detaljplaneskedet, respektive bygglovsskedet. Det gör FÖP:en mer strategisk. Däremot anges hur många bruttokvadratmeter varje utvecklingsområde har samt summan bruttokvadratmeter utvecklingsområde för bostäder, respektive industri. Beteckningen bruttokvadratmeter används, då utvecklingsområdena är utritade att motsvara en framtida detaljplan storleksmässigt. I en detaljplan ska det ju finnas utrymme för ytor utöver det som faktiskt ritas in som tomter för bostäder, respektive verksamheter. Exempelvis anslutningsvägar och grönytor.

Att peka ut utvecklingsområden för bostäder, respektive verksamheter har varit svårt med tanke på Gamlebys geografiska läge och alla motstående intressekonflikter. De ska dock inte ses om att samtliga områden ska exploateras inom en snar framtid. Snarare ska de ses som alternativa lokaliseringar. Det vill säga att beroende på vilken efterfrågan som uppstår, så ska FÖP:en kunna erbjuda alternativa placeringar.

Förutsättningar

För utvecklingsområde för bostäder, respektive verksamheter, se nedan. Hela FÖP-området och därmed samtliga utvecklingsområden ligger inom riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2) samt riksintresse för obruten kust (MB 4:2).

Vägledning

- Energieffektiva, fossilbränslefria lokaler och bostäder ska eftersträvas vid nybyggnation inom kommunkoncernen genom exempelvis val av byggnadsmaterial och uppvärmning. Gröna stadsdelar, eller grönt bostadsområde/flerbostadshus ska eftersträvas, se även översiktsplanens Huvuddokumentet. *Initiativtagare: Västerviks bostads AB. Bevakare: Kommunstyrelsen.*

Bostäder (total bruttoarea ca 10 ha)

Begreppet bostäder kan i FÖP Gamleby innefatta olika bostadstyper såsom villor, flerbamiljshus, men även andra typer av boenden, såsom äldreboenden och studentboenden. Exakt vad tar inte FÖP:en ställning till i varje utvecklingsområde. Det får avgöras i exempelvis kommande detaljplaneskede.

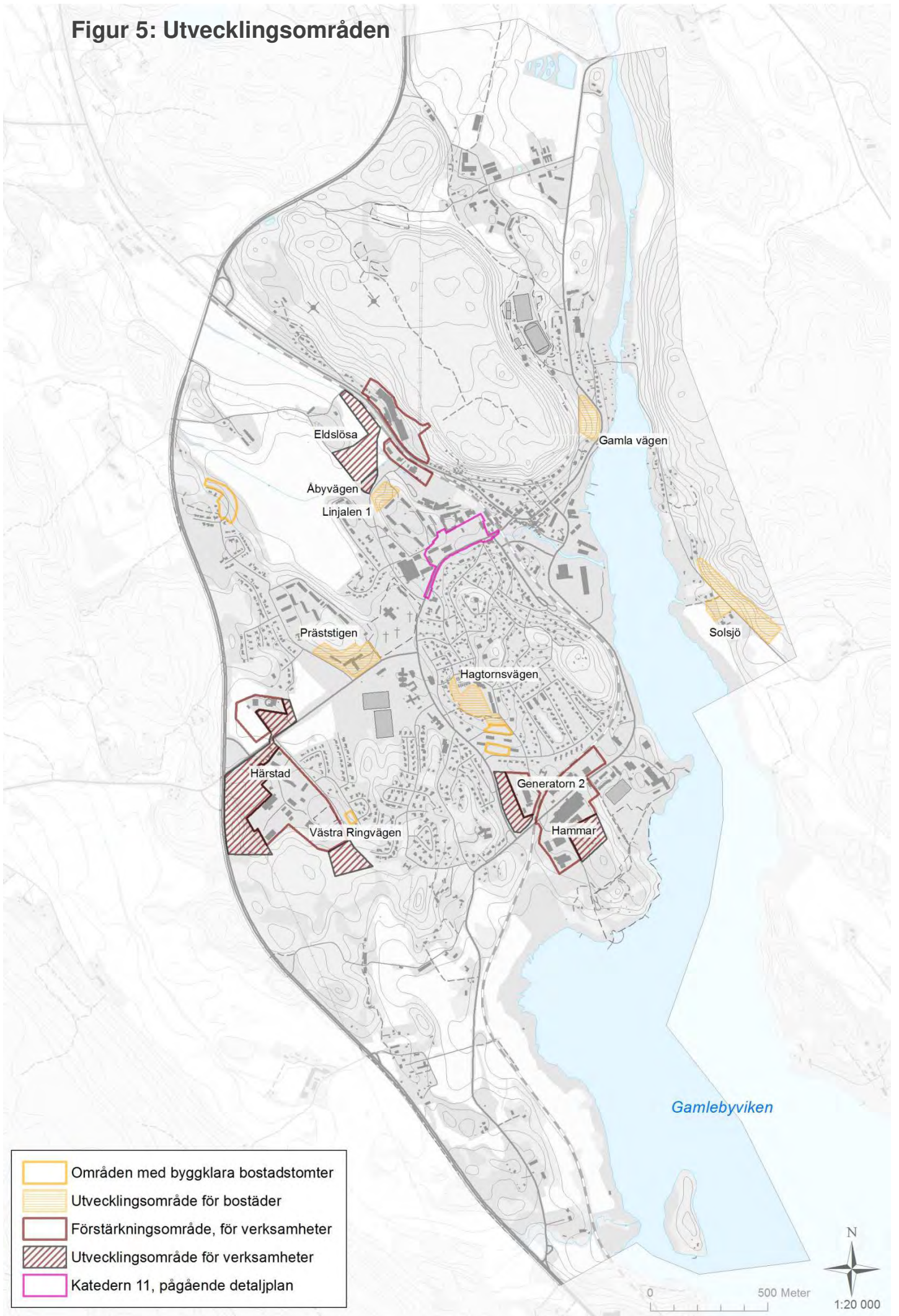
Förutsättningar

Gamleby är relativt tätt bebyggt, men det finns några gluggar här och var som skulle kunna tillåta förtätning.

Byggklara kommunala tomter

Samtliga detaljplanlagda villatomter Gamleby, som inte är bebyggda, är byggklara. I Gamleby finns tretton villatomter som är förberedda för omedelbar bebyggelse, elva tomter om 800-1000 m² längs Järnåldersstigen och två tomter om vardera 750 m² vid Mandelblomsvägen. Tomterna ligger i anslutning till befintlig villabebyggelse. Tomterna på Mandelblomsvägen ligger visserligen i nära anslutning till verksamheten på återvinningscentralen, men bedöms inte kunna bli störande för framtida boende där.

Figur 5: Utvecklingsområden

Vad gäller tomterna på Järnåldersstigen så ligger fastigheterna Ymer 1-5 inom skyddsavståndet på 50 meter från jordbruksmark, vilket kan skapa olägenheter som lukt, flugor och buller. Den kommunala tomtkön för att bygga villor på kommunal mark är i princip obefintlig, på grund av svag efterfrågan de senaste åren. De som vill bo i villa väljer i första hand att köpa ett befintligt hus. Kommunen har god beredskap med byggklara småhusomter i Gamleby. Villatomterna redovisas på Västerviks kommuns hemsida på www.vastervik.se.

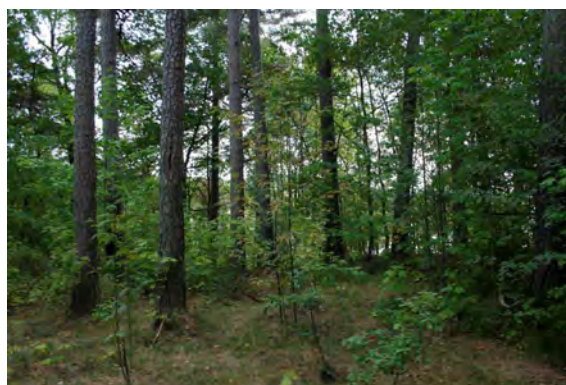
Även vad gäller mark för flerbostadshus är beredskapen god. Detaljplanelagd mark för flerbostadshus finns vid Tjustvägen och ägs av Västerviks kommun, mark vid Slånbärsstigen som ägs av Västerviks Bostads AB (Bostadsbolaget). Det finns även mark med byggklara tomter vid Hagtornsvägen för suterränghus, där kommunen äger marken. Efterfrågan på flerbostadshus är hög i Gamleby och kön till att få en lägenhet är ett par år.

Vägledning

- Detaljplanelägga tomter för bostäder enligt föreslagna utvecklingsområden för bostäder. Se figur 5.
Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.
- Nya bostäder ska i första hand tillkomma i de utpekade utvecklingsområdena. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Viss bebyggelse kan tillkomma inom FÖP-området i anslutning till befintlig bebyggelse, eller genom förtätning, där inga utvecklingsområden är utpekade. *Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*

Gamla vägen (bruttoarea ca 12.000 m²)

Utvecklingsområdet ligger längs Gamla vägen i nordöstra delen av Gamleby, på Garpedansbergets sluttning, i etager, vänt ut mot Gamlebyviken. I närheten har det, enligt uppgift legat både galgbacke och väffelstuga. Det är nära till Folkets Park och idrottsplatsen, samtidigt som det också är nära till Torget och Stäketbron.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Gamleby Köpcentrum (östra ingången)/Torget	1,1 km/600 m
Förskola/skola (1-6)	1,5 km/800 m
Fjärrvärme	Ingen fjärrvärme inom området
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	950 m
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	425 meter
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	2,1 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Området är idag detaljplaneplanlagt som park, eller plantering.
Ändrad mark-användning	Oexploaterat område; skog i en sluttning bebyggs med bostäder.
Naturvärden	Området är rikt på gamla träd, både tallar och ädellövträd. Det gränsar också till branten kring Garpedansberget som är klassad som nyckelbiotop. Området har potential att hysa höga naturvärden. Dessa måste inventeras innan exploatering. Vid detaljplanering, när skogsområde tas i anspråk ska, enligt rutin göras en naturvärdesinventering, enligt svensk standard.
Friluftsvärden	Hela området kring Garpedansberget är väsentligt för friluftslivet i Gamleby. Mitt emot utvecklingsområdet, på andra sidan Gamla vägen finns en stentrappa som

Ras/skred	leder upp till Garpedansberget med trollstig, etc. Området är brant. Om växtligheten tas bort finns erosionsrisk. Vid byggnation föreligger risk för ras eller skred.
Dagvatten	Liten påverkan på grund- och ytvatten. Lokalt omhändertagande i viss mån. Dagvattenhanteringen hanteras i ny detaljplan. Möjligheten till lokalt omhändertagande bedöms liten då området enligt jordartskartan består av lera och berg. Närliggande dagvattenledning är hårt belastad. Ytterligare anslutning kan påverka nedströms belägna områden, varför lokal fördröjning bör utredas.
VA	Inom verksamhetsområde för allmänt VA. Mindre utökning av verksamhetsområdet.
Radon	Högriskområde för radon. Undersökningar måste göras vid detaljplanskedet/bygglovsskedet.
Kulturmiljö	Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av bostäder är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Utvecklingsområdet har potential att få havsutsikt över Gamlebyviken från en högt belägen plats, relativt nära centrum, men ändå avskilt.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Gamla Vägen ska beaktas och utredas särskilt vid detaljpaneläggning. Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2) samt riksintresse för obruten kust (MB 4:2). Naturvärdesinventering; ras- och skredrisk; omhändertagande av dagvatten med hänsyn till skyfallskarteringen och befintlig dagvattenledning; radon samt förslaget på kommunens kulturmiljövårdsprogram. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.*

Hagtornsvägen (bruttoarea ca 18.000 m²)

Utvecklingsområdet ligger i stadsdelen Haga, mitt i Gamleby. Område ligger på och söder om en högpunkt. Området är relativt stort och mångfacetterat. Här finns en parkeringsyta samt stora bostadstomter som eventuellt skulle kunna styckas av. Uppe på högpunkten är utsikten god, men bland naturmarken finns avskrädeshögar.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Gamleby Köpcentrum (östra ingången)/Torget	900 m/1,1
Förskola/skola (1-6)	250 m/1,2
Fjärrvärme	Fjärrvärme finns i och i anslutning till området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	750 m
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	375 m
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	1,1 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Området omfattas av flera olika detaljplaner för bland annat bostäder, kontor, naturmark, parkeringsytor. Området är idag delvis bebyggt med bostäder.
Ändrad markanvändning	Delvis. Viss mark är redan exploaterad, medan annan mark är naturmark.

Friluftsliv	Inga kända värden av stort allmänt intresse. Höjden i norra delen av området nyttjas dock lokalt som grönområde. Omfattningen av friluftslivet här får utredas i detaljplaneskedet.
VA	Inom verksamhetsområde för allmänt VA med ledningsnät utbyggt för befintliga verksamheter.
Dagvatten	Ytor som tar upp dagvatten försvinner. Dagvattenhanteringen behandlas i ny detaljplan. Separat dagvattensystem finns utbyggt för befintliga verksamheter. Möjligheten till lokalt omhändertagande bedöms liten i norra delen då det enligt SGU:s jordartskarta består av berg.
Radon	Lokal risk för högradonmark vilket innebär att utredningar ska ske i detaljplanskedet/bygglövskedet.
Natur	En del av området är en bergig torrängsmiljö med potential att hysa naturvärde, främst insekter, växter och småfåglar. Bör utredas närmare vid detaljplanläggning. Delar av området kan ha naturvärden som bör utredas. Det är också fråga om ett boendenära grönområde, framförallt den nordvästra delen av området. Påverkan på lekmiljöer och bostadsnära grönområde bör utredas vid detaljplanläggning.
Kulturmiljö	Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av bostäder är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Utvecklingsområdet innebär en förtätning av stadsdelen Haga, mitt i Gamleby. De delar av området som ligger på högpunkten har potential att få utsikt över samhället. Området ligger relativt nära centrum, men ändå avskilt.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Hagtornsvägen ska beaktas och utredas särskilt vid detaljplaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2) samt riksintresse för obruten kust (MB 4:2). Det lokala friluftslivets omfattning – lekmiljöer, bostadsnära grönområde, etcetera; dagvattenhanteringen med hänsyn till skyfallskarteringen; radon; naturvärdesinventering samt förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.*

Linjalen 1 (bruttoarea ca 7.500 m²)

Utvecklingsområdet ligger i utkanten av de norra delarna av Gamleby, i anslutning till befintligt flerbostadshusområde. Området ligger på en högpunkt med utsikt över jordbruksmarken. Mitt i området ligger en asfalterad parkeringsyta, medan resten av området sluttar åt norr.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Gamleby Köpcentrum (östra ingången)/Torget	500 m/800 m
Förskola/skola (1-6)	1 km/350 m
Fjärrvärme	Ingen fjärrvärme i området, dock framdraget till de närliggande flerbostadshusen.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	1 km
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	600 m
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	1,5 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Området är detaljplanelagt för garage i samma plan som resterande flerfamiljshusområde.
Ändrad mark-användning	Parkeringsyta omvandlas till bostäder i anslutning till befintlig bebyggelse. Det kan komma att behövas parkeringar i närområdet för att täcka upp behovet vid framtida exploatering inom exempelvis Katedern 11.
VA	Området ingår i verksamhetsområdet för VA. Pga. höjdskillnader är lösningen för en VA-anslutning inte helt okomplicerad.
Dagvatten	Påverkan på grund- och ytvattnet, beroende på dagvattenhantering. Dagvattenhanteringen hanteras i ny detaljplan. Möjligheten till lokalt omhändertagande bedöms liten då området enligt jordartskartan består av berg och lera.
Radon	Lokal risk för högradonmark vilket innebär att utredningar ska ske i detaljplan/byggskedet.
Strandskydd	Eventuellt strandskydd från Lidabäcken. Strandskydd från Gamlebyån upphävt i gällande detaljplan. Ska en ny detaljplan göras för utvecklingsområdet måste upphävandet av strandskyddet prövas på nytt.
Farligt gods	Med tanke på en eventuell ny Norra infart ligger området nära denna med de risker det innebär med tunga och eventuellt farliga godstransporter.
Natur	Det finns en hel del observationer av fåglar rapporterade från området. De som bedöms ha högst värde och riskera största skada vid exploatering är vaktel. Förekomsten bör utredas närmare vid planläggning. Påverkan beror på eventuell vaktelförekomst. Troligtvis finns den längre ner mot ån och åkermarken men bör utredas närmare vid detaljplanläggning.
Kulturmiljö	Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av bostäder är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Utvecklingsområdet har potential att få utsikt över åkermarken vid Eldslösa och Lida. Området ligger relativt nära centrum.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Linjalen 1 ska beaktas och utredas särskilt vid detaljplaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2) samt riksintresse för obruten kust (MB 4:2). Parkeringsfrågan för närområdet; närheten till eventuella farligt-gods-transporter; anslutning till vatten och avlopp; dagvattenhanteringen med hänsyn till skyfallskarteringen; radon; strandskyddet; naturvärdesinventering; samt förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.*

Präststigen (bruttoarea ca 23.000 m²)

Utvecklingsområdet ligger i de västra delarna av Gamleby, med utblickar över Ernebergsfältet. Inom området finns två byggnader som är förbundna med en "loftgång". En av byggnaden ligger uppe på en höjd. Den ena byggnaden rymmer ett seniorboende. Båda byggnaderna kommer troligen att rivas och skulle då kunna ersättas med nya bostäder. Seniorboendet flyttas då till Katedern 11 som håller på att detaljplaneras.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Gamleby Köpcentrum (östra ingången)/Torget	600 m/1 km
Förskola/skola (1-6)	250 m/1,2 km
Fjärrvärme	Fjärrvärme finns inom området.

Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	1,1 km
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	400 m
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	650 m

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Området är detaljplanelagt för allmänt ändamål, bostäder och parkering.
Ändrad mark-användning	Befintliga byggnader rivs eventuellt och ersätts då med ny bostadsbebyggelse.
Kulturmiljö	Omhändertagande av eventuella rivningsmassor.
Klimat-anpassning	Fornminnen finns inom utvecklingsområdet. Hällristningar och gravfält. Hänsyn måste tas. Utvecklingsområdet är inom gränserna är riksintresse för kulturmiljövården H95A, Lofta (MB 3:6). Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.
VA	Delar av området är skredriskområde enligt SGU 2014. Delar av området skulle idag påverkas av ökade flöden vid regn, enligt Tyréns 2017. Skulle kunna påverka befintlig bebyggelse.
Dagvatten	Inom verksamhetsområde för allmänt VA med ledningsnät utbyggt för befintliga verksamheter. Eventuell utökning av abonnenter.
Radon	Separat dagvattensystem finns utbyggt, lokalt omhändertagande bör kunna ske.
	Lokal risk för högradonmark vilket innebär att utredningar ska ske i detaljplan/byggskedet.

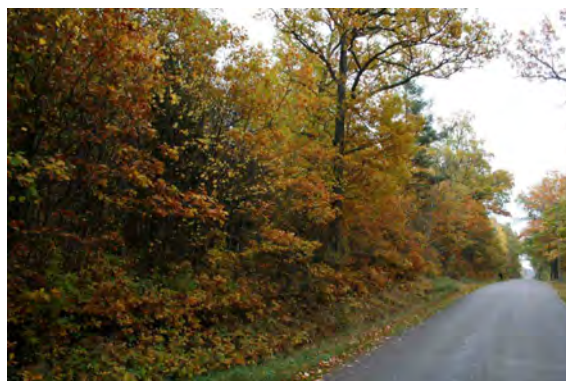
Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av bostäder är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Utvecklingsområdet har potential att få utsikt över Ernebergsfältet med fotbollsplaner, skidspår, dagvattendamm och kolonilotter. Området ligger relativt nära centrum.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Präststigen ska beaktas och utredas särskilt vid detaljplaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2), riksintresse för obruten kust (MB 4:2) samt riksintresset för kulturmiljö (MB 3:6). Vilka byggnader ska rivas; omhändertagande av rivningsmassor; fornminnen; höga flöden vid skyfall; dagvatten med hänsyn till skyfallskarteringen; radon; samt förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Solsjö (bruttoarea ca 38.000 m²)

Utvecklingsområdet ligger på östra sidan Gamlebyviken – på ”Solnasidan”, alltså utanför det egentliga Gamleby tätort. Området ligger i en skogsbevuxen sluttning i sydvästligt läge, längs Kuttorpsvägen som leder till Stäketbron. I anslutning till området finns befintlig bebyggelse. Det ligger havsnära, då det är relativt nära till Gamlebyviken.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Gamleby Köpcentrum (östra ingången)/Torget	2,6 km/2,1 km
Förskola/skola (1-6)	3 km/2,3 km
Fjärrvärme	Ingen fjärrvärme inom området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg,	2,4 km

Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	1,8 km
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	3,5 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Idag naturmark i anslutning till befintlig bebyggelse. Området är varken detaljplanelagt, och räknas inte heller som sammanhållen bebyggelse.
Ändrad mark-användning	Naturmark i anslutning till bostadsbebyggelse omvandlas till bostäder.
Naturvärden	Det finns inga utpekade värden men området innehåller element som talar för att det finns höga naturvärden, t.ex. lodytor, block, stora solexponerade ekar, gamla hässlen osv. Inga registrerade artobservationer, området är dock rikt på ekar så det bör förekomma arter knutna till ek. Det finns också observationer av både ekoxe och läderbagge ”inom flygavstånd” från området. Ekstråket i bergsslutningen från Nygård och söderut kan definitivt fungera som spridningskorridor mellan Gamleby och ekmiljöerna söderöver vid Kasimirsborg och Segersgårde. Idag finns både äldre träd och skuggiga block och bergsbranter i området. Exploaterings påverkan på dessa områden ska utredas i planarbetet. Vid detaljplanering, när skogsområde tas i anspråk ska, enligt rutin göras en naturvärdesinventering, enligt svensk standard.
Jordbruk	Gödsling av jordbruksmarken ger oundvikligen upphov till viss doft under vissa perioder. Betande djur kan ge upphov till ökande mängd flugor samt viss gödsellukt, ljud från djuren samt transporter av exempelvis djur, foder och vatten som kan upplevas som störande även om 50 m skyddsavstånd enligt ÖP 2025 beaktas.
Trafik och säkerhet	Befintlig bro över Gamlebyviken tillåter endast mindre fordon varför räddningstjänstens tunga fordon måste ta vägen över Nygård vid insats mot brand eller olycka i området. Denna omväg innebär längre tid till hjälp varför ev. byggnadstekniska åtgärder kan komma att krävas i samband med bygglov. Med tanke på Stäketbron bör det inte tillkomma alltför mycket trafik, och därmed inte allt för många bostäder inom utvecklingsområdet.
Kraftledning	Kraftledning går igenom områdets södra del.
Buller	Verksamhet vid hamnområdet på andra sidan viken.
VA	Vald VA-lösning har stor betydelse för grund- och ytvatten. Anslutning till allmänt VA förutsätts och då mindre risk för påverkan. Vatten och spillvatten finns utbyggt för befintlig bebyggelse. Området bör införlivas i verksamhetsområdet. Kräver kapacitetsutredning för både vatten och spillvatten. Kan medföra behov av pumpstation.
Dagvatten	Vald VA-lösning har stor betydelse för grund- och ytvatten. Anslutning till allmänt VA förutsätts och då mindre risk för påverkan. Möjligheten till lokalt omhändertagande behöver utredas i detaljplaneskedet, men bör vara möjligt. Dagvattensystem finns inte utbyggt för befintlig bebyggelse.
Radon	Högradonmark vilket innebär att utredningar ska ske i detaljplan/byggskedet.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av bostäder är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Utvecklingsområdet har potential att få havsutsikt över Gamlebyviken, med eftermiddags- och kvällssol. Området är en förtätning av befintlig bebyggelse, men ligger ändå lite avskilt från resten av Gamleby.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Solsjö ska beaktas och utredas särskilt vid detaljplaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2) samt riksintresse för obruten kust (MB 4:2). Naturvärdesinventering; avstånd till jordbruket; räddningstjänst och trafik med tanke på Stäketbron; kraftledningen som går genom området; eventuellt buller ifrån hamnområdet; VA – kapacitetsutredning för vatten och spillvatten och

eventuell pumpstation; dagvatten med hänsyn till skyfallskarteringen; samt radon. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.*

Verksamheter (total bruttoarea ca 17 ha)

Begreppet verksamheter definieras här som all slags produktion, lagring och annan hantering av varor Även laboratorier, partihandel, lager, tekniska anläggningar. Men också de kontor och personalutrymmen med mera som behövs för själva verksamheten. Viss typ av försäljning och service kopplat till verksamheten ingår också begreppet, men inte detaljhandel. Det kan också röra sig om service, tillverkning med tillhörande försäljning, handel med skrymmande varor, verkstäder och parkering. Verksamheter skapar arbetstillfällen och i vissa fall privat service för invånarna och är därför av stor betydelse för ett levande samhälle och utveckling av orten. För att locka nya verksamheter och kunder och få de nuvarande att stanna kvar är det viktigt att det finns tillgängliga lokaler och mark samt att behålla och förbättra bra pendlingsmöjligheter, både inom och till och från orten, se avsnitt om Trafik. På och i anslutning till industriområdena finns oftast en del föroreningar, se avsnitt om markföroreningar. Begreppet förstärkningsområden definieras här som befintliga verksamhetsområden som föreslås bibehållas och utvecklas. Exempelvis genom ny detaljplan, bygglov för förtätning, ombyggnad, tillbyggnad och/eller nybyggnad.

Förutsättningar

Sammantaget finns det ett stort behov av ny mark för verksamheter som exempelvis vill flytta till Gamleby, flytta inom Gamleby, eller inte hittar lämpliga lokaler i Gamleby. Ett sådant behov gäller inte detaljhandel.

Kommersiell service och företagande

Service i Gamleby är god jämfört med andra orter av samma storlek, då det finns stort utbud av butiker såsom mataffär, färgbutik, järnaffär, byggvaruhandel, optiker, inredningsbutiker, leksaksaffär, klädaffärer, cykelaffär, elaffär, second hand och antikhandlare, frisör. Lokaler för handel finns det gott om, varför det inte finns något större behov av nya tomter för handel.

Industrier

Gamlebys industrier präglas av stor variation med verksamhet inom många olika områden. 2015 stängde Akzo Nobel, en färgfabrik som var en stor arbetsgivare på orten. Lokalerna står nu tomma, men är specialanpassade för färgindustri. Kommunen har idag inga lediga industritomter på orten, varför det behöver planläggas för det. De företag som är i behov av lokaler löser ofta det genom att köpa eller hyra befintliga industrilokaler.

Hamnområdet

Se avsnittet om Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera, under avsnittet Anpassning till ett förändrat klimat.

Vägledning

- Detaljplanelägga tomter för verksamhetsområden enligt föreslagna utvecklingsområden för verksamheter. Se figur 5. *Initiativtagare: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Området där Akzo Nobel haft sin verksamhet ska utvecklas. *Initiativtagare och bevakare: Västervik Framåt.*
- Förstärkningsområdena för verksamheter bör förtätas med verksamheter, där det är möjligt och lämpligt. *Initiativtagare: Respektive markägare.*
- Det är viktigt att SAAB Barracuda som stor och viktig arbetsgivare i Gamleby finns kvar och utvecklas. *Bevakare: Kommunstyrelsens förvaltning.*
- Se Huvuddokumentet, kapitlet Näringsliv.

Eldslösa (bruttoarea ca 35.000 m²)

Utvecklingsområdet ligger i anslutning till den föreslagna Nya Norra infarten, när den byggs. Området ligger i norra Gamleby, i anslutning till befintligt verksamhetsområde; bland annat Akzo Nobels gamla lokaler, men även de verksamheter som ligger vid Kraftvägen. Marken består av brukningsvärd jordbruksmark som odlas aktivt. Gamlebyån rinner igenom området. Tjustbanan angränsar till området. Dt finns ett högt

exploateringsstryck, då kommunen sålt slut på kommunägda industritomter i Gamleby och att FÖP:en inte medger ytterligare industrier vid hamnområdet, där det idag finns industrier. Kommer det till en nya norra infart, så kan exploateringsstrycket öka ytterligare på det här området.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Fjärrvärme	Ingen fjärrvärme inom området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors. Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	1,8 km
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	800 m 1,6 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Oexploaterad mark som inte är detaljplanelagd.
Ändrad mark-användning	Odlad jordbruksmark exploateras.
Förhållande till ÖP	I ÖP 2025, Huvuddokumentet står det att ”Värdefull odlingsmark bör inte tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar, annat än för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och i anslutning till befintlig bebyggelse. Konsekvensutredning skall göras innan odlingsmark tas i anspråk för ändrad användning.”
Kulturmiljö	Området ligger innanför gränserna för riksintresse för kulturmiljövården H95A, Lofta (MB 3:6). Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.
Trafik	Riksintresse för infrastruktur – Tjustbanan (MB 3:8) ligger precis utanför området. Om området exploateras före en Ny Norra infart så tvingas trafiken till och från området gå förbi Centrum och de centrala delarna av Gamleby. Byggs en Ny Norra infart, så kan trafiken till och från området gå på den. Ny Norra infart kan också betyda farligt godsled.
Jordbruk	Eldslösaområdet utgörs till största delen av aktivt brukad åkermark som skyddas mot exploatering i Miljöbalken 3 kap 4 §. Inga andra lagliga skäl för exploatering av jordbruksmark finns än för att tillgodose väsentliga samhällsintressen samt att särskild konsekvensutredning visar att detta behov inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk.
Strandskydd	Ligger delvis inom strandskydd från Gamlebyån och eventuellt strandskydd från Lidabäcken.
Naturvärden	Det finns observationer av vaktel (<i>Coturnix coturnix</i>) i närhet till området. Fågeln är knuten till odlingslandskapet och förekomsten bör utredas vidare. Både Lidabäcken och Gamlebyån är vandringsväg och lekmiljö för framförallt havsvandrande öring. Beroende på exploatering kan påverkan inte uteslutas.
Skyddsavstånd.	Närhet till jordbruksmark kan innebära gödsellukt under vissa perioder samt vid eventuellt hållande av betesdjur även risk för damm, flugor, djur som låter mm.

	Transport av farligt gods sker idag i nära anslutning till området. Avståndet till bostäder kan påverka hur mycket den blivande verksamheten kan "störa".
Geoteknik	Området består mest av postglacial lera, men även av glacial lera på de lite högre belägna delarna i väster samt lite urberg i den västra delen. Geotekniska undersökningar finns för området. Indikationer på ras- skredrisker, bland annat längs hela Gamlebyån och Lidabäcken.
Skyfall	Större delen av området, den östra, lägre belägna delen påverkas av höga flöden vid skyfall, enligt Tyréns 2017.
Föroreningar	Inga kända föroreningar inom området. I nära anslutning finns det både en nedlagd deponi där förbränning av avfall skett och ett nedlagt sågverk (Eldslösa Såg). Deponin låg på höjden vid gården. Förbränningen i kombination med nederbörd ökar risken för att marken nedströms är förorenad. Vid en exploatering kommer markundersökningar och eventuella åtgärder att krävas.
Miljökvalitetsmål	Miljökvalitetsmålet "Ett rikt odlingslandskap" kommer att påverkas negativt.
Ändliga resurser	Näringsrika jordar av finsediment är en ändlig resurs som inte går att återskapa. Jordbruksmark är en viktig resurs som i princip inte tillverkas längre. Den kan uthålligt under hundratals eller tusentals år förse oss och kommande generationer med närproducerad mat och andra råvaror. En exploatering av jordbruksmark leder till att den för alltid förstörs för odlingsändamål, vilket gör att det enligt lag krävs särskilda skäl för att få exploatera marken. En exploatering av jordbruksmarken innebär att denna för all framtid förstörs.
Dagvatten	Både grund och ytvatten påverkas vid en ändrad markanvändning t ex kan dagvatten vid hårdgjorda ytor snabbare transporteras till ytvatten. Påverkan är kopplat till hur nära åarna exploatering sker. Om det finns privata enskilda brunnar i närheten som kan ta skada är oklart. LOD (Lokalt omhändertagande av dagvatten) kan bli svårt på lermark och nära Gamlebyån. Delar av området kan nyttjas för fördröjning av dagvatten.
VA	Går både dricks- och spillvattenledningar utanför fastigheten, dock är kapaciteten okänd. Då ledningarna är relativt små kan möjligheterna vara begränsande. LTA-lösning (lätrycksavlopp) känns troligast för området.
Landskapsbild	Öppet odlingslandskap exploateras.
Massor för deponering	Lerjorden måste schaktas bort om rimlig bärighet på marken ska uppnås. Detta medför stora mängder massor som eventuellt är förorenade och i vart fall svåra att återanvända.
Radon	Lokal förekomst av högradonmark. Gränisar till högriskområde för radon, vilket innebär att utredningar ska ske i detaljplan/byggskedet.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av verksamheter är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Kommunen har sålt sin sista tomt för industrimark i Gamleby och problematiken med översvämningsrisker och geotekniska förhållanden runt hamnområdet gör att ytterligare verksamheter inte är lämpligt där, se avsnittet om utredningsområde för Gamleby hamn med mera. Därför är det viktigt att hitta motsvarande markarealer, plus lite extra att ha i beredskap om verksamheter vill etablera sig, eller befintliga verksamheter behöver ny mark. Utvecklingsområdet har potential till ett utmärkt geografiskt läge när den Nya Norra infarten byggs, vilket skulle innebära nära för transporter till och från E22:an. Området skulle också innebära en utvidgning av närliggande industriområden, istället för att sprida ut verksamhetsområdena över Gamleby.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Eldslösa ska beaktas och utredas särskilt vid detaljpaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2); riksintresse för obruten kust (MB 4:2); samt riksintresse för kulturmiljövården H95A, Lofta (MB 3:6). Brukningsvärd jordbruksmark (MB 3:4); påverkan på miljökvalitetsmålet "Ett rikt odlingslandskap"; samt förhållandet till jordbruksmark i översiktsplanens huvuddokument. Hur trafiken till och från området kan lösas. Strandskydd; geoteknik; översvämning på grund av höga flöden vid skyfall; påverkan på dagvattnet med hänsyn till skyfallskarteringen; lämplig lösning för

vatten och avlopp. Föroreningar i och i anslutning till området; massor i form av lerjord för deponering. Naturvärden i form av vaktel på åkern, respektive öring i vattendragen. Lanskapsbilden. Radon. Förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Generatoren 2 (bruttoarea ca 17.000 m²)

Utvecklingsområdet ligger i de södra delarna av Gamleby. Området består av en öppen, blöt gräsyta som då och då översvämmas vid skyfall, särskilt de södra delarna. Området ligger bra till, rent geografiskt, längs Västerviksvägen och kloss inpå befintliga industrier.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Fjärrvärme	Fjärrvärme finns i direkt anslutning till området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors. Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	1,2 km 425 m
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	1,4 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Oexploaterad, blöt gräs yta med låg vegetation i mitten. Området är detaljplanlagt för småindustriändamål.
Ändrad mark-användning	Öppen gräsyta som då och då översvämmas vid skyfall. Området är planlagt för småindustri.
Kulturmiljö	Södra delen av området är innanför gränsen till riksintresse för kulturmiljövården H95A – Lofta (MB 3:6). Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.
Sättningar	Området består av postglacial lera. Detta i kombination med den blöta marken skulle kunna leda till sättningar.
Skyfall	Översvämning av dagvatten i utvecklingsområdets södra och sydvästra delar vid skyfall. Även enligt Tyréns 2017 (extrema skyfall). Även i övrigt ett blött område.
Dagvatten	Beroende på dagvattenlösning skulle grund- och ytvattnet kunna påverkas. Befintlig dagvattenhantering inom Generatoren 2 måste utredas. Hänger ihop med behov av förbättringar av dagvattenhanteringen generellt i området. Dagvatten uppströms passerar från Ernebergsfältet där det planeras en dagvattendamm. Möjlighet finns att anlägga en dagvattendamm som fördröjer (renar) dagvattnet inom området.
VA	Vatten och spillvatten finns utbyggt för befintlig verksamhet. Ingår i verksamhetsområdet.
Säkerhetsrisker	Ur explosion-, strålnings- och brandrisksynpunkt bör man lägga in restriktioner i plan då man har järnväg, väg, och bostadshus i anslutning. Med tanke på närheten till bostäder bör det inte tillåtas någon störande verksamhet. Verksamheter som kräver skyddsavstånd som exempelvis bensinstationer och kemiska industrier är inte lämpliga i detta område.
Radon	Lokal risk för högradonmark.
Natur	Området utgör en större grönyta med en mindre dagvattendamm. Dammen kan vara en viktig biotop för groddjur och salamandrar samt för insekter. Grönytan är troligtvis av begränsat intresse för biologin idag men kan vara viktig för de närboende.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av verksamheter är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Kommunen har sålt sin sista tomt för industrimark i Gamleby och problematiken med översvämningsrisker och geotekniska förhållanden runt hamnområdet gör att ytterligare verksamheter inte är lämpligt där, se avsnittet om Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera. Därför är det viktigt att hitta motsvarande markarealer, plus lite extra att ha i beredskap om verksamheter vill etablera sig, eller befintliga verksamheter behöver ny mark.

Utvecklingsområdet har ett utmärkt geografiskt läge invid rekommenderad farligt godsled. Området skulle också innebära en utvidgning av närliggande industriområden, istället för att sprida ut verksamhetsområdena över Gamleby.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Generatoren 2 ska beaktas och utredas särskilt vid detaljpaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2); riksintresse för obruten kust (MB 4:2); samt riksintresse för kulturmiljövården H95A – Lofta (MB 3:6). Geotekniken. Höga flöden vid skyfall; dagvattenhantering med hänsyn till skyfallskarteringen. Skyddsavstånd och restriktioner, med tanke på närhet till bostäder. Vattenförekomstens omfattning och betydelse och Grönlyntans betydelse för naturvärden och rekreation. Radon. Förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Hammar (bruttoarea ca 20.000 m²)

Utvecklingsområdet angränsar på två sidor till ett industriområde i sydöstra delarna av Gamleby. De östra och centrala delarna av området ligger mer på en höjd och består av naturmark och några enstaka bostäder, varav de flesta står tomma. Området ligger i nära anslutning en populär camping och badplats.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Fjärrvärme	Fjärrvärme finns inom området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	1,3 km
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	350 m
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	1,9 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Nordvästra delen av området är detaljpanelagt för industri. Sydöstra hörnet är inte detaljpanelagt och utgör ett hål i befintlig detaljplan och utgörs av sammanhållen bebyggelse.
Ändrad mark-användning	Naturmark med inslag av enstaka befintliga bostadshus, varav de allra flesta obebodda. Dessutom behövs högst troligt en omfattande markplanering av topografin.
Kulturmiljö	Södra delen av området ligger inom gränsen för riksintresse för kulturmiljövården H95A – Lofta (MB 3:6). Inga kända fornminnen, däremot i nära anslutning. Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. Inom området ligger resterna av byn Hammar som finns beskrivet i kommunens förslag till kulturmiljöprogram som en viktig plats i området, men är inte utpekad som något kärnområde. De kvarvarande byggnaderna av byn Hammar kommer förmodligen att

	behöva rivas, om den oexploaterade delen av utvecklingsområdet tas i anspråk. De allra flesta är dock övergivna.
Naturvärden	I slänten i östra delen av planområdet, Rampvägen finns en skoglig nyckelbiotop. Där finns obsar av traslav och vippärt. Det är rimligt att det även förekommer t.ex. ekoxe, hackspettar och liknande. Den östra delen som pekats ut som nyckelbiotop hyser höga värden och måste absolut inventeras om det ska exploateras i en planläggning. Om den delen undantas exploatering föreligger ingen större konflikt med naturvärdena. Framförallt nyckelbiotopen utgör en väsentlig funktion i att koppla ihop naturen i Gamleby. Arter knutna till äldre lövträd är ofta dåliga på att sprida sig, därför är ”öar” av träd spridda i den övriga bebyggelsen mycket bra som spridningsvägar. Vid detaljplanering, när skogsområde tas i anspråk ska, enligt rutin göras en naturvärdesinventering, enligt svensk standard. Vid detaljplanering, när skogsområde tas i anspråk ska, enligt rutin göras en naturvärdesinventering, enligt svensk standard.
Landskapsbild	Högst troligt kommer omfattande markarbete att behöva göras. Detta kan innebära att topografin jämnas. Eventuella överskottsmassor vid markplanering.
Friluftsliv	Hänsyn måste tas till campingplats och badplats av stort allmänt intresse, som ligger i nära anslutning.
Dagvatten	Beroende på dagvattenlösning skulle grund- och ytvattnet kunna påverkas. Dagvattensystem ej utbyggt. Förbättringar nödvändiga i området. Ökade dagvattenflöden om större ytor hårdläggs. Beror även på markplanering.
Vatten och avlopp	Inom verksamhetsområdet.
Farligt gods och trafiksäkerhet	Farligt gods transporteras till befintlig verksamhet. Transporter med farligt godstransporter till och från utvecklingsområdet, med tanke på campingområdet och den kommunala badplatsen bör lösas i detaljplaneskedet. Exempelvis med en egen infart till området.
Säkerhetsrisker	Närliggande verksamheter påverkar redan säkerheten med sin verksamhet. Gasol finn på närliggande industri, vilket innebär att hänsyn till det skyddsavståndet måste tas. Säkerhetsriskerna för utvecklingsområdet bör lösas i detaljplaneskedet.
Radon	Lokal förekomst av högradonmark.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av verksamheter är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Kommunen har sålt sin sista tomt för industrimark i Gamleby och problematiken med översvämningsrisker och geotekniska förhållanden runt hamnområdet gör att ytterligare verksamheter inte är lämpligt där, se avsnittet om Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera. Därför är det viktigt att hitta motsvarande markarealer, plus lite extra att ha i beredskap om verksamheter vill etablera sig, eller befintliga verksamheter behöver ny mark. Området skulle innebära en utvidgning av närliggande industriområden, istället för att sprida ut verksamhetsområdena över Gamleby.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Hammar ska beaktas och utredas särskilt vid detaljpaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2); riksintresse för obruten kust (MB 4:2); samt riksintresse för kulturmiljövården H95A – Lofta (MB 3:6). Eventuella och närliggande fornminnen; byn Hammar och bebodda bostadshus. Den skogliga nyckelbiotopen. Landskapsbilden och eventuella överskottsmassor vid markberedning. Hänsyn till närliggande bad- och campingplats, gäller bland annat trafiksäkerheten i allmänhet och farligt godstrafiken i synnerhet, men även andra säkerhetsrisker. Dagvattenhanteringen med hänsyn till skyfallskarteringen. Radon. Förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.*

Härstad (bruttoarea ca 78.000 m²)

Stort utvecklingsområde i västra delarna av Gamleby. Stora delar av området är kuperad naturmark. Delar av området är bebyggt av bostäder. Området ligger nära Mellersta infarten från E22:an, vilket gör området attraktivt för verksamheter som passar nära en infart till en stor väg. Ligger även nära Hallingebergsvägen och Västra Ringvägen.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Fjärrvärme	Fjärrvärme finns inom området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	2,1 km
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	1,2 km
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	500 m

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Industriområde, avfallsanläggning, bostäder, naturmark, gräsyta. Förtätning på vissa ställen av industriområdet är möjlig. Delen söder om Hallingebergsvägen är planlagt för småindustri. Bostäder närmast vägen. De kuperade delarna för park och plantering. I väster finns ett område för elektrisk högspänningsledning. Delen norr om Hallingebergsvägen är detaljplanlagda för industri, respektive småindustri och gräsremsan ut mot vägen gatuplantering.
Ändrad markanvändning	Bostadsområdet längs med Hallingebergsvägen omvandlas till industri. De kuperade delar som behöver tas i anspråk kommer att bli avsevärt förändrade i och med markberedningen.
Kulturmiljö	Området ligger innanför gränserna för riksintresse för kulturmiljövården H95A, Lofta (MB 3:6). Hällristningar finns i områdets nordöstra del. Hänsyn måste tas till kända och okända fornlämningar. Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.
Friluftsliv	Strax söder om området finns kända friluftsvården. Troligen också i de sydvästra delarna, mot E22:an, fast av lägre värde. Det kan finnas värden i områdets sydvästra delar, mot E22:an, som skulle kunna påverkas.
Naturvärden	Inga särskilt utpekade områden. Hagmarken mellan kraftledningen och E22 har dock potential att hysa mycket höga naturvärden. Det finns bland annat kända förekomster av bastardsvärmare och gullviva.
Skyddsavstånd	Närhet till bostäder, E22, kraftledning, jordbruksmark och rekommenderad farligt godsled.
Markberedning	De delar av området som inte är exploaterade är kuperade. Stora delar av området består av glacial lera. De kuperade delarna av sandig morän med inslag av urberg. Stora delar av området som inte är exploaterat i norr består av postglacial lera. Då stora delar av området är kuperade, eller har dåliga geotekniska förutsättningar kommer det att behöva vidtas betydande markberedningsåtgärder för att exploatera området. Markberedningen kommer att göra stora ingrepp i landskapet i de sydvästra delarna av området. Åtgärder av deponi och markföroreningar kan ge upphov till massor. Markberedning i västra delen av området. Massor som uppkommer vid åtgärder eller iordningställande av industrimark.
Skyfall/flöden	Risk finns för översvämningar vid extrema skyfall i områdets södra och norra delar och avrinning därifrån mot Ernebergsfältet.
Föroreningar	I området finns även en äldre industrideponi och ett par markföroreningar. Deponin

	och markföroreningarna kan behöva åtgärdas.
Dagvatten	Beroende på dagvattenlösning skulle grund- och ytvattnet kunna påverkas. Dagvattenutredning i samband med detaljplaneläggning. Ökade dagvattenflöden.
VA	Vatten och spillvatten finns utbyggt för befintlig verksamhet. Delar av området ingår i verksamhetsområdet.
Radon	Lokal risk för högradonmark.
Följd-investeringar	Om bostäderna i området tas bort skulle det kunna möjliggöra för att i västra delen lämna plats för en trafiksäkrare avfart från E22:an i norrgående riktning till Hallingebergsvägen.
Säkerhetsrisker	Om man tillåter vissa verksamheter kan det innebära förhöjda byggkostnader för anpassningar, ur explosions-, strålnings- och brandrisksynpunkt. Men lägger man restriktioner i planen behöver det inte innebära ökade kostnader.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av verksamheter är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Kommunen har sålt sin sista tomt för industrimark i Gamleby och problematiken med översvämningrisker och geotekniska förhållanden runt hamnområdet gör att ytterligare verksamheter inte är lämpligt där, se avsnittet om Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera. Därför är det viktigt att hitta motsvarande markarealer, plus lite extra att ha i beredskap om verksamheter vill etablera sig, eller befintliga verksamheter behöver ny mark.

Utvecklingsområdet har ett bra geografiskt läge nära Mellersta infarten och E22:an och farligt godsled, vilket underlättar för transporter till och från området. Området skulle också innebära en utvidgning av närliggande industriområden, istället för att sprida ut verksamhetsområdena över Gamleby.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Härstad ska beaktas och utredas särskilt vid detaljplaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2); riksintresse för obruten kust (MB 4:2); samt riksintresse för kulturmiljövården H95A, Lofta (MB 3:6). Förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. Bostadsområdet omvandling till verksamhetsområde. Markberedning av de kuperade delarna som påverkar landskapsbilden och som ger upphov till jord- och bergmassor. Åtgärder av deponi och markföroreningar kan ge upphov till förorenade massor. Hällristningar i områdets nordöstra del. Friluftslivet i och i angränsning till området. Potentiellt mycket höga naturvärden. Höga flöden vid skyfall i områdets södra och norra delar med avrinning mot Ernebergsväldet. Dagvattenhanteringen med hänsyn till skyfallskarteringen. Ska bostäderna i området, vid Hallingebergsägen lämna plats för en trafiksäkrare avfart från E22:an? Säkerhetsrestriktioner. Radon. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Västra Ringvägen (bruttoarea ca 16.000 m²)

Utvecklingsområdet ligger i sydvästra Gamleby invid befintligt industriområde i Härstad, i förlängning av Västra Ringvägen. Området består mest av en snårskog av tätvuxna småträd.

Området är relativt platt, men lite blött i de södra delarna. Genom området går en stig upp till ”Mulleskogen” i väster. Söder om området finns det hagmarker. Öster om området finns bostäder.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Fjärrvärme	Fjärrvärme finns inom området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	2,4 km

Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	1,5 km
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	800 m

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Området är inte detaljplanelagt.
Ändrad mark-användning	Skogsområde blir exploaterat.
Kulturmiljö	Området ligger innanför gränserna för riksintresse för kulturmiljövården H95A, Lofta (MB 3:6). Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.
Naturvärden	Inga kända naturvärden i skogsområdet. Kan dock ha höga värden för friluftslivet. Vid detaljplanering, när skogsområde tas i anspråk ska, enligt rutin göras en naturvärdesinventering, enligt svensk standard. Den tänkta exploateringen ska sedan konsekvensbeskrivas utifrån bland annat inventeringsresultatet. I konsekvensbeskrivningen ska exploaterings påverkan på den angränsande betesmarken särskilt beaktas.
Friluftsliv	Genom området går en stig som är en del av "Mulleskogen" som är av stort allmänt intresse för rekreation, friluftsliv och lek, inte minst för förskolan Solkullens barn. "Mulleskogen" fortsätter väster om området. Hänsyn måste tas till friluftslivet vad gäller utvecklingsområdets utbredning, typ av industriverksamhet som tillkommer, etc vid detaljplanering samt att "Mulleskogen" ska kunna samexistera.
Geoteknik	Den södra delen av området är blöt. Glacial lera finns också inom området.
Skyfall	Översvämningsrisker, enligt Tyréns 2017 vid höga flöden vid skyfall. Södra delen av området är redan idag blött och där finns också ett dike.
Dagvatten	I första hand LOD (lokalt omhändertagande av dagvatten), kan finnas möjlighet till påkoppling mot dagvatten.
VA	Finns möjligheter till anslutning av allmänt vatten och avlopp, men området är utanför verksamhetsområdet.
Landskapsbild	Hänsyn måste tas till intilliggande strövområde, bostäder och hage. Det måste kunna gå att nå det, trots utvecklingsområdet.
Trafik	Ändrade trafikförhållanden. Förlängning av Västra Ringvägen kommer att krävas, där det idag går en grusväg, i nära anslutning till ett villaområde och Hagmark. Hänsyn måste tas till hur allmänheten till fots ansluter till friluftsområdet. Risker med gångtrafikanter till och från rekreationsområdet från bostadsområdet. Väl fungerande gång- och cykelvägar önskvärt.
Sociala miljön	Verksamhetsområde med tillkommande trafik, nära friluftsområde, hagmark och villabebyggelse kommer att påverka den sociala miljön i närområdet. Hänsyn måste tas till friluftslivet. Det måste kunna gå att nå och nyttja det, trots utvecklingsområdet.
Skyddsavstånd	Närhet till bostäder. En kraftledning går igenom området. I ÖP 2025 finns inget särskilt angivet skyddsavstånd mot betesmark, men ett avstånd på minst 25 m till bostäder används i tätbebyggda områden. Närheten till betesmark kan komma att leda till miljöpåverkan i form av ljud från betande djur, viss gödsellukt och ökad förekomst av flugor under vissa perioder. Inga specifika risker förutom eventuell giftig brandrök beroende på typ av industriverksamhet.
Radon	Lokal risk för högradonmark.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av verksamheter är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Kommunen har sålt sin sista tomt för industrimark i Gamleby och problematiken med översvämningsrisker och geotekniska förhållanden runt hamnområdet gör att ytterligare verksamheter inte är lämpligt där, se avsnittet om Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera. Därför är det viktigt att hitta motsvarande markarealer, plus lite extra att ha i beredskap om verksamheter vill etablera sig, eller befintliga verksamheter behöver ny mark. Området

skulle innebära en utvidgning av närliggande industriområden, istället för att sprida ut verksamhetsområdena över Gamleby.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Västra Ringvägen ska beaktas och utredas särskilt vid detaljplaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2); riksintresse för obruten kust (MB 4:2); samt riksintresse för kulturmiljövården H95A, Lofta (MB 3:6). Förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. Naturvårdsprogrammet, klass 3; regionalt bevarandeprogram för odlingslandskapet; naturvärdesinventering. Påverkan på friluftslivet i området och i anslutning – ”Mulleskogen” och Härstad Hage. Geotekniken. Höga flöden vid skyfall; dagvattenhanteringen med hänsyn till skyfallskarteringen. Trafik – förlängning av Västra Ringvägen och barriäreffekter för friluftslivet. Närheten till bostäder. Kraftledning. Radon. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.*

Åbyvägen (bruttoarea ca 3.900 m²)

Utvecklingsområdet ligger i de norra delarna av Gamleby. Området är vildvuxen en plätt med gräs och buskar. Kloss in på ligger detaljplanen för Nya Norra infarten och när den byggs kommer områdets attraktivitet att öka. Området avgränsas i nordväst av en bäck och på andra sidan bäcken finns jordbruksmark, som föreslås bli verksamhetsområde.

Närhet till	Ungefärligt avstånd gång/cykel
Fjärrvärme	Ingen fjärrvärme inom området.
Järnvägsstation för tåg mot Västervik, Överum Åtvidaberg, Linköping, Falerum, Basthagen, Tannefors.	1,4 km
Lokalbusshållplats: 23, 24, 25, 29, 30.	500 m
Fjärrbusshållplats: expressbusslinje 185, Swebus 835, Västerviks expressen.	1,3 km

Ämnesområde	Att tänka på vid detaljplanering (se mer detaljerat i bilaga 1)
Detaljplan	Naturmark. Inget användningsområde idag. Marken är inte detaljplanelagd.
Ändrad mark-användning	Oexploaterad, icke planlagd mark omvandlas till industrimark.
Jordbruksmark Strandskydd	Jordbruksmark förekommer ej inom området men i mycket nära anslutning. Utvecklingsområdet ligger inom eventuellt strandskydd från Lidabäcken. Nordöstra delen av området ligger dessutom inom Gamlebyåns strandskydd.
Naturvärden	Inga utpekade områden. Det finns observationer av vaktel i området. Bäckan kan vara lek miljö för havsöring.
Skyddsavstånd	Jordbruksverksamhet. Skyddsavstånd till rekommenderad farligt godsled Västerviksvägen samt Tjustbanan, där det i framtiden skulle kunna gå godståg. Verksamheter som kräver skyddsavstånd som exempelvis bensinstationer och kemiska industrier är inte lämpliga i detta område.
Geoteknik	Postglacial lera kan innebära svårigheter vid grundläggning. Eventuell erosionsrisk vid Lidabäcken. Finns indikationer på ras- och skred i sydvästra delen av området.
Skyfall	Ökade dagvattenflöden. Enligt Tyréns 2017 finns det risk för översvämningar vid extrema skyfall.
Dagvatten	Beroende på dagvattenlösning skulle grund- och ytvattnet kunna påverkas. Området närmast Lidabäcken bör lämnas oexploaterad. Vid lokalt omhändertagande bör fördröjning av dagvatten ske innan det kommer till bäcken. Yta bör i detaljplan reserveras som översilningsområde för spolvatten från vattenverket. Dagvattenledning går genom området. Ökade dagvattenflöden med hårdgjorda ytor.

VA	Spillvatten från området behöver pumpas. Bör införlivas i verksamhetsområdet.
Radon	Lokal risk för högradonmark.
Kulturmiljö	Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.

Vägledning

Utvecklingsområdet innehåller en del motsättningar. Exploatering av verksamheter är dock prioriterat, förutsatt att det går att lösa alla viktiga frågor i detaljplaneskedet. Kommunen har sålt sin sista tomt för industrimark i Gamleby och problematiken med översvämningsrisker och geotekniska förhållanden runt hamnområdet gör att ytterligare verksamheter inte är lämpligt där, se avsnittet om Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera. Därför är det viktigt att hitta motsvarande markarealer, plus lite extra att ha i beredskap om verksamheter vill etablera sig, eller befintliga verksamheter behöver ny mark.

Utvecklingsområdet har potential till ett utmärkt geografiskt läge när den Nya Norra infarten byggs, vilket skulle innebära nära för transporter till och från E22:an. Området skulle också innebära en utvidgning av närliggande industriområden, istället för att sprida ut verksamhetsområdena över Gamleby.

- Följande förutsättningar för utvecklingsområdet Åbyvägen ska beaktas och utredas särskilt vid detaljplaneläggning: Påverkan på riksintresse för turismen och det rörliga friluftslivet vid kusten (MB 4:2); riksintresse för obruten kust (MB 4:2). Skyddsavstånd till jordbruket; risk för påverkan av jordbruksmark; farligt godsled; Tjustbanan; strandkydd från Gamlebyå och Lidabäcken. Vaktel, respektive öring; bensinstationer och kemiska industrier är inte lämpliga i detta område. Geoteknik; ras- och skredrisk. Höga flöden vid skyfall; dagvattenhantering med hänsyn till skyfallskarteringen, fördröjning av dagvattnet - reservera yta som översilningsområde för spolvatten från vattenverket, området närmast Lidabäcken bör lämnas oexploaterad. Pumpning av spillvatten. Radon. Förslaget på kommunens kulturmiljöprogram. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Allmänna intressen och riksintressen

Vägledning som görs angående ett riksintresse är skriven i fet stil, för att märka ut att det är en vägledning som berör ett riksintresse. I en del av fallen anammar kommunen bara riksintresset som det är, medan i andra fall har kommunen en egen ståndpunkt.

Trafik och kommunikationer

Trafikplanering går mer och mer mot att uppmuntra kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik där avstånden tillåter. Dels med tanke på att minska ner på utsläpp av växthusgaser och dels med tanke på att möjligheter till vardagsmotion främjar en god folkhälsa. Trafik och kommunikationer spänner över flera frågor inom social hållbarhet såsom brottsförebyggande, jämställdhet, funktionsvariationer och integration.

Riksintresse för infrastruktur

Inom FÖP-området finns det fyra objekt av riksintressen för infrastruktur enligt 3 kapitlet 8 § Miljöbalken. Europaväg 22 (E22:an) som går från Storbritannien till Ryssland. I Sverige är E22:an en stamväg av riksintresse som går från Trelleborg till Norrköping. Riksväg 35 mellan Västervik och Linköping är av riksintresse för väg. Tjustbanan; järnvägen mellan Västervik och Linköping, är av riksintresse för järnväg. Järnvägsstationen i Gamleby är av riksintresse för järnvägsstation. Generellt ska kommunikationsstråk och stationer som är av riksintresse så långt som det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten till dem, eller nyttjandet av dem, enligt miljöbalken 3 kapitlet 8 §. För kommunens Vägledning för riksintressena för infrastruktur, se under respektive rubrik.

Förutsättningar

Gamleby har många infartsvägar. Längs dessa finns välkomstskyltar av varierande slag. En del av dessa känns dock gamla och slitna, eller felplacerade och skulle behöva ses över.

Gång- och cykeltrafik

Även fotgängare och cyklister räknas som trafikanter. Begreppet förkortas ibland G/C.

Förutsättningar

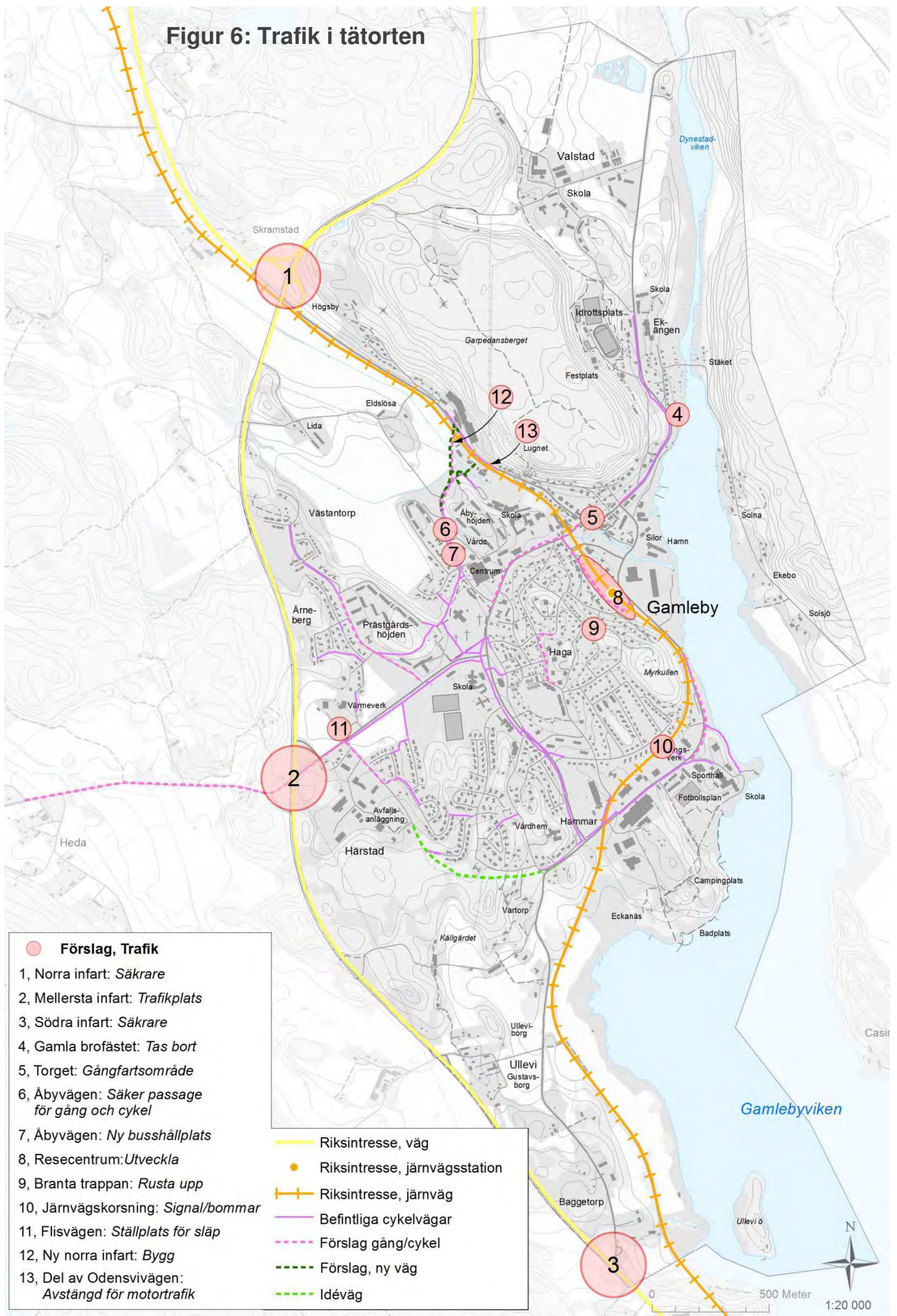
Inventering av gång- och cykelvägar visar att det finns bristande länkar till och mellan målpunkter. För att skapa ett väl fungerande gång- och cykelvägnät behöver gång- och cykelvägar länkas samman. Detta är främst till och mellan målpunkter i tätorten som exempelvis järnvägsstation (resecentrum), vårdcentral, skola och centrum. Förslag på åtgärder kommer att tas fram för att förbättra tillgängligheten för gång- och cykeltrafikanter till och från och mellan målpunkterna i tätorten. Det finns även ett behov av en gång- och cykelväg mellan Gamleby och Västervik som med fördel ska gå genom Almvik och längs Gamlebys Södra infart.

Platsspecifika behov

Högstadieskolan flyttades för några år sen till dess nuvarande läge vid Östra Ringvägen. Parallellt med Östra Ringvägen går järnvägen och på andra sidan ligger bostadsområdet Haga. Det finns ett behov att

Figur 6: Trafik i tätorten

Förslag, Trafik

- 1, Norra infart: *Säkrare*
- 2, Mellersta infart: *Trafikplats*
- 3, Södra infart: *Säkrare*
- 4, Gamla brofästet: *Tas bort*
- 5, Torget: *Gångfartsområde*
- 6, Åbyvägen: *Säker passage för gång och cykel*
- 7, Åbyvägen: *Ny busshållplats*
- 8, Resecentrum: *Utveckla*
- 9, Branta trappan: *Rusta upp*
- 10, Järnvägskorsning: *Signal/bommar*
- 11, Flisvägen: *Ställplats för släp*
- 12, Ny norra infart: *Bygg*
- 13, Del av Odensvivägen: *Avstängd för motortrafik*

- Riksintresse, väg
- Riksintresse, järnvägsstation
- +— Riksintresse, järnväg
- Befintliga cykelvägar
- - - Förslag gång/cykel
- - - Förslag, ny väg
- · · Idéväg

säkra upp den nuvarande gång- och cykelpassagen över järnvägen. På uppdrag av Västerviks kommun har konsulten Sweco översiktligt undersökt möjligheterna att bygga en plankorsning, respektive en planskild korsning. Se bilaga 3, även inritat i figur 6. Sweco rekommenderar signalreglerad korsning.

Det finns ingen gång- och cykelväg från Gamleby längs Hallingebergsvägen till Heda där ridskolan och orienteringsklubben ligger. Det är dessutom ont om utrymme att kunna få plats med den i tunneln under E22:an. På uppdrag av Västerviks kommun har konsulten Sweco översiktligt skissat på möjligheterna att bygga en sådan gång- och cykelväg här. I skissen visar Sweco ett förslag på att göra om hela mellersta infarten. Se bilaga 3.

Mitt i stadsdelen Haga ligger Branta backen som slutar i en trappa. Det är en svår passage för fotgängare och cyklister. Trappan är dessutom i behov av att rustas upp.

En strandpromenad vid hamnområdet har varit på tal länge. Se avsnitt Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera.

Vägledning

- Sammanhängande, gent säkert och tryggt gång- och cykelvägnät. Se figur 6 för förslag till förbättringar för gång och cykel. Se även figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Arbeta vidare med signalreglerad plankorsning för gång- och cykelpassagen över järnvägen, se figur 6, enligt förslag i Bilaga 3 Trafikutredningar. *Initiativtagare: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Se Trafikstrategin, tematiska tillägg till översiktsplanen.

Pendling

Många invånare i Gamleby pendlar till arbeten/studier i främst Västervik, men även på andra håll. Det kan också handla om att man behöver resa till resmål, såsom någon viss typ av service, vård, eller nöjen, som inte finns i Gamleby. En bra kollektivtrafik är en jämställdhetsfråga. Det innebär att fungerande pendlingsmöjligheter är mycket viktigt för Gamleby.

Möjligheten att kunna arbetspendla till och från Gamleby är överlag goda, med undantag för kollektivtrafik till och från Linköping. Det är anmärkningsvärt att standarden på riksväg 35 och Tjustbanan inte håller den nivå som behövs för att stimulera tillväxt och utveckling i Gamleby i synnerhet och Västerviks kommun i allmänhet.

Arbetspendling 2015	
Pendlingsrelation	938
Bor och arbetar i området	519
Pendlar ut från området	358
Pendlar in till området	615
Ospecificerad arbetsplats	30
Växlande arbetskraft	20
Arbetsplatsen saknar NYKO	11

Till / från	Tåg Gamleby station	Expressbuss Flisvägen	Lokalbuss Gamleby station	Bil Gamleby station
Almby by hållplats	-	-	12	14
Björnsholm hållplats	-	-	10	10
Blackstad hållplats	-	-	-	32
Edsbruk hållplats	-	-	20	21
Linköping centralstation	84	80 *	-	93
Lofta hållplats	-	-	12	12
Loftahammar hållplats	-	-	30	33
Norrköping busstation	-	75	-	77
Odensvi hållplats	-	-	35	25
Oskarshamn station	-	90	-	72
Söderköping busstation	-	55	-	60
Valdemarsvik busstation	-	-	-	40
Vimmerby station	-	-	-	60

Västervik station	19	25	31	32
Åtvidaberg Station	48	-	-	54
Överums Bruk Station	13	-	14	17

Tabellen visar restider i minuter för olika pendlingsalternativ till och från Gamleby. Restiderna är beräknade för turer utan byten. Källa: resrobot.se. Det finns inga tabeller för busstågen, men expressbusslinje 185 mellan Västervik och Linköping är tänkt att komplettera tåget. Utgår man från restiderna på denna linje så får man en mycket god fingervisning i körtiderna för tågersättningsbussarna. Källa: KLT (Kalmar länstrafik).
* Expressbuss till/från Linköping avgår från/stannar vid Gamleby station och inte vid Flisvågen.

Årlig dygnstrafik

Väg/gata	ådt	ådt	Från datum
Hallingebergsvägen från Västra Ringvägen till norra centrala påfartsvägen	2114	187	2011-01-01
Hallingebergsvägen mellan påfarterna till E22:an, inklusive tunneln.	1600	160	2014-11-04
Hallingebergsvägen från södra centrala påfarten till Källarhult.	1236	126	2011-01-01
Loftavägen från Skola Ekängen till och med Källäkersbron	616	27	2015-01-01

Tabellen visar årlig dygnstrafik (ådt), respektive årlig dygnstrafik för tung trafik (ådt). För övriga vägar finns ingen information, förutom för E22, som ju går utanför Gamleby. (Källa: nvdb2012.trafikverket.se)

Riksintresse Tjustbanan

Förutsättningar

Tjustbanan mellan Linköping och Västervik är ett riksintresse och är av interregional betydelse. Gamleby trafikeras av tåget mellan Linköping och Västervik. Järnvägen är oelektrifierad och enkelspårig.

Persontrafik

Persontrafiken för Tjustbanan omfattar idag 16 persontåg per dygn, vilket också är prognosen för år 2030, enligt Trafikverket.

Regeringen beslutade 2004-06-17 att uppdraga åt dåvarande Banverket att utreda förutsättningarna för att rusta upp Tjustbanan till en standard som medger effektiva pendlingsmöjligheter. Detta uppdrag redovisades i rapporten ”Linköping-Västervik, Tjustbanan, juni 2006”. Rapporten visar att det är fullt möjligt att rusta upp Tjustbanan till en standard som medger effektiva pendlingsmöjligheter mellan Linköping – Västervik, vilket skulle påverka Gamleby positivt. För att uppnå detta har man bland annat föreslagit en helt ny linjestreckning mellan Överum – Åtvidaberg samt linjerätningar och baxningar på sträckan mellan Överum-Västervik. Man skulle då kunna få ner restiden mellan Västervik – Linköping till cirka 45 minuter, vilket skulle innebära 35 minuter mellan Gamleby – Linköping samt 10 minuter Gamleby – Västervik. Banverket beräknade kostnaden för dessa åtgärder till 3,6 miljarder kronor.

2008 gjorde ÅF-Infraplan Nord en vidareutvecklad stråkanalys och reseprognos på uppdrag av Västerviks kommun. Uppdraget innebar att utreda förutsättningarna att rusta upp Tjustbanan till en standard som skulle leda till förbättrade effektiva pendlingsmöjligheter Västervik-Åtvidaberg-Linköping och klarlägga bästa möjliga nytta inom kostnadsramen 950 miljoner kronor. Rapporten visar att man med åtgärder såsom spårbyten, rätningar, nya växlar och förbättrade mötesstationer kan nå en restid på 84 minuter, vilket innebär att restiden Gamleby– Linköping blir 66 min och Gamleby – Västervik blir 18 minuter.

I gällande ”Nationell plan för transportsystemet 2010-2021” finns Tjustbanan inte med som ett prioriterat eller utpekad objekt.

Godstrafik

I dagsläget körs ingen godstrafik på Tjustbanan genom Gamleby. Trafikverkets prognos för år 2030 är två godståg per dygn.

Vägledning

- **Riksintresset Tjustbanan skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av det, enligt miljöbalken 3 kapitlet, 8 §.** Se Utvecklingsstrategikartan. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Samarbeta med Trafikverket, Regionförbundet och andra intressenter för minskade restider med och ökad säkerhet på Tjustbanan. På sikt ökad turtäthet. Se Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Sambällsbyggnadsenheten.*

- Se även avsnittet om Ny Norra infart under rubriken Riksintresse E22:an samt under avsnittet Gång- och cykeltrafik.

Busstrafik

I den här FÖP:en avgränsas begreppet busstrafik till reguljär linjetrafik inom kommunen och reguljär linjetrafik inom regionen. Skolbussar är inte medtaget i FÖP Gamleby, då det styrs på annat håll. Någon reguljär linjetrafik inom enbart Gamleby tätort finns inte.

Förutsättningar

Det finns i skrivande stund 8 busslinjer som trafikerar Gamleby:

- Linje 23 Västervik – Gamleby Björnsholm – Edsbruk
- Linje 24 Västervik - Gamleby – Björnsholm – Loftahammar
- Linje 25 Överum – Gamleby – Västervik
- Linje 29 Gamleby – Överum – Tyllinge
- Linje 30 Gamleby – Odensvi – Boda
- Expressbusslinje 185 Västervik – Gamleby – Överum – Linköping
- Söne resor 352 Expressbuss Stockholm – Västervik
- Swebus 835 Uppsala – Gamleby – Byxelkrok hamnen

Utöver dessa busslinjer finns i likhet med övriga länet en närtrafik. Närtrafiken innebär att man ringer och beställer sin resa för att bli upphämtad vid en överenskommen mötesplats (exempelvis bostaden) eller en hållplats.

Busshållplatser

De busshållplatser som är inventerade varierar i standard och utformning och tillgängligheten är bristfällig. Det saknas exempelvis för ändamålet gjorda bussfickor, väderskydd, möjlighet till sittplats, kupolplattor, sinusplattor och vita betongplattor. Även övergångsställen i direktanslutning till busshållplatsen har brister och samspelet mellan de olika trafikslagen blir inte det bästa.

Vägledning

- Grundlig genomgång av samtliga busshållplatser för att göra en prioriteringslista för upprustning utifrån deras funktion och tillgänglighet. *Initiativtagare: Samhällbyggnadsenheten.*

Resecentrum

Förutsättningar

I Gamleby finns det inget resecentrum som ligger samlat på ett och samma ställe. Istället finns det en järnvägsstation i slutet av återvändsgatan Järnvägsgatan, mitt i samhället samt en hållplats för fjärrbussarna som ligger vid Värmeverket, i de västra delarna av Gamleby, nästan ute vid E22:an. Avståndet mellan järnvägsstationen och fjärrbusshållplatsen är 1,7 km, men någon välordnad koppling mellan dessa två ”resecentrum” finns alltså inte för fotgängare och cyklister. Inga busslinjer förbinder heller dessa två platser.

Riksintresse Järnvägsstationen Gamleby

Järnvägsstationen Gamleby fungerar som bytesknutpunkt mellan regional tågtrafik och lokal busstrafik, med undantag för expressbuss, respektive tågbus mot Linköping som också går härifrån, fast öster om järnvägen. I övrigt går de andra expressbussarna från fjärrbusshållplatsen. Området kring järnvägsstationen är på den sydvästra sidan täckt av asfalt, grus, respektive gräs och det är dåligt med belysning. Här finns hållplats för lokalbussarna. På gräsplattan stod en gång det gamla stationshuset. Idag finns bara en väntkur för tåg- och bussresenärer. För bättre väder finns ett par bänkar. Här finns även en biljettautomat och ett cykelställ som kunde placeras med större eftertanke. Bilparkering finns bara på västra sidan om järnvägen. Tillgänglighetsanpassad

busshållplats saknas. Perrongen är låg, vilket gör att man behöver ta ett högt kliv för att stiga på tåget. Vid expressbusshållplatsen för buss, respektive tågbus mot Linköping öster om järnvägen finns det inget väderskydd, inget cykelställ och dåligt med belysning. Järnvägsstationen som helhet känns inte helt välkomnande och inte heller helt trygg. Helt säker känns den heller inte då det saknas staket mot rälsen och cykelfällan känns lite brant upp mot spåren. Stationsområdet är den första platsen som många besökare upplever när de kliver av tåget i Gamleby. Stationsområdet är därför viktigt som ett första intryck av orten. I värsta fall kan känslan man som resenär får av järnvägsstationens utformning leda till att fler väljer bilen som färdmedel istället för att åka kollektivt.

Fjärrbusshållplatsen

Fjärrbusshållplatsen, ”Flisvägen” vid värmeverket är ingen bytesknutpunkt, då där inte finns någon hållplats för lokal busstrafik. Hit går expressbuss mot Stockholm och buss mot Uppsala/Byxelkrok. Expressbuss mot Linköping går som sagt från järnvägsstationen. Själva hållplatsen ligger vid en gräsplätt på ett vändplan parallellt med Hallingebergsvägen. Med tanke på hållplatsens avskildhet och avståndet till resten av samhället är känslan att man är lite utkastad som ankommande resenär. Att man måste ta sig vidare med bil för att komma in till Gamleby samhälle. Vid fjärrbusshållplatsen finns träkur av äldre modell och en bilparkering som ibland uppfattas som fullbelagd. Det finns en lyktstolpe vid kuren, men annars är det dåligt med belysning, särskilt vid pendlarparkeringen. Här finns ingen cykelparkering och det är inte tillgänglighetsanpassat. Känslan man får är inte särskilt välkomnande och inte särskilt trygg heller. Däremot känns den trafiksäker, eftersom det ligger på ett eget vändplan, en bit från vägen. Fjärrbusshållplatsen är den första platsen som många besökare upplever när de kliver av fjärrbussen i Gamleby. Fjärrbusshållplatsen är därför viktigt som ett första intryck av orten. Detta kan i sin tur leda till att fler väljer bilen som färdmedel istället för att åka kollektivt. Längs med Flisvägen står det också släp till lastbilar ibland, på en yta som idag inte är riktigt avsedd för ändamålet.

Vägledning

- **Riksintresset Gamleby järnvägsstation skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av det, enligt miljöbalken 3 kapitlet, 8 §. Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten.**
- Samarbeta med Trafikverket för att flytta järnvägsstationen ett fåtal hundra meter närmare Gamleby centrum. Järnvägsstationen blir resecentrum för Gamleby och görs om för att öka attraktiviteten och tillgängligheten samt underlätta för platsens funktion som järnvägsstation, busshållplats och parkeringsplats. I utformningen av platsen bör trygghets- och brottsförebyggande perspektiv inkluderas, liksom tillgängligheten för personer med funktionsvariationer. Gamleby resecentrum ska fungera som bytespunkt för tåg och buss, med god angöring för fotgängare, cyklister och bilister. Även se över möjligheterna för framtida bostäder och verksamheter i anslutning till resecentrat. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Flytta fjärrbusshållplatsen från Flisvägen vid värmeverket till Trafikplats Mellersta infarten, enligt förslag på figur 6. Se även avsnittet om Riksintresse E22:an. *Initiativtagare: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Samarbeta med KLT (Kalmar Länsstrafik) för att länka samman fjärrbusshållplatsen vid Mellersta infarten med resecentrum med en busslinjesträckning. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Ny busshållplats anläggs vid Centrum, enligt figur 6, förutsatt att en Ny Norra infart byggs. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativ: Sambällsbyggnadsenheten.*
- Ställplats för släp anläggs vid värmeverket. *Initiativ: Sambällsbyggnadsenheten.*

Riksintresse E22:an

Europaväg 22 går mellan Storbritannien och Ryssland, via Nederländerna, Tyskland, Sverige och Lettland. I Sverige är E22:an en stamväg av riksintresse som går från Trelleborg, tvärs igenom Skåne och Blekinge, längs med ostkusten i Småland och Östergötland, upp till Norrköping.

Förutsättningar

Vissa sträckor längs E22:an saknar viltstängsel, vilket gör att det inträffar en del viltolyckor som kanske hade kunnat förebyggas. Gamleby har ett antal infartsvägar från E22:an.

Norra infarten

Avfarten för norrgående trafik har ett kort avkörningsfält. Avfarten för södergående trafik är längre, men den påbörjas i en nedförsbacke för 100 km/h. Avfartsvägen leds in i en snäv kurva. Påfarten för södergående trafik har ett väldigt kort påkörningsfält. Trafiken norrifrån kommer från en nerförsbacke och det skiftar från 100 km/h till 80 km/h precis innan påfarten. Det leder till att många bilister som kommer norrifrån håller för hög fart förbi påfarten med ökad olycksrisk som följd.

Ny Norra infart

En Ny Norra infart till Gamleby har diskuterats länge. Den stora vinningen skulle bli att trafiken leds bort från Torget, som dras med problem av trafiken, främst tung trafik, se avsnittet om ”Torget”. Det finns en gällande detaljplan från 1984 som tillåter en ny vägsträckning från Odensvivägen till Åbyvägen; över järnvägen och Gamlebyån. Den innebär att av- och påfarterna till och från E22:an förblir oförändrade, men trafiken leds bort från just Torget. Geotekniken för en Ny Norra infart, utefter föreslagen vägsträckning i detaljplanen från 1984 är dock inte den bästa. Konsultbolaget Sweco har 2017 på uppdrag av Västerviks kommun gjort en grov bedömning av de geotekniska förhållandena. Se Bilaga 3. Området är även utmärkt i figur 6. Detta arbete har genomförts utifrån de geotekniska undersökningar som gjordes 1975 i närheten av den föreslagna sträckningen. Även om det är över 40 år gamla mätningar, så är geotekniska förutsättningar inget som förändras nämnvärt under tid. Några geotekniska undersökningar har inte gjorts inom den föreslagna vägsträckningen.

Mellersta infarten

Vid på- och avfarterna finns ingen på- eller avfartssträcka. Sikten är dålig då den södra av de centrala av- och påfarterna ligger på ett backkrön. Hastigheten är 100 km/h.

Ny Mellersta infart inklusive ny expressbusshållplats med pendlarparkeringar och G/C till Heda

Konsultbolaget Sweco har tagit fram en principskiss på uppdrag av Västerviks kommun på en ny utformning av Mellersta infarten till Gamleby. Se Bilaga 3, området är även utmärkt i figur 6. Principskissen visar en exempelutformning som skulle lösa en rad olika frågor. Ordentliga av- och påfarter till och från E22:an med nytt hållplatsläge för expressbussar, pendlarparkering och gång- cykelväg (G/C) från Gamleby ut till Heda. I Heda finns nämligen ridskolan och orienteringsklubben som viktiga målpunkter. Det skulle innebära en ny vägbro som är bredare för att få plats för av- och påfarterna samt en bredare tunnel under E22:an för att få plats med gång- och cykelvägen.

Södra infarten

Avfarten som ligger i en lång nedförsbacke saknar avfartssträcka. Påfarterna saknar påfartssträcka och accelerationen för södergående trafik går långsamt på grund av uppförsbacken. Hastigheten är 100 km/h. Sikten vid in- och utfarterna till E22 är dock god.

Vägledning

- **Riksintresset väg E22 skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av det, enligt miljöbalken 3 kapitlet, 8 §.** Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan.
Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.
- Samarbeta med Trafikverket för säkrare av- och påfarter till och från E22:an, till och från Gamleby. Se figur 6 och även 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Samarbeta med Trafikverket för att arbeta vidare med trafikplats Mellersta infart, inklusive ny expressbusshållplats med pendlarparkeringar och G/C till Heda, enligt figur 6. Se även avsnittet Resecentrum. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*

- Bygga Ny Norra infart med bevakad övergång över Tjustbanan, bland annat i syfte för att öka trafiksäkerheten på Torget. Stäng samtidigt av en del av Odensvivaägen för motortrafik, se figur 6 och figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Samarbeta med Trafikverket för att förse vägen med viltstängsel på olycksdrabbade sträckor på E22:an. *Initiativtagare: Kommunstyrelsen.*
- Se avsnittet om Torget ur trafiksynpunkt.

Riksintresse Riksväg 35

Riksväg 35 går mellan Gamleby och Linköping och har en stor betydelse som transportlänk från Linköping till Ätvidaberg och vidare ut till kusten. Vägen är viktig för arbetspendling och sommartid för turism och rekreation. Riksväg 35 är utpekad som funktionellt prioriterad väg.

Förutsättningar

Riksväg 35 mellan Linköping och Västervik är viktig för utvecklingen i norra kommundelen. Sträckan Gamleby – Överum är relativt nybyggd, men sträckan Överum – kommungränsen är gammal, relativt smal och bitvis i dåligt skick. Längs hela den sträckan finns många kurvor och backkrön som försämrar säkerheten. Hastigheten här är varierande mellan 70 km/h och 90 km/h. Detta gör att restiderna till Linköping inte är optimala.

Riksväg 35, som saknar viltstängsel, går mestadels genom omväxlande skog och öppna marker och sjöar. I området förekommer ett rikt djurliv och vägen är därför olycksdrabbad med många viltolyckor.

Vägledning

- **Riksintresset riksväg 35 skall skyddas mot åtgärder som påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av det, enligt miljöbalken 3 kapitlet, 8 §.** Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Samarbeta med Trafikverket, regionförbundet med flera för att förkorta restiderna till Linköping längs riksväg 35. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Kommunstyrelsen.*
- Samarbeta med Trafikverket för viltstängsel på olycksdrabbade sträckor på Riksväg 35. *Initiativtagare: Kommunstyrelsen.*

Broreservatet över Gamlebyviken

Förutsättningar

I en gällande detaljplan finns det ett vägreservat och brolägg fastställt över Gamlebyviken, med det västra brofästet på fastigheten Gamleby 4:15 strax söder om Stäketbron, se figur 6. Idag finns dock bostäder på fastigheterna 4:15 och den intilliggande Gamleby 4:16, vilka skulle beröras negativt om vägbron över Gamlebyviken blev verklighet.

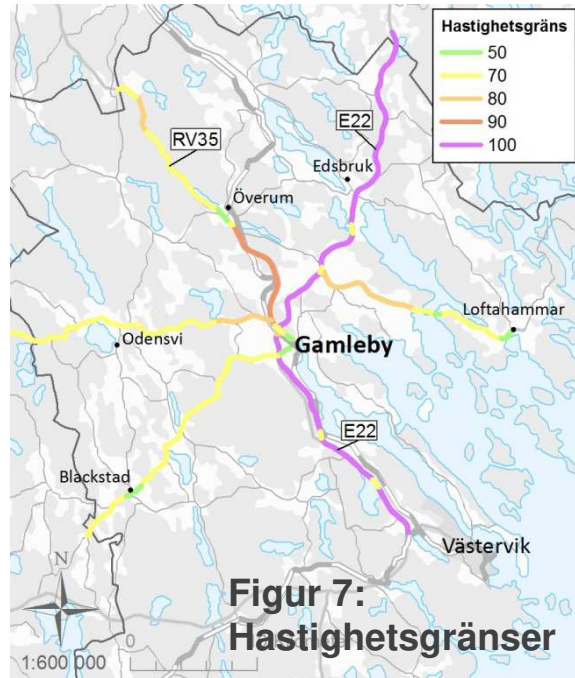
Vägledning

- Det planlagda vägreservatet och bron över Gamlebyviken med det västra brofästet på fastigheten Gamleby 4:15 är inte aktuell att bygga. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Torget ur trafiksynpunkt

Förutsättningar

Torget, liksom järnvägsviadukten i dess nära anslutning, se figur 6, dras båda med trafikproblem. På Torget får idag fotgängare och motorfordon samsas om ytan på ett sätt som inte känns helt trafiksäkert. Se även se rubrik Torget, under avsnittet Målpunkter, mötesplatser, offentligt rum. Torget har anor från

Figur 7:
Hastighetsgränser

medeltiden, se avsnittet om kulturmiljö. Vägen längs Torget är smal och infarterna till Torget är smala, kurviga och har dålig sikt. Särskilt korsningen Brogatan, Odensvivägen och Torget. Stora fordon har ibland svårt att mötas. Den dåliga geotekniken gör att området runt omkring Torget dras med vibrationsproblem från främst tunga fordon som passerar här. Järnvägsviadukten är så pass låg (3,1 meter) att höga fordon inte kan ta sig under, vilket i vissa fall gör att de tvingas köra över Torget, men ibland tvingas ta en omväg runt det. Trafiksituationen hade kunnat se annorlunda ut om den norra infarten

till Gamleby hade haft en annan sträckning, så att trafiken, eller åtminstone den tunga trafiken inte matades in över Torget. En alternativ väg till att leda trafiken över Torget är över hamnområdet; från Västerviksvägen, via Järnväggsgatan, Rosendalsgatan och Varvsgatan och upp till Loftagatan på andra sidan Torget. Ny Norra infart, respektive hamnområdet är av avgörande betydelse för trafiken på Torget.

Vägledning

- Torget blir gångfartsområde och ingen tung trafik tillåts på Torget, undantaget till och från fastighet på Storgatan och delar av Odensvivägen, när Nya Norra infarten är byggd. Se figur 6 och 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Se avsnittet Riksintresse E22:an, rubriken Nya Norra infarten.
- Se avsnittet Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera.

Idéväg

Idévägen, enligt figur 6 är en förlängning av Västra Ringvägen, som binder samman den med Östra Ringvägen för att skapa en sammanhållande ringväg. Vägen syns på ett antal äldre detaljplaner, fast då utanför själva planområdet. Den är inritad på karta, inte som ett förslag, utan mer som en påminnelse om att inte bygga saker som kan blockera idévägen.

Bredband

Det nationella målet är att hela Sverige ska vara uppkopplat till år 2025. 98 % ska ha tillgång till minst 1Gbit/s på hemmet och på arbetet, 1,9 % bör ha tillgång till minst 100Mbit/s och 0,1% bör ha tillgång till minst 30Mbit/s. Västerviks kommun har satt som mål att hela kommunen ska ha tillgång till uppkoppling med minst 50Mbit/s. Västervik Miljö- & Energi AB (VME AB) har fått i uppdrag att ansvara för att det kommunala målet uppnås. För att uppnå målet måste fastigheter i alla tätorter och på landsbygden i hela kommunen erbjudas anslutning, inklusive Gamleby. I Gamleby finns det fiber till flertalet flerbostadshus, och utbyggnad pågår till enfamiljshusen. Ett tydligt intresse kan skynda på utbyggnaden.

Målpunkter, mötesplatser, offentligt rum

Den kanske viktigaste målpunkten i ett samhälle är det som definieras som Centrum. Centrum förknippas ofta med det centrala område i ett samhälle där butiker, restauranger, kulturliv, men även bostäder och kontor samsas om utrymmet. Kollektivtrafiken går ofta hit. Det är viktigt för trivseln, identiteten, gemenskapen och det sociala utbytet att det finns attraktiva mötesplatser på en ort där människor kan träffas planerat, eller spontant. Om fler vill besöka området så ökar kundunderlaget för butikerna då ortsborna gör planerade eller oplanerade besök på platsen. Detta kan även minska onödiga resor för boende och på så vis minska klimatpåverkan. Centrum utgör ofta en sådan viktig mötesplats.

Mötesplatser är platser där människor kan träffas, planerat, eller spontant. Offentligt rum är ett begrepp för utrymmen i bebyggelse, inomhus eller utomhus, dit allmänheten har tillträde. Exempelvis gator, torg och parker.

Förutsättningar

Torget och Gamleby Köpcentrum utgör två viktiga målpunkter i centrala Gamleby. Dels det gamla trekantiga torget, kort och gott kallat Torget har anor från medeltiden. Dels det nya köpcentrumet, kallat Gamleby köpcentrum, eller Centrum som i och med att det invigdes 1972 blev ortens handelscentrum, istället för Torget. De båda platserna sammanbinds av Västerviksvägen – Brogatan. De här gatorna möts under järnvägsviadukten, som skulle kunna se trevligare ut. Utmed Västerviksvägen ligger Åby herrgård som rymmer ortens bibliotek och fritidsgård. På gräsplätten framför Åbyskolan, i nära anslutning till Åby herrgård, planeras det för en ny byggnad med särskilt boende, trygghetsboende och vårdcentral, som kan komma att förstärka en sammanlänkning av Centrum och Torget. Platsen benämns i det här dokumentet som Katedern 11, eftersom den största fastigheten här heter så.

Torget

Planmässigt har bebyggelsen kring Torget inte förändrats sedan 1781 då den äldsta kända kartan över Gamleby upprättades. Utseendemässigt har dock bebyggelsen förändrats. Runt sekelskiftet 1900 började bebyggelsen runt torget att förnyas och byggas om till följd av Gamlebys expansion. Torgytan är idag stenbelagd och omgärdas av caféer och restauranger av olika slag. Gamleby har även blivit känt för sitt breda utbud av secondhandbutiker, varav de flesta ligger i närheten. Frisörer, hotell och järnhandel är andra verksamheter som har sin placering kring torget. Själva torgytan nyttjas idag som parkeringsplats och ibland även för torghandel vid marknadsevenemang. På Torget står också en gammal telefonkiosk som minner om en inte allt för avlägsen dåtid. Idag kan man inte ringa därifrån, men däremot låna böcker.

Gamleby köpcentrum

I Köpcentrat, som vars innehåll ständigt förändras, finns Gamlebys enda matvarubutik, apotek, flera frisörer och diversehandlare. Här drivs även restaurangverksamhet. Inne i själva köpcentrat, mellan butikerna finns ett innertorg med en scen, vilket möjliggör publika framträdanden. Framför köpcentrat finns en stor parkeringsplats för besökare. Bakom köpcentrumbyggnaden ligger Systembolaget även den omgärdad av parkeringar och lite längre bort finns Familjecentralen. Nordväst om köpcentrat finns en öppen torgyta, Karl-Erik Månssons torg, inramad av bland annat vårdcentral, folk tandvård, bank, fastighetsmäklare och bostäder. Ytterligare nordväst ut ligger en öppen yta som idag används som parkeringsplats och är på tre sidor omgärdad av tandläkare, leksaksaffär och bostäder.

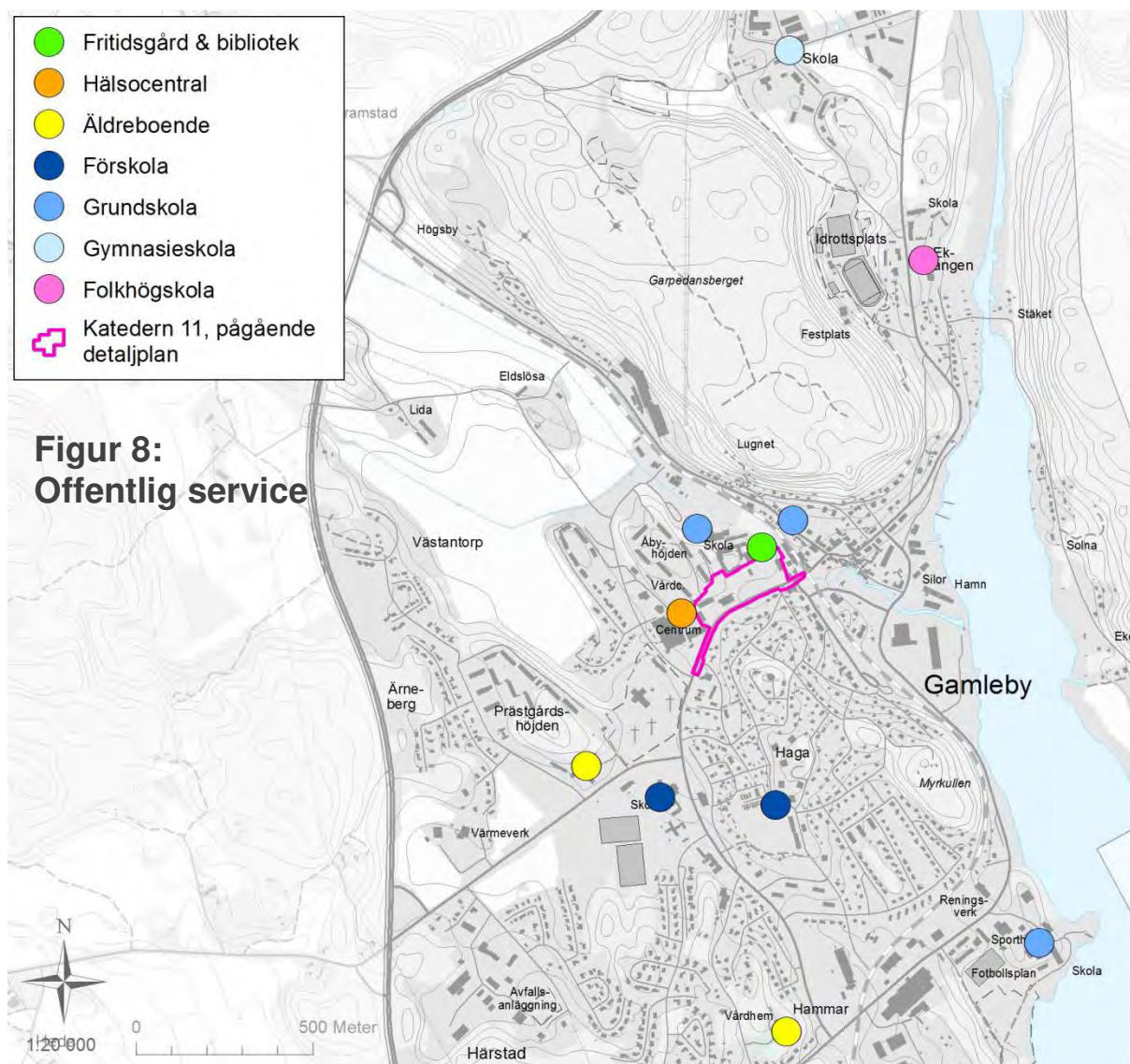
Vägledning

- Länka samman Centrum och Torget med järnvägsstationen, hamnområdet (strandpromenaden) och Garpedansberget. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Där det är möjligt och lämpligt: Koncentrera kommersiell och offentlig service i och emellan kärnorna (Gamleby köpcentrum och Torget) för att öka tillgängligheten och stärka synergieffekterna. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Järnvägsviadukten vid Brogatan och Karl-Eriks Månssons torg nordväst om köpcentrat görs tryggare och attraktivare. Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Utveckla Ernebergsfältet till en mötesplats för rekreation, året om. Se även avsnitten "Fritid, rekreation, turism och kultur" samt "Anpassning till ett förändrat klimat". Se figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Satsningar på attraktiva mötesplatser i Gamlebys utemiljöer för att öka trivselen och tryggheten, och bidra till fler besök på platsen. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Riktlinjer för det offentliga rummet ska tas fram i kommande stadsmiljö- och gestaltungsprogram. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- När utveckling och förändringar görs i den offentliga miljön bör konstnärlig gestaltning planeras in när så är lämpligt. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Utformning av offentliga miljöer bör både inomhus och utomhus göras så att planerade och spontana kulturaktiviteter underlättas. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten, Barn- och utbildningskontoret, Kulturenheten. Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*

- Se även avsnittet om Kulturmiljö.

Offentlig service

Offentlig service definieras här som service som tillhandahålls av den offentliga sektorn, det vill säga staten, landstinget, eller kommunen.

**Figur 8:
Offentlig service**

Förutsättningar

I Gamleby finns vårdcentral, distriktsköterskemottagning, familjecentral med mera. I Gamleby finns också ett flertal gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning samt boenden för ensamkommande flyktingbarn och –ungdomar. I Åby herrgård finns idag bibliotek och fritidsgård, båda i kommunal regi.

De kommunägda boendena för äldre i Gamleby ligger utspridda. Det finns idag två kommunägda särskilda boenden för äldre, Erneborg och Hagnäsgränden, med

Del av fastigheten som heter Katedern 11. Till vänster om bilden är Västerviksvägen som leder mot Gamleby köpcentrum, framåt i bild och bakåt i bild mot Torget. Till höger om bilden är Åby Herrgård.

totalt 70 platser. Särskilt boende innebär boende med särskilt stöd och service för äldre. De nuvarande lokalerna för särskilt boende på både Erneborg och Hagnäsgården är så omoderna att de inte fungerar ändamålsenligt och de planeras därför att flyttas och samlas i en helt ny byggnad. Den nya byggnaden planeras till en plats som ligger strategiskt mellan Torget och Centrum, längs Västerviksvägen, i närheten av Åby Herrgård, se figur 8, Katedern 11. Här projekteras för 70 lägenheter för särskilt boende. I anslutning till detta ska det även bli trygghetsboende. Trygghetsboende innebär en boendeform som ligger nära den service och trygghet som det särskilda boendet erbjuder och där man kan nyttja hemtjänst och larmtjänster vid behov samt ta del av restaurangbesök och aktiviteter om så önskas. Även vårdcentralen planeras att flytta hit. De lokaler på Hagnäsgården som inte är särskilt boende bedöms framöver kunna användas som bland annat kontor för andra verksamheter inom socialförvaltningen.

Vägledning

- Det är viktigt att vårdcentralen, och äldreboenden, biblioteket och fritidsgården ska vara kvar och utvecklas i Gamleby, se även avsnittet ”Målpunkter, mötesplatser, offentliga rum”. *Bevakare: Socialkontoret, respektive kulturenheten.*

Förskola och skola

Det här avsnittet innefattar F – 9 samt vuxenutbildningar och både offentligt och privat ägande.

Förutsättningar

I kommunal regi finns i Gamleby förskolan Solkullen, öppna förskolan Guldkornet, Åbyängskolan för årskurs F – 6, Östra Ringskolan för årskurs 7 – 9 (högstadieskola för hela norra kommundelen) och fritidshem. Dessa är underställda barn- och utbildningsförvaltningen. Framöver kommer det att erbjudas barnomsorg på obekvämt arbetstid i den kommunala förskolans lokaler. Denna omsorg är avsedd för barn vars föräldrar har sitt ordinarie arbete förlagt till kvällar, nätter eller helger. I privat regi finns förskolan Hanna, Gamlebyvikens friskola för årskurs F – 9, Gamlebygymnasiet (naturbruksskola), Gamleby Folkhögskola (vuxenutbildning i landstingets regi). Allt ligger utspritt på olika ställen i Gamleby.

Vägledning

- Samtliga förskolor och skolor ska vara kvar och utvecklas i Gamleby. Se även avsnittet ”Målpunkter, mötesplatser, offentligt rum”. *Bevakare: Barn- och utbildningskontoret.*

Planläggning

Ett samhälle har oftast vuxit fram under längre tidsperioder. Stads- och byggnadsplaner var viktiga planinstrument under 1900-talet. Dessa gäller numera som detaljplaner sedan plan- och bygglagen kom 1987. Det kan innebära att det finns gällande detaljplaner med planbestämmelser som följer 1900-talets planeringsideal, men inte stämmer överens med dagens. Vissa områden kanske heller aldrig har planlagts, fastän de är bebyggda. Det kan därför finnas ett behov av att komma till rätta med äldre planläggning, eller brist på planläggning, så att de bättre motsvarar dagens behov och krav.

I dag finns två olika typer av planinstrument utöver översiktsplanen, nämligen detaljplaner respektive områdesbestämmelser. Detaljplaner är till för att få struktur och samordning vid exploatering och att underlätta vid bygglovsgivningen. Under utarbetandet av detaljplanen prövas bland annat områdets lämplighet för ett visst ändamål och hur området bör utformas. Detaljplaner används ofta när det finns ett

Stadsplan från 1929 som fortfarande gäller som detaljplan i vissa delar.

högt bebyggelsestryck som kan medföra stora förändringar i omgivningen, där det finns motstående intressen samt där behov finns för en helhetslösning. Områdesbestämmelser ger ingen byggrätt. Syftet är snarare framför allt att reglera, eller skydda en befintlig bebyggelse där det finns motstående intressen som kan påverka bevarandevärdena negativt. Områdesbestämmelser kan också användas för att reservera mark för ett viktigt allmänt ändamål.

Förutsättningar

Om en detaljplan är inaktuell kan den fungera som ett hinder istället för att fungera som ett stöd vid bygglovsgivningen. I Gamleby finns ett antal detaljplaner som fungerar mindre bra i relation till dess syfte. För mer information om när i tiden de olika stadsdelarna i Gamleby växte fram, se ämnesområde Kulturmiljö, under rubriken Historik, eller i medföljande planeringsunderlag kulturmiljö Gamleby stad 2016-12-06.

Mark som inte får bebyggas

Förutsättningar

Flera äldre detaljplaner har stora begränsningar i hur stor del av fastigheten som får bebyggas. I plankartan för respektive detaljplan markerar prickad mark de ytor som inte får bebyggas. Den prickade marken syftar till att reglera byggnadernas placering på tomten, men vållar idag problem vid ansökan om bygglov för mindre utbyggnader och komplementbyggnader.

Vägledning

- Detaljplaner som inte är aktuella upphävs och ersätts av ny plan för området. Detta sker efterhand som behov och intresse uppstår. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten. Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*

Ej planlagda områden

Förutsättningar

I Gamleby saknar en liten del av bebyggelsen detaljplan eller områdesbestämmelser. Detta resulterar i att en mer omfattande bedömning måste göras vid eventuella bygglovsärenden. Sett till hela FÖP-området ligger Ullevi, Valstad och den tätortsnära bebyggelsen på "Solnasidan" (öster om Gamlebyviken) utanför planlagt område. Även Akzo Nobel och delar av Lugnet, mindre delar av Hammar samt Heda strax utanför FÖP-området gör det. Vid nybyggnation på landsbygden finns ett troligt behov av inventering av kultur- och naturvärden och anpassning till landskapsbilden. De områden som inte är planlagda inom FÖP-området omfattas till största delen av "sammanhållen bebyggelse". Denna bebyggelse har inte samma juridiska krav på sig som mark som är planlagd med detaljplan, eller områdesbestämmelser.

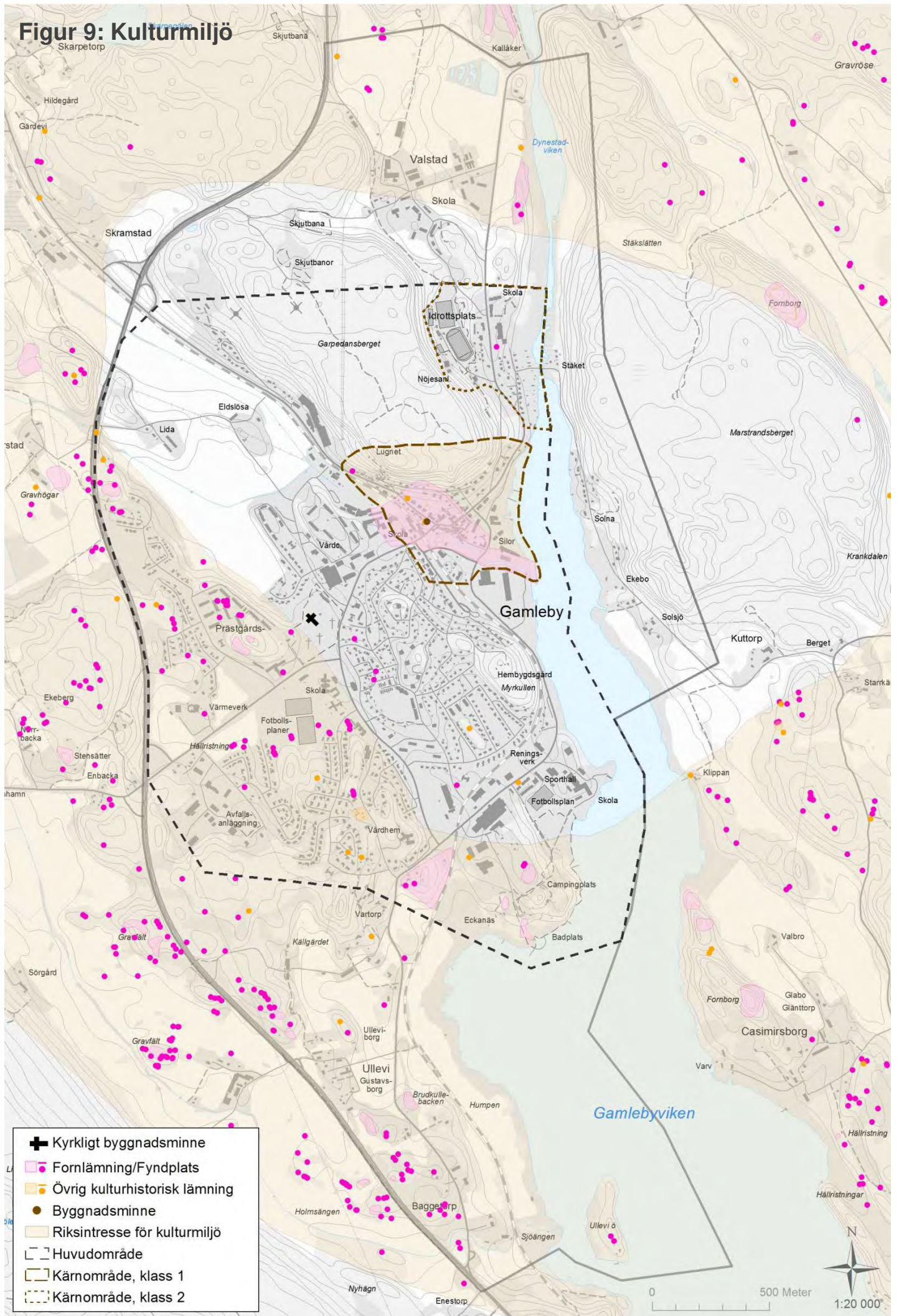
Vägledning

- Detaljplaner och områdesbestämmelser ska bara utformas där det finns behov av att ta ett helhetsgrepp för att samordna och prioritera intressen för ett område. I övrigt bör mindre förändringar kunna hanteras med bygglov. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- För områden där det uppstår situationer med intressen som är motstridiga, exempelvis mellan exploateringsintressen och kulturhistoriska värden som är särskilt skydds- och bevarandevärda, ska aktuellt planeringsunderlag tas fram. Detta kan ligga till grund för en bedömning om en ny detaljplan, eller områdesbestämmelse ska utarbetas. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Eventuellt i framtiden kan det vara aktuellt för detaljplan, områdesbestämmelse, eller sammanhållen bebyggelse i Heda, Ullevi, Solnasidan och Valstad. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Kulturmiljö

Överallt finns spåren av det förflutna i vår omgivning. Kulturmiljö avser den av människan påverkade fysiska miljön. Det kan gälla alltifrån enskilda objekt till stora landskapsavsnitt. Kulturmiljön är en del av kulturarvet. Vårt gemensamma kulturarv ska hanteras på ett sätt som främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Se även ställningstaganden i Huvuddokumentet för översiktsplanen.

Figur 9: Kulturmiljö

Västerviks kommun jobbar utifrån de nationella kulturmiljömålen som gäller sedan 1 januari 2014:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser,
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Kommunen har i Kulturstrategi 2016-2020 (KF 2016-04-25) slagit fast att kommunen ska jobba med kultur i alla dess former, inklusive kulturmiljö och värden knutna till den, inom alla kommunens ansvarsområden och verksamheter.

Riksintresse för kulturmiljövården (H95A, Lofta och H95B, Gamleby)

Generellt för ett område av riksintresse för kulturmiljövården gäller att man kan få bygga eller exploatera inom riksintresset endast om det kan ske på ett sätt som inte *påtagligt* skadar natur- och kulturvärdena, enligt 3 kapitlet, 6 § miljöbalken. En påtaglig skada kan uppkomma även om exploateringsplatsen ligger utanför det geografiska riksintresseområdet. Skulle en åtgärd bedömas göra påtaglig skada på riksintresset så träder riksintresset in som en stoppbestämmelse mot åtgärden. Det är bara när en ändrad markanvändning behöver ett beslut från en myndighet som det kan få någon betydelse att ett område är av riksintresse.

Förutsättningar

Riksantikvarieämbetet uppdaterade Riksintressena för kulturmiljövården i Kalmar län 2015-11-17. FÖP Gamleby omfattas av två riksintressen för kulturmiljövården, H95A, Lofta och H95B, Gamleby, enligt 3 kapitlet 6 § miljöbalken. Riksintresse H95A Lofta

Riksintresseområdet utgörs av det kuperade och uppsruckna landskap kring Gamlebyviken med omväxlande skogliga höjder och öppna odlade marker. Från Stängeländ i väster till Åkerholm i öster och från E22:an vid Hässelstad i norr till Segersgårde naturreservat i söder. Motivering för riksintresset är:

”Förhistorisk bygd med en av landets största koncentrationer av hällbilder som visar på den stora betydelse som området haft under bronsålder och äldre järnålder.

Kommunikationsmiljö. Fornlämningsmiljö.”

Riksintresset uttrycks genom omfattande gravfält från brons- och äldre järnålder belägna på höjder och deras visuella samband med forntida havsvikar som idag ofta utgörs av uppodlad mark. Den stora mängden hällbilder, främst skålgropar men även figurativa motiv, ofta med sjömotiv, som tillsammans kännetecknar bygderna kring Lofta och Gamleby. Det tydliga visuella sambandet mellan forn lämningarna kring Kasimirsborg med rösen, gravfält och hällbilder.

Riksintresse H95B Gamleby

Riksintresseområdet omfattar de centrala delarna av Gamleby och närliggande delar. Motivering för riksintresset är:

”Handelsplats, köping och industriort, utvecklad från medeltid till 1800-tal, framvuxen där landsväg möter hav. Kommunikationsmiljö.”

Riksintresset uttrycks genom gatunät och torg i oregelbundna former av medeltida karaktär väl anpassad till den genomgående landsvägen och Garpedansbergets branter. Trähusbebyggelse vanligtvis 1½ – 2½ våningar hög, med tegeltak och målad i ljusa färger. Tomter orienterade utmed landsvägen och Gamlebyån, vilka kan dokumenteras tillbaka till 1700-talet. Arbetarbostäder i området Lugnet på bergets sluttning tillkomna vid Gamlebys industriella expansion vid slutet av 1800-talet. Hus på hög stenfot på sluttande tomter, vanligtvis 1½ våningar höga med puts- eller träfasad. Gamleby hamn och köpingens tydliga samband med Gamlebyviken.

Vägledning

- **Riksintressena för kulturmiljövården H95A Lofta och H95B Gamleby skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön, enligt miljöbalken 3 kapitlet, 6 §.** *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten, miljö- och byggnadskontoret samt kulturenheten.*
- **Vid lovgivning och planläggning inom riksintressena för kulturmiljövården H95A Lofta och B95B Gamleby bör antikvarisk hänsyn tas, vilket kan motivera att särskilda antikvariska kunskapsunderlag upprättas. Kommunens kulturmiljöprogram kan vara ett lämpligt underlag för detta.** *Initiativtagare och bevakare: Samhällsbyggnadsenheten, Miljö- och byggnadskontoret och Kulturenheten.*
- Eventuella nytillskott av byggnader ska anpassas till rådande bebyggelsemönster och stil. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten. Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*
- Gator som utgör äldre vägsträckningar bör värnas. Bebyggelsestruktur och gestaltning bör bibehållas. Det medeltida Gamleby kan fortfarande läsas i stadplanen i centrala Gamleby. De kulturhistoriska värdena och sambanden så som befintliga tomter, gatusträckningar och till torget angörande vägar, bör inte förvanskas eller försvinna. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten. Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*
- Se Vägledning till avsnittet Planläggning.

Kommunens kulturminnesvårdsprogram, respektive kulturmiljöprogram

Förutsättningar

Kommunen har ett kulturminnesvårdsprogram från 1986, där det finns kartor, beskrivningar och värderingar av utpekade områden med kulturhistoriskt värde. Det görs nu om etappvis för att bli kommunens nya kulturmiljöprogram. En förstudie för nytt kulturmiljöprogram har tagits fram med en områdesbeskrivning för Gamleby som exempelmiljö. Områdesbeskrivningen av Gamleby har gjorts av Kalmar Läns museum under 2016, på uppdrag av Västerviks kommun. Den pekar ut i princip hela Gamleby som huvudområde, har kärnområden i tre värdeklasser (två värdeklasser i Gamleby) och delar in Gamleby i åtta stadsdelar. Huvudområdet bidrar till förståelsen till kärnområdena genom att belysa ortens landskapliga förutsättningar och bredare historiska utveckling. Kärnområden är områden med särskilt höga kulturhistoriska värden, med koncentrationer av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, fornlämningar och/eller landskapsobjekt. Se figur 9. Utanför kärnområdena pekas ett urval av särskilt värdefulla kulturhistoriska byggnader ut.

Alla byggnader omfattas av varsamhetskravet i plan- och bygglagen (PBL 8 kap 17 §). Detta innebär att ändring av en byggnad alltid ska utföras varsamt, så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar tillvara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden. Även underhållet av en byggnad ska anpassas till dessa värden och till omgivningens karaktär (PBL 8 kap 14 §).

Nedanstående Vägledning görs med utgångspunkt i förslaget på kulturmiljöprogram som togs fram för Gamleby under 2016. Detta följer även med som planeringsunderlag till FÖP Gamleby.

Vägledning

- Kärnområdena är känsliga för förändringar och bör betraktas som kulturhistoriskt särskilt värdefulla bebyggelseområden enligt Plan- och bygglagen (PBL 8 kap 13 §). Fastighetsägare bör informeras om detta och vad det innebär. Områdena och deras byggnader får förändras, men inte förvanskas. Vid lovgivning och planläggning bör antikvarisk hänsyn tas, vilket kan motivera att särskilda antikvariska kunskapsunderlag upprättas. *Initiativtagare och bevakare: Samhällsbyggnadsenheten, Miljö- och byggnadskontoret och Kulturenheten.*
- Särskilt värdefulla byggnader och områden får inte förvanskas (PBL 8 kap 13 §). Underhåll av kulturhistoriskt särskilt värdefulla byggnader ska utföras så att de särskilda värdena bevaras (PBL 8 kap 14 §). *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Det är önskvärt att planbestämmelser, det vill säga detaljplan eller områdesbestämmelser, upprättas för alla kärnområden där bebyggelsens kulturhistoriska värden kan skyddas genom varsamhets- eller skyddsbestämmelser. I dessa bör en generell lovplikt införas för rivning, för åtgärder som avsevärt påverkar befintliga byggnadernas yttre samt för åtgärder avseende eventuella ekonomibygnader. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Gamlebys bebyggelsehistoria

Om man ser på områdets historia i stora drag skulle man kunna säga att det finns en kontinuitet ända från bronsåldern till vår egen tid. Trakten runt den innersta delen av Gamlebyviken har från bronsåldern utgjort en centralbygd. Exakt när man började använda platsen som kom att bli Gamleby går inte att svara på, men det är mycket troligt att det funnits en vikingatida hamn vid eller i närheten av Gamlebyåns utlopp.

Gamlebys egentliga namn är Västervik, men när staden 1433 flyttades till det nya läget längst ut i viken, tog man namnet med sig. Det gamla läget kom ett tag att kallas ”Gambla Västervik” för att från 1600-talet kallas Gamleby. Det går inte att ange någon bestämd tid för Gamlebys (Västerviks) grundläggning, men första gången vi i handlingarna möter orten år 1275 kallas den redan stad. Det äldsta kända privilegiebrevet utfärdades av Erik av Pommern 1421, alltså bara en kort tid innan stadsflytten. Området kring Gamleby torg, kyrkoruinen, hamnen och kungsgården Åby utgjorde den huvudsakliga kärnan i det som var det medeltida Västervik. Ortens historiska centrum utgör riksintresseområde H 95B för kulturmiljövården och sammanfaller i stora delar med kärnområde ”Centrala Gamleby”, se kärnområdesbeskrivning nedan.

Gamlebys lokalisering och topografiska förutsättningar är talande. Orten ligger vid den inre delen av en havsvik – Gamlebyviken – som skär in i landet i nordvästlig-sydöstlig riktning. Placeringen är inte ovanlig för medeltidens städer. Förbindelserna med yttervärlden var goda, samtidigt som man erhöll ett skyddat läge för överraskande anfall från sjön. Staden blev även genom denna placering lätt tillgänglig från häradets alla delar. För att kunna förstå och uppleva Västerviks stads äldsta historia är det viktigt att värna planstrukturen i Gamlebys centrala delar, samt den nära kontakten mellan staden och vattnet. Huvudvägarna Storgatan och Loftagatan som tydligt följer terrängen och sammanstrålar i ett trekantigt torg, Hamngatan som leder mellan torget och den äldsta hamnen vid åmynningen, samt den oregerade och fritt framväxta bebyggelsen som trängs runt torget och ån, är drag som återspeglar en situation som sannolikt varit rådande sedan medeltid. Under åren har några mindre arkeologiska undersökningar genomförts som bekräftar en välbevarad fornlämning med flera äldre gårds- och gatubeläggningar av trä och sten, liksom kulturlager och ett fyndmaterial med tydliga tyska influenser, så som sig bör vid denna tid när handeln med Lübeck var omfattande. Här hittar vi alltså Västerviks tidigaste stadshistoria, där stora delar fortfarande ligger orörda tack vare få sentida exploateringar.

Handeln har alltid varit viktig för Gamleby. Genom den nordtyska pundtullen vet vi att Gamlebys (Västerviks) handel under 1300-talet främst bedrevs med Lübeck och säkert var många av stadens borgare tyskar. Vid stadsflytten på 1400-talet förlorade orten betydelse som stadigvarande handelsplats. Under 1500-talet fick Gamleby dock tillbaka sina stadsprivilegier sedan danskarna 1517 bränt det nya Västervik och befolkningen flyttat tillbaka. Så skulle det förbli in på 1540-talet, då man återigen flyttade ut till det nya läget. Gamlebys betydelse och befolkning minskade då återigen. Enligt 1500-talets jordeböcker, men även långt fram i tiden, upptogs orten bara av arton tomter och sju ton lyckor. I mantalslängden för Älvsborgs lösen visas att Gamleby omkring år 1600 befolkades av ett tiotal ”tiggare och uthfattige” och att det inte fanns någon att beskatta. 1620 blev man emellertid lydköping under Västervik och senare blev man friköping. Statusen som lydköping innebar att hantverkare och handlare från Västervik tilläts att verka och bo i Gamleby. Dessa köpingar kännetecknar kusten utmed Kalmar län där de blev särskilt vanliga. De marknader som hölls två gånger varje år var betydelsefulla, men det skulle dröja till 1800-talets andra hälft och näringsfrihetens införande innan handel, i både parti och minut, återigen gav ett märkbart uppsving till Gamleby. Äldre fastigheter med butikslokaler och varumagasin har ett särskilt värde i kulturmiljön. Ännu idag är Gamleby en viktig ort för handel och service i nordöstra Kalmar län.

Gamlebys ställning som centralort uttrycks genom den stadsmässiga bebyggelsen kring torget, men även av dess offentliga byggnader. Lämningarna av den medeltida sockenkyrkan och den nya kyrkan från 1830-talet är viktiga i detta sammanhang, liksom Åby herrgård. Herrgården som ligger i ett utblickande läge just intill den historiska stadskärnan, var en medeltida kungsgård bebodd av kungens fogde, men gjordes på 1600-talet till säteri och fick sin nuvarande utformning cirka 1870. När staden flyttades på 1400-talet blev häradstinget kvar i Gamleby, där det sedan förblev till 1960-talet. Det befintliga tingshuset i Gamleby, uppfört 1828, är en viktig märkesbyggnad. Under 1800-talet frigjorde Gamleby köping sig administrativt och judiciellt från Västerviks stad. Sedan burskapstvånget försvunnit blev affärslivet friare. Gamleby fick

en egen köpingsstyrelse 1877. Ställningen som köping, och från 1918 municipalsamhälle, bestod fram till 1956 då man uppgick i Gamleby storkommun.

Kvarndriften tycks ha varit en central företeelse i Gamleby under medeltiden. Den kom att utövas på ett närmast industriellt sätt. Kvarnen hörde till Åby och senast kring sekelskiftet 1700 hade gården även en sågkvarn i Gamlebyån. Mot slutet av 1800-talet anlades flera småindustrier längs vattendraget. Ovanför fallet fanns ett färgeri som efter ägarens död 1870 exproprierades av järnvägsbolaget. Vidare fanns bryggeri, ytterligare ett färgeri och ett par garverier. År 1865 köptes Åby egendom av grosshandlaren Hans Henric Cornelius. Denne man, och firman H H Cornelius som fanns kvar långt efter hans död år 1886, kom att bidra starkt till köpingens utveckling. Trävaru- och spannmålshandel utgjorde stommen i verksamheten, men firman startade och drev flera rörelser, som kvarn, sågverk med hyvleri, mekanisk verkstad och skeppsvarv. Det var också genom Corneliusbolaget som Gamleby först elektrifierades i början av 1900-talet. Den äldre, småindustriella miljön kring kvarnen och mekaniska verkstaden utgör idag en betydelsefull del av ortens kulturmiljö. Under 1900-talet kompletterades Gamlebys näringsliv med ett antal större och mindre industriföretag, särskilt inom verkstadsindustrin.

Gamlebys historiska kärna kom att genomgå stora förändringar under slutet av 1800-talet och det tidiga 1900-talet. Större delen av 1800-talet såg torget mer ut som en gräsvall, ibland använd som inhägnad för grisar, men på 1870-talet blev gatorna stenlagda. De låga stugorna kring torget ersattes med nya, större hus. Utmed Hamngatan och södra sidan av torget finns fortfarande rester av det sena 1800-talets och tidiga 1900-talets bebyggelse. Postkontor och telegraf tillkom, liksom bank, läkare, apotek, hotell, skjutsstation, järnväg, ångbåtssjöfart och förbättrade skolförhållanden. År 1876 etablerades Gamleby Folkhögskola som blev en viktig del av staden. År 1879 stod järnvägen mellan Västervik och Norsholm klar. Befolkningsökningen ledde till att nya bostadsområden började byggas utanför den historiska kärnan, med en blygsam början redan under 1800-talet i områdena närmast den gamla stadskärnan, som Haga och Lugnet. Utbyggnaden fortsattes framförallt i Haga under 1900-talets första hälft, medan stadsdelar som Härstad och Årneberg skapats under 1900-talets andra hälft.

Fornlämningar

Fornlämningar – både kända och idag okända, skyddas av Kulturmiljölagen (KML 2 kap). Fornlämningar får inte rubbas, tas bort, täckas över eller på annat sätt ändras eller skadas utan tillstånd från länsstyrelsen. Det gäller även det så kallade fornlämningsområde som omger varje fornlämning, Riksantikvarieämbetet eller länsstyrelsen beslutar om vad som är fornlämning och fornlämningsområde.

Förutsättningar

Området i den innersta delen av Gamlebyviken är ett av det mest fornlämningstäta i Sverige. Främst är det lämningar från brons- och järnålder och med en koncentration vid exempelvis Kasimirsborg och Baggetorp. Vid Kasimirsborg, som ligger strax sydost om FÖP-området, är en av de allra största och mest kompletta bronsåldermiljöerna i Tjust. Området vid Kasimirsborg har stor potential ur besöksnäringssynpunkt. Ett utvecklingsarbete pågår för närvarande att bygga upp ett besöksmål kring bronsåldermiljöerna i kommunen där Kasimirsborg ingår. Under de senaste åren har antalet nyupptäckta hållbilder i området ökat stort vilket ytterligare understryker områdets ställning under bronsåldern. I Gamleby tätort kommer hållbilderna vid Härstad och Hammar ingå i projektet. Runt omkring Gamleby finns flera stensättningar och exempelvis vid Ullevi och Baggetorp finns bronsåldersrösen och gravfält från järnåldern. Vid Gunnerstad finns idag två stora gravhögar. Två till ska ha funnits varav den ena undersöktes vid bortagandet. Den undersökta gravhögen daterades till 600 e.kr, äldre järnålder (vendeltid). Vid Hammarsbadet i Gamleby finns flera vikingatida gravfält, 800 – 1050 e.Kr., yngre järnålder.

Västerviks kommun arbetar just nu med hur vissa fornlämningar i Gamleby kan lyftas fram och tillgängliggöras för allmänheten, under projekt bronsålderskust. Hällbilderna vid Hammar och Härstad är något som särskilt lyfts som exempelvis på hällbilder i Tjust.

Strax nordväst om Torget ligger ruinen av Gamlebys medeltida kyrka, som idag klassas som fornlämning, se ovan. Kyrkan var en tornlös stenbyggnad som användes från 1100-talet. På 1850-talet såldes den gamla kyrkan till Henric Cornelius som först använde den som magasin. På 1870-talet köpte han Åby herrgård och rev då tre av kyrkans väggar för att använda teglet till att bygga rökstockarna på Åby herrgård. Det man ser idag av ruinen är den södra delen av kyrkans östra gavel.

Vägledning

- Fornlämningar bör lyftas fram och tillgängliggöras för allmänheten om det bedöms som lämpligt, samtidigt som skyddandet av dem tillgodoses. *Initiativtagare: Kulturrenheten.*
- Se ställningstagande i översiktsplanens Huvuddokument, kapitlet Kulturmiljö.

Byggnadsminnen

Byggnadsminnen och kyrkliga byggnadsminnen skyddas av kulturmiljölagen (1988:950), 3, respektive 4 kapitlet. För varje byggnadsminne finns särskilda skyddsbestämmelser som anger på vilket sätt byggnaden skall vårdas samt i vilka avseenden den inte får ändras.

Förutsättningar

Gamleby tingshus – byggnadsminne

Gamleby tingshus med tillhörande miljö har förklarats som byggnadsminne av länsstyrelsen. Skyddsföreskrifterna omfattar tingshusets exteriör och interiör samt tillhörande trädgård. Däremot omfattas inte tillhörande arrestlokal av byggnadsminnet.

Redan på 1330-talet omtalas Gamleby som tingsplats för Tjust. 1959 flyttades tingsrätten till Västervik. Nuvarande tingshus i Gamleby byggdes 1828-30 och ritades av P Österlöf. Det togs i bruk 1832. Byggnaden är uppförd i för tiden modernt strikt och stilren klassicistiskt stil. Exteriört har byggnaden förändrats förhållandevis lite genom åren. Om arrestbyggnaden på gården byggdes om eller byggdes ny i början av 1900-talet har man inte kunnat fastställa, men stilmässigt härrör den från den tiden.

Gamleby kyrka – kyrkligt kulturminne

På 1830-talet byggdes den nuvarande kyrkan på mark som skänktes från Åby säteri. Kyrkan är idag ett kyrkligt kulturminne och innefattar kyrkobyggnaden och kyrkotomten. Kyrkan med kyrkotomt/kyrkogård skall som kyrkligt kulturminne vårdas och underhållas så att de inte förvanskas. Ändringar får inte göras utan tillstånd från länsstyrelsen.

Vägledning

- Hela tingshusmiljön bör skyddas som byggnadsminne. *Initiativtagare: Kulturmiljöenheten.*
- Skyddet för Gamleby tingshus med tillhörande miljö och arrestlokal genom detaljplan/områdesbestämmelser bör ses över. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Se översiktsplanens Huvuddokument, kapitlet Kulturmiljö.

Areella näringar

Till areella näringar räknas de näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser för sin verksamhet som exempelvis odling av grödor och spannmål, betesdjurhållning, skogsbruk och vattenbruk.

Inom FÖP-området sker ingen verksamhet inom näringen vattenbruk.

Jordbruk; åkermark och betesmark

Jordbruk är människans nyttjande av mark genom bearbetning av åkrar och betesmark i syfte att producera livsmedel, djurfoder samt råvaror för energi- eller industriändamål. Jordbruket ska under

mycket långa tidsperspektiv – hundratals till tusentals år – uthålligt kunna förse oss och kommande generationer med livsmedel och andra råvaror. Enligt proposition 1985/86:3 sidan 158 är definitionen av brukningsvärd jordbruksmark följande:

”Med brukningsvärd jordbruksmark avses all åkermark. Men brukningsvärd jordbruksmark innebär också kultiverad betesmark samt gräsbärande betesmark som tidigare nyttjats som åker, men numera nyttjas som betesmark. Med kultiverad betesmark avses gräsbärande mark som används för bete och som har förbättrats genom röjning, bearbetning med redskap eller sådd med vallväxter. Gräsbärande betesmark som tidigare varit åker och som utnyttjas som bete räknas som jordbruksmark.”

Betesmark som *inte* är kultiverad enligt definitionen ovan räknas inte som jordbruksmark, utan är bara ”vanlig” betesmark, som naturligtvis kan ha andra stora värden.

”Jordbruksmark behöver inte bestå av stora och högavkastande åkrar för att räknas som brukningsvärd jordbruksmark (dom i mark- och miljödomstolen, MMD P 2889-13). Likaså saknar det betydelse för bedömningen av om en mark är brukningsvärd jordbruksmark eller inte att den kanske inte precis just nu behövs för livsmedelsförsörjningen (dom i mark- och miljööverdomstolen, MÖD P 4848-16).”

Men jordbruk och därmed förknippad verksamhet kan medföra olägenheter främst i form av lukt, bullerstörningar, damning eller andra olägenheter för närboende. Därför är det viktigt att jordbruksverksamheten har en skyddszon mot att tillåta byggande och boende för nära sin verksamhet.

Jordbruksmarkens framväxt och tillbakagång

Vår jordbruksmark har tillkommit genom många generationers slit med att röja sten, dika ut och odla upp tillgänglig mark. Den jordbruksmark som i dag odlas och betas har i många fall använts på detta sätt i hundratals och sannolikt på vissa platser i tusen år eller mer. Brytandet av ny mark i äldre tider var mycket arbetsintensiv med få och enkla redskap och hjälpmedel och bör ha tagit mycket lång tid i anspråk. Äldre bebyggelsemiljöer ligger aldrig på åkermark, därtill var den odlade jorden alltför värdefull.

Jordbruksmark är en resurs som i princip inte tillverkas längre. En orsak är att de marker som haft störst förutsättningar att odlas redan är uppodlade. En annan orsak är att det i dag i de flesta fall blir helt orimligt dyrt att bryta aldrig tidigare bearbetad mark och omvandla den till en rimligt avkastande jordbruksmark. Detta inte minst i Västerviks kommun, som ju till största delen består av berg i dagen.

Markprofil i jordbruksområde. Mänsklig aktivitet under mycket lång tid har skapat ett några dm tjockt lager bördig matjord ovanpå den ofruktbara moränen. Bearbetning med enkla och sedan alltmer avancerade redskap under hundratals, kanske tusen år, har blandat ner gödsel från djur och växtrester i jorden. Resultatet har blivit en organisk, näringsrik jord där växtligheten kan frodas. Rätt skött kan denna tunna skorpa matjord uthålligt förse oss och kommande generationer med mat och andra växtbaserade resurser under ytterligare hundratals och kanske tusentals år.

Ett globalt problem är att mycket mer produktiv jordbruksmark förstörs än vad som återställs. Jordbruksmark som tagits i anspråk för bebyggelse och vägar blir kompakterad och fördärvad ur jordbruksperspektiv på ett sådant sätt att den i praktiken aldrig går att återställa till odlingsbart skick igen. Exploatering för byggnationer går inte att jämföra med jordbruksmark som tas ur bruk för att plantera skog på, då den marken åter går att återställa till jordbruksmark, även om det innebär mycket arbete och stora kostnader.

Fler munnar att mätta

Vi vet att efterfrågan på mat, energi och tillgängligt vatten kommer att öka och att det tar mycket mark i anspråk. Befolkningen både i Sverige och i världen ökar. I dag har vi i Sverige en försörjningsgrad som brukar anges till mindre än 50 %. Det innebär att det vi själva producerar inom landets gränser endast räcker till att försörja knappt halva befolkningen. Resten måste vi importera. Vårt samhälle är därför

oerhört sårbart för påfrestningar som exempelvis kriser som medför störningar i handelsflödena eller missväxtår.

Nationell betydelse

Brukningens värde jordbruksmark är enligt 3 kapitlet 4 § miljöbalken av nationell betydelse och får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och om detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Syftet med bestämmelsen i 3 kap 4 § är insikten om att jordbruksmark är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet och syftet med den var att säkerställa en långsiktig hushållning (jämför proposition 1985/86:3 sidan 53).

I Jordbruksverkets rapport 2013:35 ”Väsentligt samhällsintresse? – jordbruksmarken i kommunernas fysiska planering”, anges att 600 – 700 ha jordbruksmark per år försvinner genom exploatering. Detta sker alltså trots det synnerligen starka skydd som lagstiftaren har gett jordbruksmarken. Rapporten säger att:

”[...] jordbruksmark exploateras idag utan de avvägningar och beslutsunderlag som lagstiftningen kräver. Lagstiftningen i 3 kapitlet 4 § miljöbalken (MB 3:4) anger en mycket restriktiv hållning till att upplåta jordbruksmark till bebyggelseändamål. Ändå visar vår kartläggning att beslut kring markanvändningen i stor utsträckning påverkas av kommunala markinnehav och externa intressens efterfrågan på mark. Detta överensstämmer inte med lagstiftningens långsiktiga perspektiv på resurshushållning.”

Det förslag till långsiktig livsmedelsstrategi för Sverige som riksdagen just nu behandlar syftar bland annat till att öka vår självförsörjningsgrad rejält. Ska detta lyckas måste vi bland annat skydda vår kvarvarande jordbruksmark genom att tillse att 3 kapitlet 4 § miljöbalken faktiskt tillämpas på avsett sätt. Här har vår kommun, och alla andra kommuner, ett mycket stort ansvar att skydda den resurs som jordbruksmarken är. Både för vår egen skull och för kommande generationer.

Väsentliga samhällsintressen

Ett samhälle får förutom skyddet av jordbruksmark exempelvis väga in de investeringar som görs i infrastruktur med mera. Resurshushållning och rimliga kostnadsnivåer vägs in. Till väsentliga samhällsintressen enligt 3 kap 4§ MB räknas bland annat sådant som bostadsförsörjningsbehovet, samlokalisering av bostäder och arbetsplatser, utnyttjande av infrastruktur och väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem. Med detta förstås att tätortsutveckling kan väga tyngre än skyddsintresset.

Förutsättningar

Gamleby är en ort som sannolikt allt sedan den etablerades starkt präglats av närheten till jordbruksmark. Inom planområdet finns stora arealer jordbruksmark (ca 107 ha) och kommunen äger åkermark i Gamlebys omedelbara närhet. Det kan dock finnas ännu mer jordbruksmark än vad vi vet idag, eftersom mark som för länge sedan använts som åker kanske nu används som betesmark och skulle vara lätt att börja odla på igen. På flera platser inom planområdet förekommer djurhållning av hästar, får och mjölkkor, till exempel Eldslösa, Lida, Valstad och Ullevi, men även utanför som exempelvis i Heda. I planområdets norra del vid Valstad ligger Gamlebygymnasiet, där bland annat jord- och naturbruksutbildning bedrivs.

I Gamleby är det mycket som styr markanvändningen, såsom fornminnen, naturvärden, E22:an, omgivande berg och vatten, markförhållanden med mera. Som i alla markanvändningsfrågor får avvägningar göras mellan olika intressen.

Under årens lopp har flera tillsynsärenden på grund av klagomål på olägenheter riktade mot lantbruksverksamhet hanterats i Gamlebyområdet. Detta visar tydligt att riskerna för konflikter mellan jordbruksverksamheten och närboende redan i dagsläget inte ska underskattas. Risken för framtida konflikter kan förvärras om en planläggning som inte tar hänsyn till jordbruksverksamheten sker. Viss

markanvändning är ej störande för jordbruket, exempelvis verksamheter, eller infrastruktur. Planläggning kan ibland ske så att konflikter minskas.

Övergödning är ett stort problem i Östersjön som bland annat beror på näringsläckage från åkermarken längs kusterna. I anslutning till Gamleby har man gjort olika miljöåtgärder. Åkrarna vid Eldslösa och Lida är strukturkalkade för att hindra fosfor från åkern att läcka ut till havet. Fosfordammar har också anlagts på ett par ställen för att fosfor ska sedimenteras innan den når vattendraget. Så kallade tvåstegsdiken är anlagda i Gamlebyån (och Baggetorpsån utanför FÖP-området) för att skydda jordbruksmarken från översvämningar eller vid kraftiga regn genom att sänka vattenhastigheten i vattendraget. På så vis minskar också risken för att fosfor och kväve spolats bort från åkermarken i samband med höga flöden. Bevattningsåtgärd Valstadprojektet går ut på att pumpa upp det näringsrika syrefria bottenvattnet från Dynestadviken längst in i Gamlebyviken och använda det som gödning på närliggande åkerarealer. På så sätt åstadkoms ett kretslopp med näringsämnen där man kan ersätta konstgödning av åkrarna med näring som finns i havet, samtidigt som syrerikt ytvatten strömmar ned till de tidigare syrefria och döda bottenarna i Dynestadviken.

Vägledning

- Vid detaljplaneläggning, respektive bygglov inom betesmark ska det utredas om den aktuella betesmarken är brukningsvärd jordbruksmark, enligt miljöbalken 3:4, det vill säga om betesmarken är kultiverad, enligt definition ovan. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Fortsatt samarbete med berörda markägare för att minska näringsläckaget från jordbruket. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Se ställningstaganden om areella näringar på land i Huvuddokumentet, ÖP 2025.

Skogsbruk

Skogsbruk eller skogshushållning är utnyttjande av skog för produktion av råvaruprodukter som timmer, massaved och bränsle.

Förutsättningar

Kommunen äger skogsmark i Gamlebys omedelbara närhet. För skogsmarken har under 2016 och början av 2017 upprättats gröna skogsbruksplaner. Av skogsbruksplanerna framgår och beaktas att det är tätortsnära skogsbruk där hänsyn tas till rekreation och upplevelse, samt med beaktande av natur- och kulturvård. Inom FÖP-området finns det även skogsmark som ägs av privata markägare. Främst i de norra delarna samt söder om Härstad.

Vägledning

- Det tätortsnära skogsbruket, där kommunen är markägare, bör ske på ett sådant sätt att det inte resulterar i en försämring för det tätortsnära friluftslivet, miljön, eller eventuella fornlämningar. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten. Bevakare: Västervik Miljö & Energi AB.*

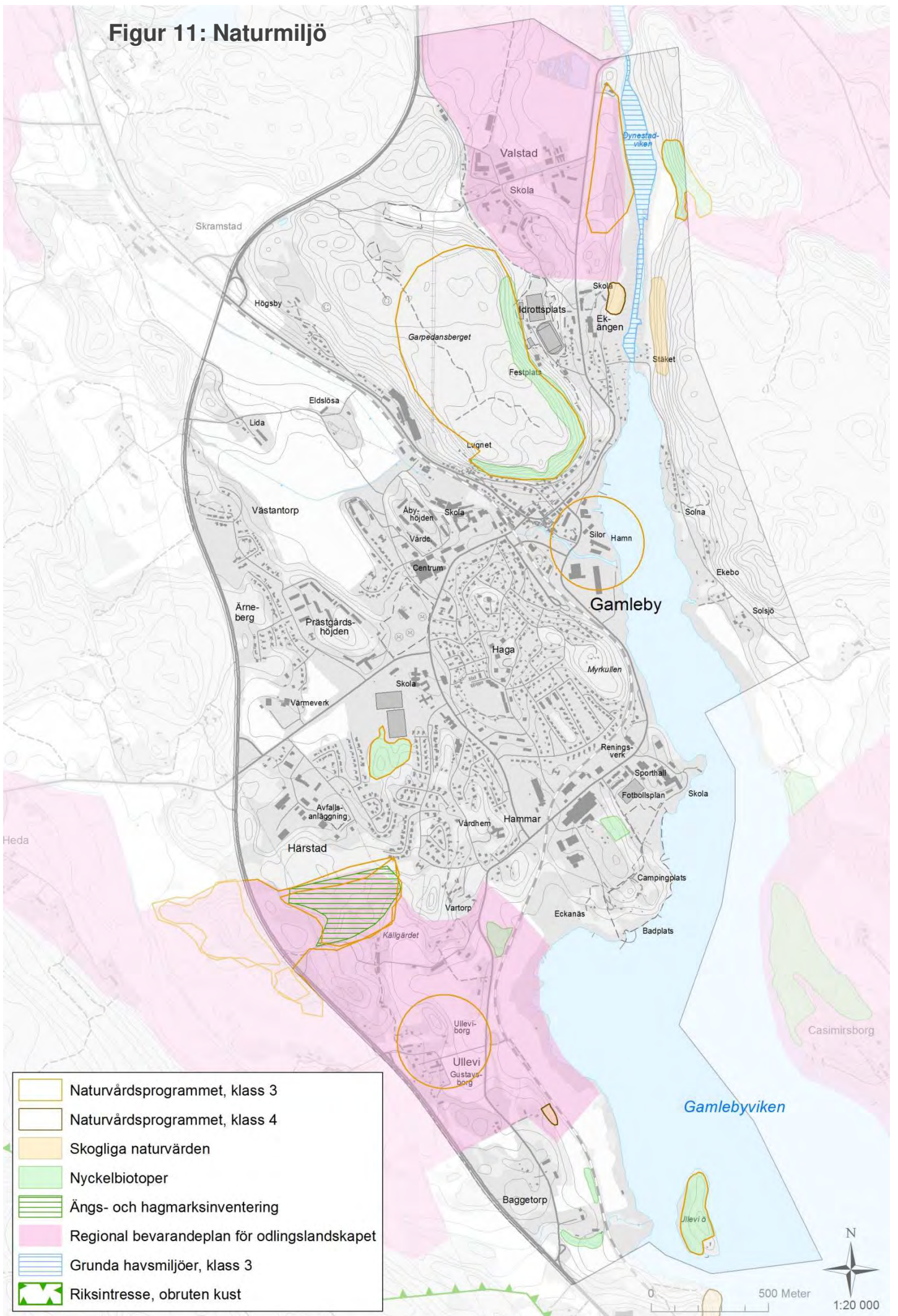
Naturmiljö

En rik variation av biotoper och en sammanhängande grönstruktur som underlättar spridningen av organismer mellan olika lokaler ger goda förutsättningar för bevarande av den biologiska mångfalden. Bevarandet av den biologiska mångfalden kan främjas genom att i den fysiska planeringen skydda värdefulla biotoper och lokaler där fynd av hotade arter har konstaterats.

Förutsättningar

Landskapet i Gamleby präglas av stora höjdskillnader. I själva samhället finns flera berg som Prästgårdshöjden, Hagahöjden, Åbyhöjden och Myrkullen. Mot norr avgränsas samhället av Garpedansberget. På bergen är jordlagret tunt och blockigt och skogen dominerar. Mellan höjderna är marken plan och låglänt. Jordlagren domineras av finare sediment och till viss del organiska jordarter. De låglänta delarna är till största delen antingen exploaterade eller odlade, således är deras betydelse ur naturhänseende begränsade.

Figur 11: Naturmiljö

Riksintresse för obruten kust

Västerviks skärgårdsområde och hela Gamleby FÖP-området är klassat som ett obrutet kustområde enligt miljöbalken 4 kap 3 §. Här har lagstiftaren skrivit ut det skyddade området direkt i lagtexten – ”Kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde”. Där får vissa miljöstörande anläggningar inte komma till stånd. Det gäller järn- och stålverk, massfabriker tung petrokemisk produktion, fabriker för gödselmedel, cementfabriker, större förbränningsanläggningar samt gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst 10 MW. Beslut med stöd av riksintressena enligt 3 kap får inte strida mot bestämmelserna i 4 kap miljöbalken, då skyddet för riksintressen enligt 4 kap är starkare.

Regionalt bevarandeprogram för odlingslandskapet

Bevarandeprogrammet är ett kunskapsunderlag om natur- och kulturmiljöer. Det togs fram med utgångspunkt ur ängs- och betesmarksinventeringen och så lade man till kulturmiljö. Ett område i norra delen av planområdet kring Valstad mot Dynestadviken och ett område i södra delen vid Ullevi mot Gamlebyviken omfattas av regionalt bevarandeprogram för odlingslandskapet.

Nyckelbiotoper och skogliga naturvärden

En nyckelbiotop eller skogligt naturvärde är ett skogsområde som, från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll samt den historiska och fysiska miljön, har mycket höga naturvärden. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter. Skogar som utgör nyckelbiotoper eller naturvärden har egenskaper som gör att de har en nyckelroll för skogens missgynnade och hotade djur och växter. Både nyckelbiotoper och naturvärden är viktiga för att bevara den biologiska mångfalden. Varken begreppet nyckelbiotop eller skogligt naturvärde är något rättsverkande skydd.

Flera av bergen som Prästgårdshöjden och Åbyhöjden har exploaterats för bostadsbebyggelse men där naturen fått råda dominerar de lägre bergen av ädellövskog med stort inslag av ek. Höjden direkt söder om Ernebergsfältet och berget mellan Saab Barracudas fabrik och Hammarsbadets campingplats är klassade som nyckelbiotoper med hänvisning till just sådana värden. De högre bergen som Hagahöjden och Garpedansberget innehåller både löv- och barrskog. I sluttningarna där solinstrålningen är stark och jordlagren lite tjockare dominerar lövskogen medan barrträden tar över högre upp. På Garpedansberget är det här extra tydligt eftersom sydsluttningen är ordentligt brant för att sedan övergå i en relativt plan plåtå. I sluttningen dominerar ekskogen hela vägen från folkparken runt sluttningen bort till den tidigare färgfabriken. Även den här branten är klassad som nyckelbiotop.

Kommunens naturvårdsprogram, klass 3 och 4

Västerviks Kommun har tagit fram ett eget naturvårdsprogram där de områden som har särskilt höga värden för naturvård och rörligt friluftsliv, biologi och geologi pekas ut och värderas efter fyra olika klasser. Delar av FÖP-området omfattas av klass 3 – Högt naturvärde (kommunalt intresse) och några fläckar omfattas av klass 4 övrigt naturvärde (lokalt intresse). De största områdena är knutna till Garpedansberget, där både nyckelbiotoperna i branten mot samhället och motionsspåren är medtagna i programmet. Vidare är den stora betesmarken söder om Härstads industriområde också med tillsammans med skogsdungen söder om Ernebergsfältet, vilken också är klassad som nyckelbiotop. Gamlebyåns nedre lopp och en del av området kring Ullevi är också med i programmet.

Vattenmiljö

Ett annat tydligt särdrag i naturen som dominerar Gamleby är vattenkontakten. I samhället finns huvudsakligen två vattenförekomster, Gamlebyviken och Gamlebyån. Stora delar av Gamleby ligger nära Gamlebyviken som är en smal och djup fjordliknande vik som mynnar drygt 2 mil sydost i Västervik. Viken är tydligt avsnörd i både bredd och djup vid in-/utloppet i Västervik vilket kraftigt påverkar vattenomsättningen. Viken har också under många år haft problem med hög näringstillförsel och efterföljande övergödning. Detta har dock Västerviks kommun genom flera projekt, tillsammans med främst de omgivande markägarna, arbetat för att komma till rätta med. Viken är särskilt skyddsvärd både ur miljösynpunkt och rekreationssynpunkt. En del av Gamlebyån flyter genom Gamleby och är kulverterad några delsträckor. Ett biflöde till Gamlebyån rinner också genom Gamleby från Lida.

Projekt Gamlebyviken och Dynestadviken

Ett miljö och utvecklingsprojekt pågår i Dynestadviken intill Gamleby tätort. Viken är hårt belastad av näringsämnen och är extra känslig. Näringsrikt bottenvatten tas upp och används för bevattning på närliggande åkermark. Projektet har visat på goda resultat. Sedan låg tid tillbaka har projekt för att förbättra vattenkvaliteten i viken drivits i samarbete med lantbruket.

Vandringshinder för fisk

Gamlebyån utgör ett tillflöde till Gamlebyviken och avvattnar dalgången mot nordväst upp mot sjön Rummen. Ån är en viktig lekmiljö för havsvandrande öring och här har Gamleby sportfiskeförening drivit flera framgångsrika projekt för att gynna bestånden, tagit bort vandringshinder och skapat lekbottnar. Havsöringen ställer höga krav på miljön och är beroende av strömmande vatten för sin fortplantning och uppväxt. Vattendraget ska vara grunt och lagom strömmande så att vattnet hålls syrerikt och klart. Grus i rätt storlek är också viktigt för öringens lek.

Där gräver öringhonan ner sin rom efter att den befruktats med mjölke från en eller flera hanar. Efter några år vandrar de flesta småöringarna ut i havet där tillgången på föda är bättre. När öringen blivit köns mogen efter ytterligare ett par år återvänder den på hösten till vattendraget för att leka, oftast till samma plats där den själv kläcktes.

Kustmynnande vattendrag

Som kustmynnande vattendrag av betydelse inom FÖP-området räknas Baggetorpsån som har sin mynning i söder, Gamlebyån som flyter genom samhället och mynnar i hamnområdet samt Dynestadsån som mynnar ut i norr.

Kustmynnande vattendrag har i allmänhet stor betydelse för havsmiljöernas ekologiska och kemiska status vilket innebär att Västerviks kommun har ett stort ansvar för den gemensamma kustmiljön. Områdena utgör potentiella lek- och uppväxtlokaler för gädda, havsöring och abborre.

Grunda havsmiljöer

Den innersta delen av Dynestadviken och Dynestadsjön utgör en viktig lek- och uppväxtmiljö för både gädda och abborre. I länsstyrelsens inventering av grunda havsmiljöer från 2002 har området bedömts tillhöra klass 3 vilket var den högsta klassningen. Rovfiskarna är mycket viktiga för balansen i ekosystemet eftersom de äter småfisk vilket i sin tur gynnar betande djurplankton. Rovfiskarna är också populära fångster i det ökande sportfisket.

Vägledning

- **Inom området får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1-11 inte komma till stånd, enligt miljöbalken 4 kapitlet, 2 §.** *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- I områden med höga naturvärden såsom i nyckelbiotoper och områden upptagna i kommunens naturvårdsprogram ska exploatering undvikas. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Utred naturvärdena innan exploatering i ängs- och hagmarksinventeringarna. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten. Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*
- Tydligare vägledning från länsstyrelsen önskas angående regionalt bevarandeprogram för odlingslandskapet. *Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*
- I skogsmiljöerna som är utpekade som nyckelbiotoper ska skötseln i detalj utarbetas tillsammans med skogsstyrelsen för att bevara de skogliga värdena. Generellt gäller dock att ädellövträden behöver utrymme för att utvecklas och bli riktigt gamla och grova. Detta betyder att uppväxande träd under kronan ska röjas bort, det är också viktigt för att kunna få stammen och grenverket solexponerat vilket gynnar många insekter som trivs i gamla träd. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Rójningarna får inte utföras så hårt att inga uppväxande träd sparas. En ek har under gynnsamma förhållanden ett långt liv, men det tar också lång tid för den att komma till den ålder där de riktigt

höga naturvärdena utvecklas. I områden där vi idag har stora, gamla träd måste vi planera för nästa och nästnästa generation av sådana träd. Det betyder att tillräckligt många små träd sparas på lämpliga platser så att vi även om 200 år har grova träd i området. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*

- Död ved sparas i lövskogsmiljöerna, då det gynnar både insekter, svampar och lavar. Om större träd eller grenar blåser ner bör de om möjligt tillåtas ligga kvar där de faller. Om det inte är möjligt bör de samlas ihop på en solbelyst plats inom området. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Det är viktigt att det finns ett vattenflöde i Gamlebyån och att örningen i ån värnas. *Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*
- Det är väsentligt att ett område kring ån sparas för att man i framtiden ska kunna göra ytterligare åtgärder som exempelvis meanderslingor eller strömsträckor med lekbottnar samt att plats finns för skuggande vegetation. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten, miljö- och byggnadsenheten.*
- Åtgärder som riskerar att skada de grunda havsmiljöernas kvaliteter som rekryteringslokaler för gädda och abborre ska undvikas. Exempelvis ska bryggor koncentreras till få, större anläggningar. *Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*

Fritid, rekreation, kultur och turism

Det rörliga friluftslivet omfattas av många aktiviteter i vår natur, bland annat: promenader, vandringar efter leder, bär- och svamplockning, fiske, jakt, kanot, cykling, bad, skidåkning, skridskoåkning, fågelskådning, klättring och bouldering, segling och ridning. Mycket av turismen runt Gamleby berör just naturupplevelser. De fasta idrottsanläggningarna är en viktig del för fysisk aktivitet i skolan och för ett aktivt föreningsliv. Möjligheter till motion i alla former främjar en god folkhälsa.

Ett aktivt kultur- och föreningsliv är också en del i att främja god folkhälsa. Ett rikt kulturliv är en tillväxtfaktor och av stor betydelse för att en ort ska vara attraktiv ur ett inflyttnings- och etableringsperspektiv. Kulturliv är ett vitt begrepp som omfattar alla konst- och kulturyttringar som exempelvis bildkonst, dans, design, musik, kulturarv med mera. Man brukar prata om ett kulturliv *för, med* och *av*. En konstförening exempelvis, kan arrangera utställningar med professionella konstnärer som är öppna för alla intresserade att besöka (*för*). Konstföreningen kan också arrangera kurser i olika tekniker som exempelvis akvarellmålning, som är öppen för alla intresserad att delta i (*med*). Konstföreningen kan sedan arrangera en utställning med de verk som deltagarna i akvarellkursen skapat, (*av*).

Förutsättningar

De flesta av sport- och kulturanläggningarna i Gamleby drivs i föreningsregi. Oftast med hjälp av kommunala bidrag. Kommunala bolag driver en del anläggningar, oftast de som är lite större och mer tekniska. I privat regi finns egentligen bara sporthallen och bowlinghallen, som ligger i samma byggnad i närheten av Östra Ringskolan.

I Gamleby ligger mycket av utbudet av anläggningar samlade i kluster. Vid Garpedansbergets fot finns bandybanan för vinterhalvåret och Folkets park med utomhusscenen för sommarhalvåret, idrottsplats och tennisbanor. Ernebergsfältet används för fotboll på sommaren och längdskidåkning vintertid. Söder om Härstad industriområde används skogen som friluftsområde.

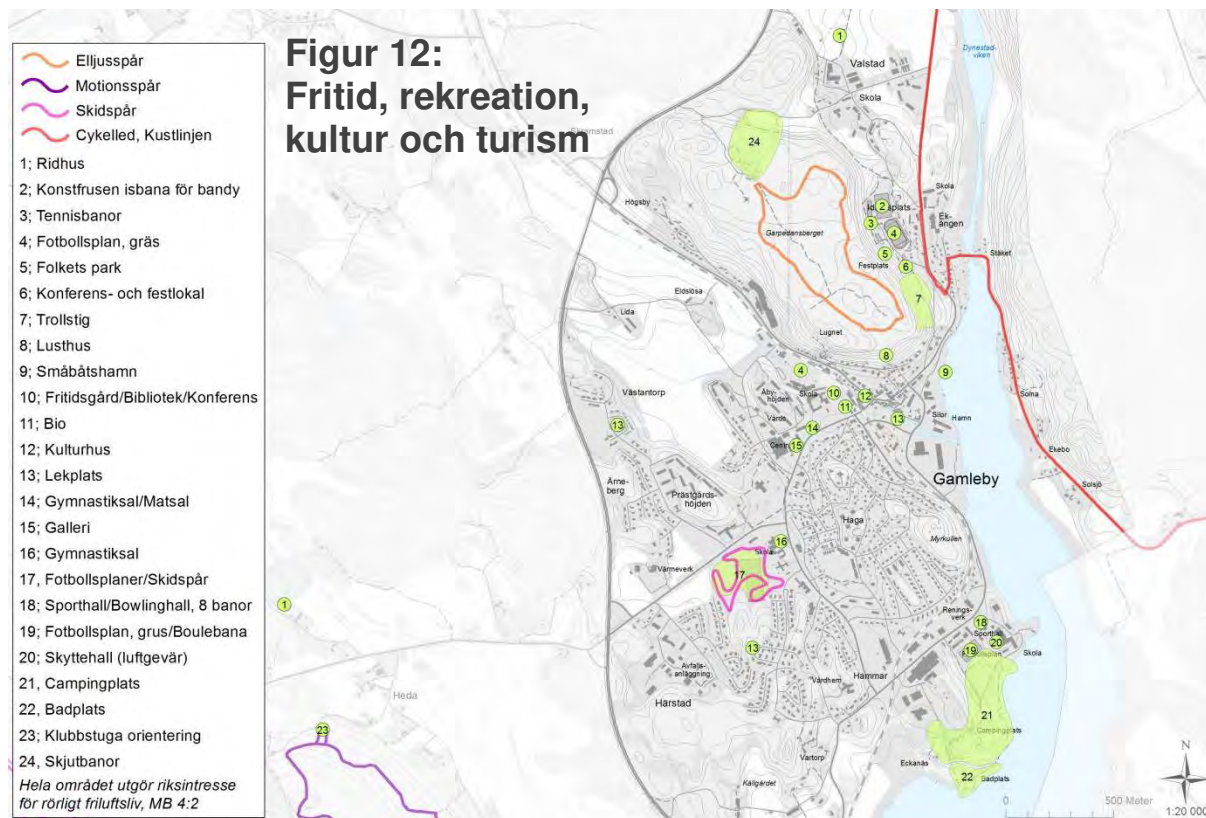
Inom projektet Bronsålderskust lyfts kommunens rika bronsålderslämningar som besöksmål. Gamleby med omnejd har potential att locka många besökare. Hällbilderna vid Hammar och Härstad kommer att tillgängliggöras genom ramper, släpljusbelysning, app, skyltar med mera, då dessa hällbilder är lämpliga att lyfta som exempel på hällbilder i området. De ligger i tätorten och är lätta att ta sig till med cykel, bil, buss eller till fots.

Det trekantiga Torget med anor från medeltiden drar en del turister sommartid som är ute efter secondhandshoppingen, restauranger och caféer. Kust-camp Gamleby, i

folkmun kallat Hammarsbadet drar till sig både campinggäster och badgäster, framförallt barnfamiljer under sommaren – även från andra orter i kommunen. Uppe på Garpedansberget finns trollstigen, en slinga på ett par kilometer kantad av troll gjorda av en konstnär. Genom FÖP-området går kustlinjen, som är en cykelled.

Sportklättring och bouldering är någonting som Västerviks kommun är känt för. Vad gäller sportklättringen finns i Gamleby Garpedans & färgväggen, och strax utanför tätorten men inom FÖP-området finns Dynestad som båda har flera leder av mycket god kvalitet. Strax utanför FÖP Gamleby, på andra sidan Gamlebyviken, ligger boulderingstället Marstrand.

I Gamleby finns flera lokaler och platser där boende och besökare kan mötas och delta i olika kulturaktiviteter och i ortens kulturliv. Åby Herrgård, där fritidsgård och bibliotek ligger idag, drivs av kommunen. Gamleby har ett rikt föreningsliv där kulturföreningarna är viktiga. Exempel på föreningsdrivna verksamheter är CentrumGalleriet, Tjustbio, Kulturhuset Ting för alla, Gamleby folkpark.

Även utanför Gamleby, men ändå nära samhället finns en rad möjligheter till aktiviteter. Hela Gamlebyviken är viktig för sportfisket och känd för detta långt utanför Västerviks kommun. Inte minst för gäddfisket. Inom bekvämt avstånd runt Gamleby nås en mängd sportklätterställen och boulderingställen med högklassiga klätterleder. Almviks café, Lofta café och Tindereds lantkök ligger på cirka 10 minuters bilavstånd från Gamleby. På ungefär lika långt avstånd ligger Casimirsborg som är känt bland annat för sina hållbilder från bronsåldern. 20 minuter bort ligger exempelvis Segesgårde med Fruberget och Örnberget med strövleder till utsiktsplatser och fornborgar i ett omväxlande naturreservat.

Vägledning

- **Inom området av riksintresse för turism, rörligt friluftsliv vid kusten skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön, enligt miljöbalken 4 kapitlet, 2 §.** *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- **För området av riksintresse för turism, rörligt friluftsliv vid kusten är sportfisket viktigast för Gamlebyviken och fiskbeståndens balans ska värnas, framför allt gädda.** *Bevakare: Miljö- och byggnadsenheten.*
- För att ge boende, besökare och arbetande i Gamleby goda förutsättningar för fritidsaktiviteter och rekreation är det positivt om nuvarande anläggningar och natur-, och rekreations- och kulturmiljöområden bevaras, stärks, sköts, används och utvecklas, samtidigt som nya ytor och funktioner tillförs. För att passa så många människor som möjligt behöver därför utomhusmiljöerna och anläggningarna ha varierad karaktär och funktion. Se figur 12 samt figur 2 Utvecklingsstrategikartan. *Initiativtagare och bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- De befintliga vägar som idag leder från de tätbebyggda delarna av Gamleby ut i jordbruksmarkerna, skulle eventuellt på lämpliga platser kunna knytas samman med stigar eller vandringsleder för att skapa attraktiva möjligheter till motion eller andra upplevelser i det omgivande landskapet. *Initiativtagare och bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- För att ge goda förutsättningar för att de som bor och vistas i Gamleby ska ha tillgång till ett varierat kulturliv utifrån perspektivet för, med och av, liksom mötesplatser, är det viktigt att det finns lokaler och anläggningar som ger möjlighet till detta. De lokaler som finns bör behållas och utvecklas. *Initiativtagare: Barn- och utbildningskontoret, Samhällsbyggnadsenheten och Kulturenheten.*
- Utveckla Ernebergsfältet till en mötesplats för friluftsliv och kulturarvsupplevelser året runt, exempelvis fotboll på sommarhalvåret, längdskidor på vinterhalvåret och möjlighet till information om kommunens bronsåldersmiljöer och hållbilder. Se figur 12 och figur 2 Utvecklingsstrategikartan. Se även avsnitten ”Anpassning till ett förändrat klimat” samt ”Målpunkter, mötesplatser, offentliga rum”. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Utveckla hållbilderna vid Ernebergsfältet och Hammar till besöksmål inom projekt Bronsålderskust. *Bevakare: Kulturenheten.*
- Gamleby Folkpark, idrottsplatsen, trollstigen och ridhuset ska kunna bevaras, användas och utvecklas. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Fritidsgården och biblioteket ska finnas kvar i Gamleby och utvecklas. Se även avsnittet ”Målpunkter, mötesplatser, offentligt rum”. *Bevakare: Kulturenheten.*
- Campingen och badplatsen ska kunna bevaras, användas och utvecklas. *Bevakare: Kommunstyrelsens förvaltning.*
- Se även avsnittet om Kulturmiljö.

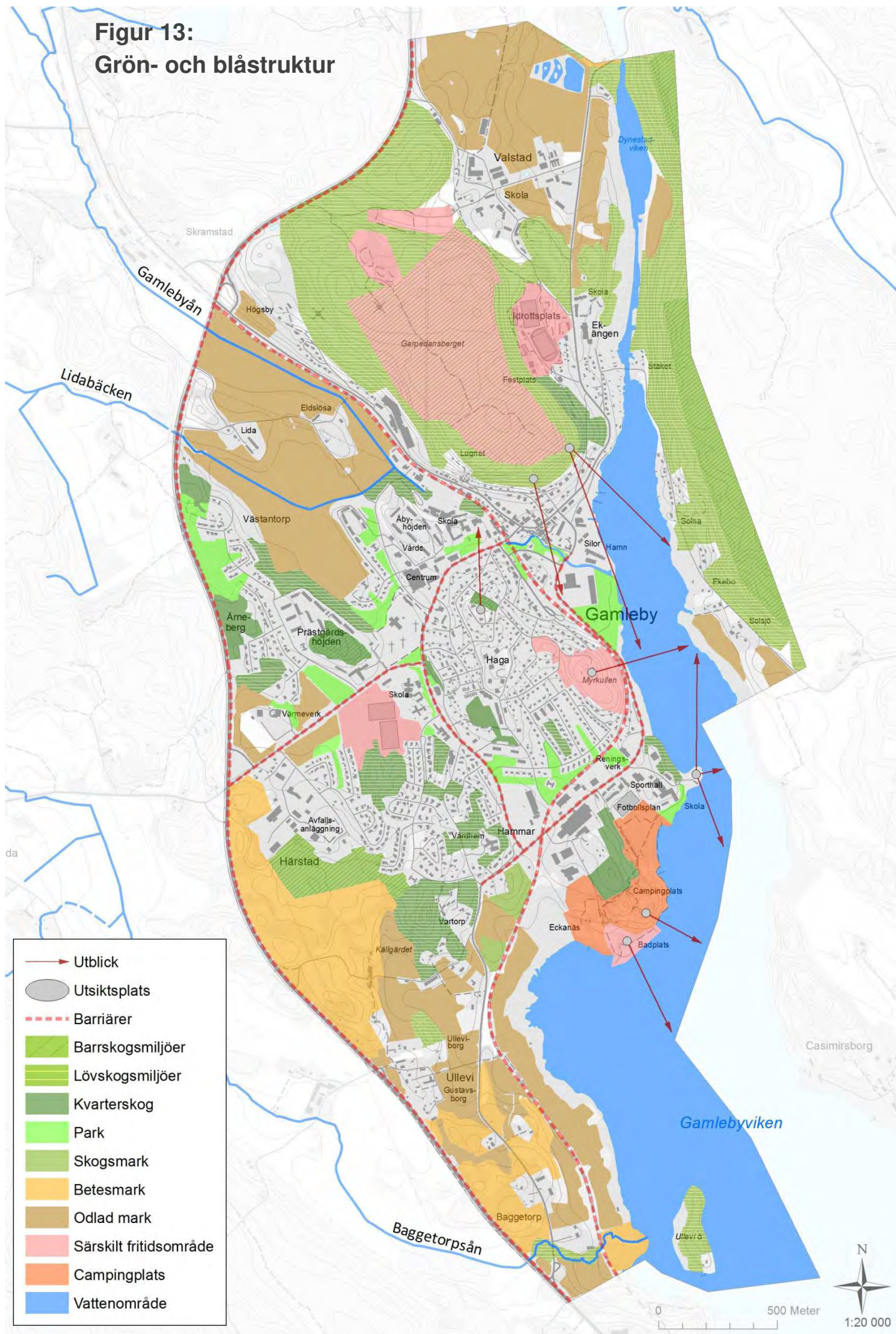
Grön- och blåstruktur

Grönstruktur definieras av Boverket som ett grönt nätverk med vegetationsklädda ytor. De blå strukturerna utgörs av de öppna vattenytorna i landskapet. Båda är viktiga såväl för människans välbefinnande och upplevelser som för utveckling av naturens rikedom av djur och växter. Med grön- och blåområden avses geografiskt avgränsade ytor, medan grönstrukturen och blåstrukturen betecknar alla grön- och blåområden sammantaget och hur de hänger ihop. Närheten till grönområden är särskilt viktig för att människor ska använda områdena dagligen. Boverket har utvecklat en vägledning för den fysiska planeringen på kommunal nivå som syftar till att säkra tillgången till bostadsnära natur. *Tillgång, närhet och kvalitet* betecknar de tre aspekter som ska finnas med i planeringen av grönstrukturen. Avståndet bör enligt Boverket vara högst 300 meter från bostäder, skolor och förskolor. Att bevara och utveckla tätortsnära grönområden är en viktig del i det nationella miljökvalitetsmålet ”En god bebyggd miljö” och inverkar även positivt på ett flertal andra miljömål.

En mångfald av typer och funktioner

Gröna och blåa strukturer kan vara en rad olika naturtyper, exempelvis parkmark, skogsdungar, alléträd, kyrkogårdar, vattenkontakt och strandpromenader. Grön- och blåområden kan ha en rad olika funktioner,

**Figur 13:
Grön- och blåstruktur**

både för djurlivet och för människan, men också med tanke på väder och vind och de klimatförändringar vi står inför.

Rekreation

Tillgång till gröna och blå miljöer av god kvalitet och på nära avstånd från bostaden ger möjligheter till motion, rekreation, socialt umgänge, avkoppling, lek och naturupplevelser, och ibland även kulturmiljöupplevelser. Innehållet i de tätortsnära grön- och blåområdena skulle kunna vara lekplatser eller andra objekt som uppmuntrar till lek och motoriskt lärande, sittplatser, blomsterprakt, plats för rörelse och motion, bollspel, samt pedagogik för att tillgodose skolors behov av gröna områden i verksamheten. I de lite större grön- och blåområdena i utkanten av tätorten skulle det kunna finnas markerade stigar med information, möjligheter till fågelskådning, bär- och svamplockning, utsiktspunkter som en bergknalle eller sjöutsikt.

Biologisk mångfald

En rik variation av biotoper och en sammanhängande grönstruktur som underlättar spridningen av organismer mellan olika lokaler, ger goda förutsättningar för bevarande av den biologiska mångfalden. Skogliga nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens nyckelbiotopkartering och värdefull ängs- och betesmark enligt ängs- och betesmarksinventeringen i Kalmar län är biotoper med stor betydelse för den biologiska mångfalden.

Behagligare lokalmiljö

Grönytor som ligger nära trafikerade vägar fungerar ofta som skyddszoner mellan trafik eller bullriga industrier och bebyggelse. Grönområden filtrerar luften från föroreningar. Sammanhängande vegetationsområden kan även fungera som vinddämpare när det blåser. Träden ger skugga och svalka under sommaren, vilket blir allt viktigare med ett varmare klimat.

Dagvattenlösning

De blå strukturerna, det vill säga antingen öppna vattenytor eller genomsläpplig mark som kan hand om dagvatten är viktiga element i tätortsmiljöer. Dagvatten som filtreras långsamt i marken och tas upp av träd och grönska genomgår en reningsprocess och bromsas effektivt upp i landskapet. När det endast finns hårdgjorda asfaltytor går metaller och näringsämnen snabbt och orenat direkt ut i sjöar och vattendrag. Grön- och blåytor kan även avlasta och komplettera dagvattenledningssystemet vid extrema vattenflöden och ökad nederbörd, se respektive avsnitt om Dagvatten och Anpassning till ett förändrat klimat.

Förutsättningar

Grönstrukturkartan är indelad efter olika användningsområden, eller markslag. I de bebyggda delarna dominerar små parker och kvarters-skog, som skiljer sig genom att park har mer skötta gräsytor och kvartersskog består av skogsmark eller naturmark, dock med en mer omfattande skötsel än naturmark längre från bebyggelsen. Särskilt fritidsområde är grönområden som har särskild användning eller vissa restriktioner, till exempel idrottsplatser. De blå strukturerna utgörs av öppna vattenytor i landskapet, hav, åar, diken. Utanför tätorten dominerar skogsmarken, jordbruksmarken och havet med stora friarealer för friluftsliv och naturupplevelser.

Gamleby präglas också av sina höjder. Tydligast, och mest använt, är Garpedansberget med både kultur i form av trollstigen, utblickar från ett lusthus på berget och motionsmöjligheter i elljusspåret uppe på berget. Men det finns även flera höjder, bland annat Hagahöjden och Prästgårdshöjden som också erbjuder fina utblickar över både samhället och det omkringliggande landskapet. Även från badplattsen och campingplatser finns fina utblickar över Gamlebyviken.

Bristanalyt

Tillgången på grönområden är mycket god i Gamleby. Alla Gamlebybor har ett grönområde som är minst 0,3 ha eller en tillgänglig strandlinje inom 300 meter från bostaden samt parker och kvartersskogar präglade av tätortens småskalighet. Dessutom har många villor och bakgårdar en rik växtlighet med träd och blom-mor. Alla innevägnare i Gamleby har högst 1 km till ett grönområde på 15 ha. De största barriärerna i Gamleby är järnvägen och E22:an, men även Östra Ringvägen, Västerviksvägen och

Hallingebergsvägen utgör barriärer, främst för gående och cyklister men även för vissa djur och växter, se figur 13.

Vägledning

- Alla Gamlebybor ska även i fortsättningen kunna nå ett grönområde av god kvalitet på minst 0,3 hektar, alternativt en allmäntillgänglig strandlinje inom 200 meter, fågelvägen från bostaden eller skolan. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och miljö- och byggnadskontoret.*
- Alla Gamlebybor ska även i fortsättningen kunna nå ett större sammanhängande grönområde av god kvalitet på minst 35 hektar inom 3 kilometer, fågelvägen från bostaden eller skolan. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och miljö- och byggnadskontoret.*
- Grönområden av god kvalitet med olika storlek och funktion skall vara lättillgängliga genom att de kan nås till fots, med cykel eller med kollektivtrafik. Där barriärer finns ska om möjligt tillgängligheten förbättras genom skapande av passager och länkar. Angöringspunkterna till grönområdena är lättillgängliga. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Skötseln av bevarandevärda grönområden och grön- och blåstråk, allmänna grönytor, parker samt tätortsnära skogsmark ska utformas med hänsyn till rekreativsmöjligheter, naturvård och kulturmiljövård. Den ortsnära naturen ska uppvisa en rik variation av naturtyper och biotoper som utgör livsmiljö för en mångfald av arter. Förutsättningar för biologisk mångfald utvecklas och förbättras. Skogliga nyckelbiotoper, värdefulla ängs- och betesmarker och jätteträd har högsta prioritet för bevarande. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Större parkträd och trädalléer är viktiga inslag i ortsmiljön. Om ett parkträd tas ned ska två nya planteras som ersättning. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och miljö- och byggnadskontoret, Västervik Miljö & Energi AB.*
- Runt om i Gamleby finns också relativt stora gräsytor som idag klipps, men som med en riktad naturvårdsskötsel skulle kunna bli trevligare och mer inbjudande både för människor och pollinerande insekter. Framförallt behöver mängden blommande växter ökas. Det här gäller främst runt hamnområdet, gräsytorna mellan Västerviksvägen och reningsverket samt i Västantorps. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret samt Västerviks Miljö & Energi AB.*
- Utsiktsplatser bör tas till vara och utvecklas, se figur 13. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Anpassning till ett förändrat klimat

Jordens klimat håller på att förändras. Det är en av vår tids största globala utmaningar. Några av effekterna märks redan i dag. Glaciärerna är på tillbakagång, havsnivåerna stiger och vädret har blivit allt mer nyckfullt. Kunskap om tidigare klimatvariationer och förändringar visar att klimatet är ett komplext och känsligt system. Det finns naturliga variationer som omväxlande gett upphov till istider och värmeperioder under jordens långa utveckling. Men den förändring som pågår nu ligger bortom de naturliga variationerna. Världens ledande forskare är säkra på att det är våra utsläpp av växthusgaser som är huvudorsaken till klimatförändringarna. Men även om vi redan idag skulle minska utsläppen av växthusgaser till nära noll, kommer det att ta lång tid innan minskningen ger resultat. Därför räcker det inte att bara minska utsläppen. Vi måste även anpassa samhället till klimatförändringarna och bygga ett samhälle som står robust inför klimatförändringarna. Det handlar både om att hindra och att lindra. I plan och bygglagstiftningen står det förtydligt att bebyggelse ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämningar och erosion.

Högre temperaturer

I Sverige förväntas det bli fler och kraftigare värmeböljor som varar under längre tidsperioder. Främst förväntas tätbebyggda stadsområden med mindre antal gröna ytor att drabbas då de alstrar värme som även stannar kvar även nattetid. Det svenska samhället är dessutom mer anpassat för att hantera kyla än värmeböljor, vilket kan få negativa konsekvenser för viktiga samhällsfunktioner och utsatta riskgrupper.

I Kalmar län/Västerviks kommun befaras att

- Det blir betydligt varmare. Årsmedeltemperaturen höjs med ca 2 grader på 30 års sikt och med 4 grader på 100 års sikt. Fler och längre värmeböljor samt färre dagar med is och snö.
- Vegetationsperioden varar cirka 60 dagar längre i slutet av seklet, som en följd av högre temperaturer.
- Markernas vattenhållande kapacitet förväntas minska. Markförhållandena under framförallt sommaren förväntas bli torrare som en följd av den högre temperaturen och att mer av nederbörden faller i form av snö i stället för regn. Kortare perioder med sammanhängande snötäcke och fler skyfall ger snabbare avrinning och däremellan längre perioder av torka.

Förändrade flöden

Med flöden menas här flödande dagvatten till följd av exempelvis regn, eller snösmältning. För perioden 2011 – 2040 befaras ökade flöden i början och slutet på året och minskade flöden under vår, sommar och inledningen på hösten (september) jämfört med tidigare. Denna förändring i årodynamiken förstärks huvudsakligen till slutet på seklet. De ökade vinterflödena kan förklaras av en ökad vinternederbörd, men minskade snömängder till följd av högre temperatur. En följd av den minskade snömagasineringsen är att snösmältningen som orsakar dagens vårflod minskar, eller uteblir. Detta är ett befintligt problem som riskerar att förvärras av ett förändrat klimat.

I Kalmar län/Västerviks kommun befaras att

- Årsmedelnederbörden ökar med 5 % på 20 års sikt och med 10 % på 80 års sikt. Nederbördsökningen sker främst vintertid, upp till 30 % mer än idag, men en ökning förväntas också under vår och höst, medan ingen tydlig förändring kan ses under sommaren.
- Högre flöden kan förväntas i början och slutet av året och lägre under vår och sommar.
- Årsmedelflödena minskar med 5 – 10 % på 20 års sikt och 15 – 30 % på 80 års sikt. Störst minskning vid kusten.

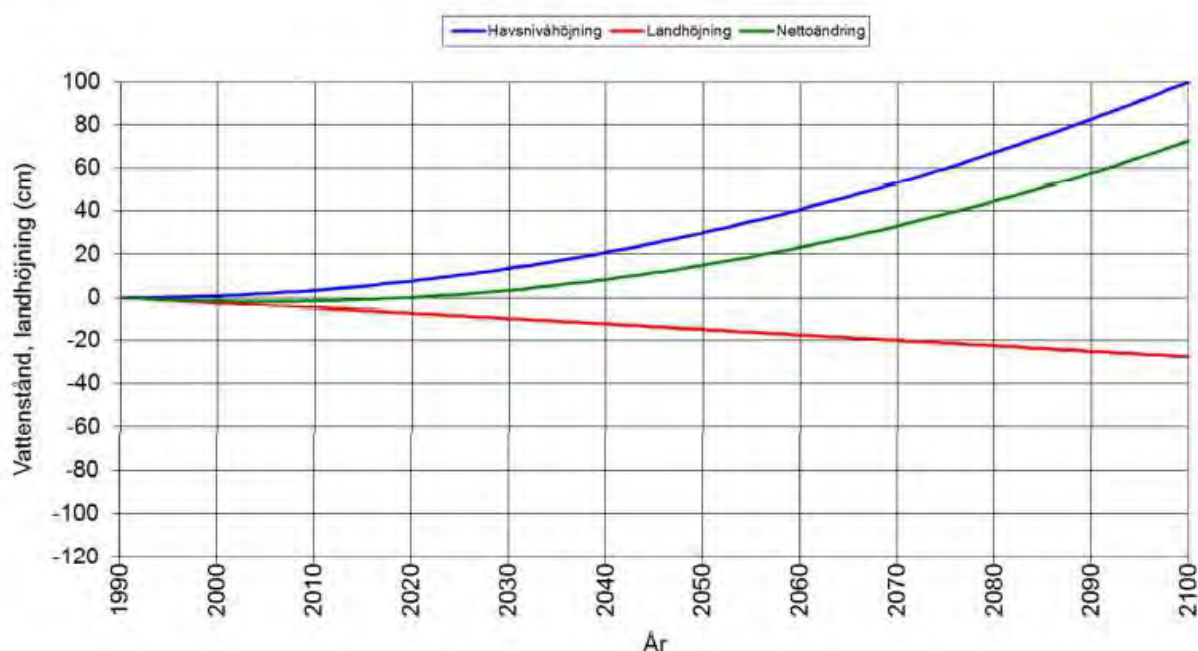
- Vårflödena minskar och infaller tidigare till följd av den ökade temperaturen, som också reducerar snösmältningen. De högsta flödena inträffar istället under vintermånaderna, då nederbörden beräknas öka. De högsta dygnsflödena beräknas dock minska jämfört med referensperioden. Dagar med större nederbördsmängder (> 10 mm) beräknas öka i framtiden.

Höjd havsnivå

Havsyntans nivå riskerar att höjas med upp till en meter till år 2100. Det beror på att vatten expanderar vid varmare temperaturer samt att landisarna smälter. Höjningen är dock mycket svår att beräkna på grund av att förändringen inte är linjär. På 25 års sikt är höjningen liten på grund av att den motverkande landhöjningen. På 100 års sikt kan höjningen bli mellan 20 – 130 cm. I samband med exempelvis stark pålandsvind stiger vattenståndet över medelnivån. Det högsta uppmätta högvattnet i Kalmar Län är cirka 1,5 meter över dagens medelvattenstånd.

SMHI

Ölands Norra Udde

IPCC och SMHI befarar att den globala höjningen av havsnivåerna kan bli upp till ca 1 meter till år 2100 – det mesta i slutet av perioden. I Sverige och Kalmar län kompenseras en del av detta genom landhöjningen efter förra istiden (20 cm/100 år). Just nu stiger havsnivån globalt med drygt 30 cm per år. 2/3 av nuvarande höjning kommer från avsmältning av landbaserade glaciärer. 1/3 från expansion av det varmare vattnet. Ökningen av havsnivån accelererar.

I Kalmar län/Västerviks kommun befaras att

- Medelvattennivån höjs i vattendrag, sjöar och havet (jämfört med 1990), då de högre temperaturerna får polarisarna att smälta och vattnet i havet att expandera. Detta ökar riskerna för översvämning fram till år 2100.
- Områden som ligger under 2,8 meter över medelvattennivån hotas av översvämningar. I områden som ligger mellan 2,5 och 2,8 meter över medelvattennivån är sannolikheten 39 % för översvämningar fram till år 2100. I områden upp till 2,5 meter över medelvattennivå är sannolikheten för översvämningar beräknade till 39% eller mer fram till år 2100.
- Medelvattenståndet väntas stiga med cirka en meter på 100 års sikt. Tillfälliga toppar, så kallat högsta högvattnet, kan bli 2 meter över medelvattenstånd.

Ökade risker för ras och skred

Förändrade nederbördsmönster kan även leda till ökade risker för ras och skred. Den geologiska risken för ras och skred har klassats utifrån jordart, lutning och närhet till vatten. Stora områden anses ha förhöjd

risk för ras och skred och en särskild utredning har gjorts till ÖP 2025. Det beror på en kombination av kuperad terräng och förekomst av instabila lerjordar. Ökad nederbörd, förändrade grundvattennivåer och fluktuerande vattennivåer påverkar jordens stabilitet negativt och ökar risken för skred på grund av förändrat portryck och mothållande krafter. En gemensam nämnare är att både skred och ras kan inträffa utan förvarning. I branta slänter av exempelvis morän eller lera och silt uppstår skred när jorden är vattenmättad. Skredsrisikområden vid industrier innebär risker även föroreningsmässigt. Nyexploatering, med grävning, schaktning med mera, ändrar de mark- och vattenanknutna förutsättningarna och kan också därmed utgöra en riskfaktor för utlösande av ras och skred. Den ökade nederbörden och riskerna för ras och skred kan ge problem med bortspolning av vägar och vägbankar och ge skador på broar och bebyggelse.

I Kalmar län/Västerviks kommun befaras att

- Risken för ras och skred samt erosion ökar.

Förutsättningar

Stora delar av Gamleby är låglänta och riskerar att hamna under havsnivån vid stigande havsnivå som en följd av klimatiförändringarna. I ÖP 2025 finns beskrivning av detta där en fördjupad klimatanalys genomfördes. Anpassningar av bebyggelse och verksamheter är nödvändigt. Det ökande extremvädret och kraftiga regn innebär också problem för Gamleby eftersom det kan leda till översvämningar. Vad gäller Gamlebyån som rinner igenom Gamleby är det framför allt riskerna för höga flöden vid kraftiga regn som bör uppmärksammas, eftersom det kan leda till exempelvis översvämningar av källare och teknisk infrastruktur. Riskområde är framförallt mynningen i hamnområdet.

Vägledning

- Nybyggnation av bostadshus, riskobjekt och samhällsfunktioner av betydande vikt bör lokaliseras med lägsta grundläggningsnivå minst 2,7 meter över medelvattennivå. Samhällsfunktioner av mindre vikt som restauranger, sällanköpsvaruhus, servicebyggnader, sporthallar, campingstugor, industrier som inte är miljöfarliga och liknande kan lokaliseras med lägsta grundläggningsnivå 2,5 meter över medelvattennivå. Endast enkla byggnader som garage, uthus, sjöbodas och enklare vägar med alternativa förbifartsmöjligheter bör lokaliseras under 2,5 meter över medelvattennivå. Denna zon sträcker sig ner till strandlinjen och strategin för byggnader i denna zon är att man tillfälligt ska kunna överge dem vid översvämningar. Byggnader i denna zon måste ha en säker evakueringsmöjlighet om en plötslig översvämning inträffar. Medelvatten räknas efter 1990 års medelvattennivå (RH 2000) vid sjöar och vattendrag, eller längs kusten. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten. Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*
- I samband med exploatering krävs ytterligare geotekniska undersökningar i de områden som pekats ut som riskområden för ras och skred. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Utred hur exempelvis områden med befintlig infrastruktur, eller befintlig byggnation hotade av havsnivåhöjningarna och/eller ökade flöden vid skyfall ska klimatanpassas. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Anlägga en damm på Ernebergsfältet som samlar upp dagvatten vid kraftiga skyfall – för bevattning av fotbollsplaner och tillverkning av konstsnö, istället för att använda dricksvatten. Se avsnitten ”Fritid, rekreation, turism och kultur” samt ”Målpunkter, mötesplatser, offentliga rum”. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Se avsnittet om Dagvatten.
- Se avsnittet om Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera.
- Se Strategi för klimatanpassning, tematiskt tillägg till översiktsplanen.

Utredningsområde vid Gamleby hamn, med mera (brutto-area ca 140.000 m²)

I det här avsnittet definieras hamnområdet enligt figur 14.

Förutsättningar

Vatten och Samhällsteknik AB har på uppdrag av Västerviks kommun, efter genomgång av befintliga geotekniska utredningar utfört en konsekvensanalys av olika önskemål som finns för Gamleby hamn.

Uppdraget såsom det formulerats av Västerviks kommun, bestod i att utifrån befintligt underlag i form av geotekniska utredningar, statusbedömning av befintlig kaj i kombination med platsbesök göra en konsekvensanalys av olika scenarier och önskemål som finns inom området. Analysen redovisar vilka åtgärder som kan vidtas i hela eller delar av området med nuvarande underlag och vilka som kräver ytterligare undersökningar. På samma sätt har de anspråk som, ur geoteknisk synvinkel, är olämpliga att kombinera belysts. Analysen har även gett förslag på möjliga förebyggande åtgärder för att undvika geotekniska problem vid genomförande av förslagen. Se planeringsunderlaget ”Bedömning geoteknisk status Gamleby hamn 2018-05-24” som är bilaga till FÖP Gamleby. De geotekniska utredningarna som rapporten bygger på har ett åldersspann mellan 1958 – 2017, men då den övervägande parten är gjorda på 60- och 70-talen, är det lämpligt att gå vidare och göra noggrannare utredningar, se vägledningen, nedan.

Geoteknik

Underliggande jordarter är postglacial lera och fyllningsmaterial. Inom området har det blivit stora sättningar. Närmast strandlinjen finns indikationer på skredrisk.

Översvämningar

Marknivåerna inom hamnområdet ligger låglänt; 0,5 - 1,5 meter över havet och kommer att översvämmas när havsnivån stiger på grund av klimatförändringarna. Redan nu inträffar översvämningar vid skyfall och/eller högt vattenstånd i havet och/eller i Gamlebyån, som rinner genom hamnområdet och har sitt utlopp här. De flesta byggnader och infrastrukturen runt hamnområdet påverkas vid dessa tillfällen.

Föroreningar

Runt hamnområdet finns flertalet verksamheter inom flera olika kategorier. Historiskt har det funnits verksamheter här under väldigt lång tid. Det har funnits sågverk, lagring av utsäde i silo, varv och verkstäder inom hamnområdet. Dessa kan ha bidragit till markföroreningar, främst kan misstänkas metaller och oljeföroreningar.

Kajen

Av den undersökning av kajkonstruktionernas status som har gjorts framgår att de befintliga kajernas status är bristfälliga.

Gamlebyån

Gamlebyåns nedre del är utförd med träspont längs åns båda sidor. Dessa träspontar är i dåligt skick och har i princip samma problemställning som kajen.

Trafik och tung trafik vid hamnområdet

Trafik och tung trafik nyttjar idag gatorna och vägarna vid hamnområdet, till och från verksamheterna runt hamnområdet, inklusive hamnplanen; den asfalterade ytan framför silon. Hamnplanen är dock ojämn på grund av sättningar.

Hamn

Gamleby hamn är avstängd som handelshamn.

Fritidsbåtshamn

Befintlig småbåtshamn, som är belägen ca 150 meter norr om hamnplan, utgörs av en pålad brygga och en flytbrygga samt en småbåtsramp. Det finns en kran för fritidsbåtar, bryggor och båtramp att ta upp och lägga i fritidsbåtar.

Strandpromenad

Det finns en önskan om en strandpromenad i området.

Ämnesområde	Att tänka på (se mer detaljerat i bilaga 2)
Detaljplan	I området finns flera detaljplaner. Detaljplanerna tillåter bland annat hamnändamål, magasinsändamål, stor – respektive småindustriändamål, järnvägsändamål, bostadsändamål.
Ändrad mark-användning	Omvandling av utredningsområdet. Hårdgjorda ytor kan ersättas med parkmiljö och växtlighet. Hur omfattande beror på vad man kommer fram till i noggrannare utredningarna. Friluftsområde är viljeinriktningen.
Kulturmiljö	Området ligger inom gränserna för riksintresse för kulturmiljövården H95B – Gamleby (MB 3:6). Ingår i Huvudområde Gamleby stad, i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.
Strandskydd	Området är till största delen planlagt med strandskydd från havet utsläckt. En mindre yta längs stranden i söder omfattas dock av strandskydd. Gamlebyåns strandskyddsområde är upphävt i gällande detaljplaner.
Kulturmiljö	Delar av hamnområdet är ett fornminne. Byggnadsminnet gamla Tingshuset finns i nära anslutning. Delar av området ingår i kärnområde, värdeklass 1 i förslaget på kommunens kulturmiljöprogram.
Naturvärden	Området har få kända naturvärden idag. I Gamlebyviken förekommer regelbundet rapporter om både gråsäl och utter. Gamlebyån är också en viktig lekmiljö för havsvandrande öring. Hamnområdet har dock hög potential för att kunna omvandlas till en ekologiskt välfungerande yta. För landlevande djur och växter kan det bli en spridningsväg mellan Hammarsbadet och Gamlebygymnasiet.
Geoteknik	De geotekniska förhållandena är dåliga. Underliggande jordarter är postglacial lera och fyllningsmaterial.
Klimat-anpassning	Översvämningssområde med skred- och erosionsrisk. Sättningar pågår i området. Området ligger låglänt nära havet och riskerar att översvämmas både av höjda havsnivåer men också vid extrema skyfall, enligt Tyréns 2017. Åtgärder måste vidtas för klimatanpassning. Vilka åtgärder som ska vidtas måste utredas. Då delar av området kan komma att bli permanent översvämmat av stigande havsnivå kommer de föroreningar som finns i området att påverka Gamlebyviken negativt.
Föroreningar	Markföroreningar finns sannolikt. Inga åtgärder har utförts. Förorenade massor kan eventuellt uppkomma vid markberedning. Då delar av området kan komma att bli permanent översvämmat av stigande havsnivå kommer de föroreningar som eventuellt finns i området komma att påverka Gamlebyviken negativt.
Dagvatten	Befintligt dagvattensystem behöver utredas. Dagvattenpump finns norr om Gamlebyån. Separerat ledningsnät och lokalt omhändertagande.
VA	Ändring av ledningsnätet planeras söder om Gamlebyån. Befintlig pumpstation kommer att ersättas av två nya. Självfallssystem för spillvatten ersätts med trycksatta ledningar.
Säkerhetsrisker	Nuvarande verksamheter, trafik och fordon.
Radon	Största delen av området utgörs av lokal förekomst av högradonmark, och några delar klassas som högriskområde för radon.
Byggnader, anläggningar, etc	Vägarna behöver eventuellt förstärkas för att säkerställa sin funktion.

Vägledning

- Rekreatiomsområde föreslås vara inriktningen, öster om Östra Ringvägen och Varvsgatan. Rekreatiomsområdet skulle kunna innehålla gräs, planteringar och andra parkliknande åtgärder, ställplats för husbilar, funktioner för fritidsbåtar, bryggor, möjligheter till sportfiske, strandpromenad, med mera. Noggranna geotekniska undersökningar samt översiktlig miljöteknisk undersökning föreslås för att närmare precisera vilken typ av verksamhet som är lämplig inom olika delområden. Handlingsplan föreslås för att säkerställa träspontens funktion, både vad gäller kajen och Gamlebyån. Östra Ringvägen och Varvsgatans funktioner föreslås säkerställas, bland annat för att avlasta Torget från trafik och som skydd mot översvämningar. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Bygglövsområde inom utredningsområdet för geoteknik och klimatanpassning enligt figur 14, bör ske restriktivt. *Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*

Dagvatten

Dagvatten är tillfälligt förekommande, avrinnande vatten på ytan av mark, tak eller en konstruktion. Det kan vara exempelvis regnvatten, smältvatten och framträngande grundvatten. Dagvatten som filtreras långsamt i marken och tas upp av träd och grönska genomgår en reningsprocess. När det endast finns hårdgjorda asfaltsytor går metaller och näringsämnen snabbt och orenat direkt ut i sjöar och vattendrag. Spillvatten är förorenat vatten från bad, disk, tvätt och toalett.

Tillskottsvatten är ett samlingsbegrepp för allt vatten, som utöver spillvattnet avleds i ledningen som är avsedd för spillvatten. Tillskottsvatten kan vara dagvatten, dräneringsvatten från omgivande mark och husgrunder, inläckande vatten från åar, sjöar och hav. Om det finns mycket tillskottsvatten leder det till hög belastning på avloppsreningsverk och pumpstationer samt ökad risk för källaröversvämningar.

Kombinerade ledningssystem är utformade så att dag- och dräneringsvatten ska avledas i samma ledning som spillvattnet. Det var vanligt att det byggdes så förr. Idag görs kompletteringar med en ledning för dagvatten.

Om det är kombinerade ledningar blir det en kortvarig hög belastning på pumpstationer och reningsverk vid exempelvis kraftiga regn. Detta ökar risken för källaröversvämningar och bräddningar. Om ledningarna blir överfulla släpps (bräddar) kraftigt utspätt avloppsvatten ut från ledningssystemet. Det är vanligare i ett kombinerat ledningsnät och är en säkerhetsåtgärd för att hindra vattnet från att gå baklänges och orsaka översvämning av källare.

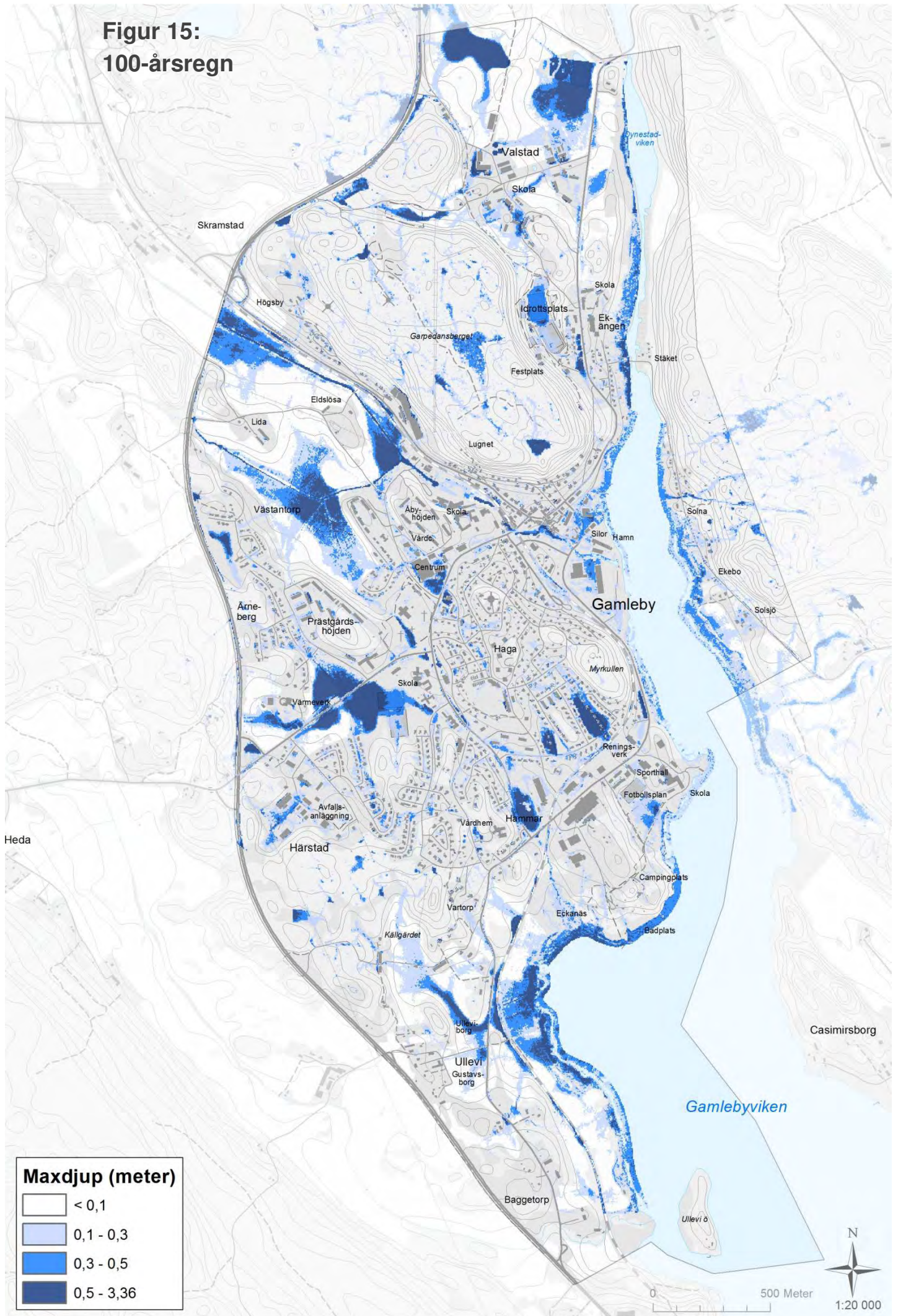
Dagvatten och dräneringsvatten som avleds till ledningar för spillvatten bidrar med stora volymer tillskottsvatten, sett under lång tid. Detsamma gäller för otäta spillvattenledningar och brunnar där grundvatten och vatten från närliggande åar och hav kan läcka in.

De allmänna dagvattenledningarna ska kunna hantera regn till en viss mängd. Extrema regnvolymer går inte att hantera enbart med slutna rörsystem. En hållbar dagvattenhantering kräver även att ytor reserveras i samhället där dagvattnet kan fördröjas.

Finns dagvattenfrågan med tidigt i samhällsplaneringsprocessen kan man exempelvis göra följande

- Fastställa en säker höjdsättning för byggnader i förhållande till omgivande gator och mark.
- Skapa möjligheter till fördröjning och infiltration av dagvatten, vilket minskar utsläppen till recipienten.
- Reservera markytor, så kallade översvämningssytor, för att kunna hantera stora regnmängder i samband med kraftiga skyfall. Skapa grönnare samhällen som ger ökad trivsel och bättre skydd mot värmeböljor.

**Figur 15:
100-årsregn**

Förutsättningar

Ca 34 % av Gamlebys avloppssystem består av kombinerade ledningar. De områdena med mest kombinerade ledningar finns runt Torget mot norra infarten och folkparken samt i samhällena Björnsholm, Lofta och Stångeland som ligger utanför Gamleby. Även om områdena räknas som kombinerade tar många fastighetsägare här hand om sitt dagvatten på den egna tomten. Prioritering av omställning till separata ledningar görs i enlighet med Västervik Miljö & Energi AB:s långsiktiga planer med syfte att minska driftskostnader och miljöbelastning.

Andelen tillskottsvatten är mycket hög i Gamleby, endast ca 25 % av vattnet som behandlas i avloppsreningsverket är spillvatten. En av källorna har visat sig vara en pumpstation vid hamnen.

År 2017 tog konsultbolaget Tyréns AB fram en skyfallsrapport för Gamleby, i samarbete med Västervik Miljö & Energi AB och samhällsbyggnadsenheten. Skyfallsrapporten visar flöden och översvämningar i Gamleby vid extrema skyfall och figur 15, som är tagen därifrån visar flödena vid ett 100-årsregn och var det någon gång under ett sådant regn (inte nödvändigtvis samtidigt) kan komma att bli översvämmat mer än 1 decimeter. Till följd av den här rapporten och vad man redan tidigare känt till vidtar Västervik Miljö & Energi AB vissa åtgärder. Exempelvis ersätts en pumpstation vid brädgården i hamnområdet med en pumpstation vid järnvägsstationen och en vid den planskilda korsningen där Brogatan går under järnvägen. Utredning görs av området Tjustvägen, Tjädevägen, Näktergalsvägen, Austendalsgatan. Utredning görs också av gräsplanen vid Novacore AB (där FÖP:en även pekar ut ett utvecklingsområde).

Vägledning

- Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) ska ske enligt kommunens dagvattenpolicy. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten och Västervik Miljö & Energi AB.*
- All planering ska ske utifrån ett avrinningsperspektiv. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Skapa förutsättningar för att rena dagvatten genom exempelvis fördröjningsmagasin och därmed skapa ekosystem i bättre balans. *Initiativtagare Västervik Miljö & Energi AB samt Samhällsbyggnadsenheten.*
- Göra vidare utredningar med hjälp av skyfallsrapporten från 2017, som kan förbättra statusen på vattenförekomsterna. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten, Miljö- och byggnadskontoret samt Västervik Miljö & Energi.*
- Arbeta vidare med utvecklingsområdena för dagvatten, enligt figur 16. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Fortsatt arbete med att minska tillskottsvatten till avloppsreningsverket. *Initiativtagare: Västervik Miljö & Energi AB.*

Vatten och avlopp

Vatten och avlopp förkortas VA. Det som tidigare benämndes kommunalt VA kallas numera för allmänt VA. Vi dricker samma vatten som dinosaurierna drack och det vatten vi använder idag är ett lån från kommande generationer. Rent vatten är livsavgörande för naturen och människans viktigaste livsmedel. Allmän vatten- och avloppsförsörjning tryggar långsiktigt hållbara VA-lösningar i samhället.

Förutsättningar

Större delen av Gamleby tätort ingår i verksamhetsområdet för allmänt vatten och avlopp. Det finns fastigheter utanför verksamhetsområdet som anslutit sig till allmänt VA via avtal. Vattenverket utnyttjar ca 60 % av kapaciteten vid normal drift. Vattenverket levererar dricksvatten till Gamleby, Björnsholm, Stångeland och Lofta. Sjön Rummen där Gamleby tar sitt dricksvatten kan vid längre torrperioder ha problem att klara vattenförsörjningen och reservvatten saknas. En vattenförsörjningsplan för Västerviks kommun är framtagen. Vattenförsörjningen för Gamleby i ett flergenerationsperspektiv utreds i planen. Reningsverket är nyligen ombyggt och reningsprocessen för avloppsvatten är uppgraderad för att klara villkoren i gällande tillstånd. Det behandlar ca 70 % av vad det är dimensionerat för. Reningsverket behandlar även avloppsvatten från Björnsholm, Stångeland och Lofta.

Vägledning

- Ytterligare industri och bostäder ska etableras inom, eller i närheten av verksamhetsområdet för allmänt VA för att underlätta anslutning. *Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret samt Samhällsbyggnadsenheten, Västervik Miljö & Energi AB.*
- Ny bebyggelse tillåts inte inom 300 meter från reningsverket. Om det är nödvändigt kan avståndet dock krympas något. Dock bör inte någon ny verksamhet tillåtas inom 100 m från anläggningen. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten, Miljö- och byggnadskontoret, Västervik Miljö & Energi AB.*
- Se ämnesområde Dagvatten.

Miljöskydd och säkerhet

Miljökvalitetsnormerna (MKN)

I miljöbalken finns ett antal miljökvalitetsnormer som anger lägsta godtagbara miljökvalitet. MKN är ett juridiskt bindande styrmedel. Hittills har det fastställts MKN för:

- Förordning (2004:660) om förvaltning av kvalitén på vattenmiljön.
- Luftkvalitetsförordning (2010:477)
- Förordning (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten (berör inte Västerviks kommun).
- Förordning (2004:675) om omgivningsbuller (berör inte Västerviks kommun).

Miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller är en slags målsättningsnorm. I förordningen skriver regeringen att det ska eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. För kommuner med mer än 100 000 invånare omfattar miljökvalitetsnormen omgivningsbuller från alla vägar, järnvägar, flygplatser och tillståndspliktiga hamnar. Små och medelstora kommuner omfattas av bullernormen i de områden som störs av buller från större vägar (över 3 miljoner fordon/år) större järnvägar (30 000 tåg/år) samt större civila flygplatser (över 50 000 flygrörelser/år). Västerviks kommun uppfyller inte de här kriterierna och berörs därför inte av MKN buller. Således inte Gamleby heller.

Det enda fiskvatten som ska skyddas enligt förordningen om MKN för fisk- och musselvatten i Kalmar län är Emåns mynning, och då med tanke på att det är ett laxfiskevatten. Musselvattnen finns främst på Västkusten och inte i Västerviks kommun. Således berörs inte Gamleby heller av MKN fisk- och musselvatten.

Utomhusluft

I Sverige finns en så kallad miljökvalitetsnorm (MKN) som reglerar vilken kvalitet utomhusluften som omger oss ska hålla. Normen är till stora delar tvingande och kommunen är ansvarig både för att följa upp och åtgärda ifall man inte klarar att hålla den reglerade luftkvaliteten.

I Kalmar län har samtliga kommuner tillsammans med länsstyrelsen och de största luftförorenande industrierna gått ihop i Kalmar läns luftvårdsförbund för att samordna mätningar och uppföljning av de ämnen som regleras av normen. Mätningarna har pågått under flera år och trenden är tydlig; luftkvaliteten i Västerviks kommun är bra.

De ämnen som regleras av normen är partiklar (damm och sot), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. I Kalmar län mäts samtliga parametrar med olika intervall, i Västervik mäter kommunen vartannat år partiklar i luft samt vissa år bensen och bens(a)pyren. Nedfallet av tungmetaller, alltså arsenik, kadmium och nickel, analyseras genom insamling av mossa cirka vart femte år.

Som sämst är luften på våren då sanden från vinterns halkbekämpning ligger kvar på gatorna och dammar samtidigt som många fortfarande kör med dubbdäck, vilket i sin tur också river upp damm som försämrar luftkvaliteten. Den ökande andelen dieslbilar är också en faktor som behöver vägas in. För även om moderna dieslbilar är avsevärt bättre än sina föregångare avseende luftföroreningar, så är det fortfarande det smutsigaste bränslet för vägfordon.

Andra faktorer som bidrar till försämrad luftkvalitet är exempelvis vedeldning som framförallt bidrar med partiklar men även bensen, kolmonoxid och bens(a)pyren. Det ska inte heller underskattas att rök från vedeldning ofta uppfattas som störande, eller obehagligt av omgivningen, särskilt om veden inte är ordentligt torr eller man eldar annat än rent trä. FÖP:en rekommenderar att vedeldning sker på ett miljöriktigt sätt.

Vattenförekomster

Vattendelegationen beslutar om miljö kvalitetsnormerna, som uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt.

Förutsättningar

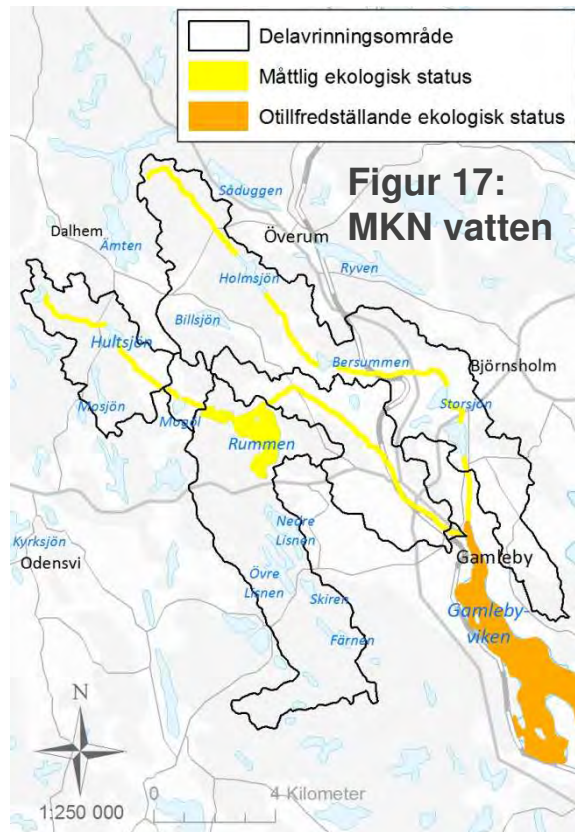
Gamlebyviken har Otillfredsställande ekologisk status, orsakat av övergödning, enligt Vattenmyndighetens klassning. Västerviks kommun har sedan 1990-talet arbetat förebyggande med att förbättra vattenkvaliteten i hela Gamlebyvikens avrinningsområde. Projektet har till huvudsyfte att förbättra vattenkvaliteten och minska belastningen av övergödande ämnen till Östersjön. Arbetet sker i samverkan med fastighetsägare, och verksamhetsutövare och utvecklingen är positiv. Exempel på genomförda åtgärder är anläggande av vårmarker, fosfordammar, tvåstegsdiken, strukturkalkning och borttagning av vandringshinder för fisk. Fortsatta åtgärder är dock nödvändiga för att komma till rätta med övergödningens problematik. Miljö kvalitetsnormen för ekologisk status i Gamlebyvikens skall uppnå God till 2021.

Sjön Rummen och Gamlebyån som mynnar i Gamlebyviken har måttlig ekologisk status på grund av övergödning, förändrad åsträckning och att det finns vandringshinder för fisk. Eftersom dricksvatten tas ur sjön Rummen bör extra hänsyn tas. Miljö kvalitetsnormen för ekologisk status i Rummen och Gamlebyån skall uppnå God till 2027.

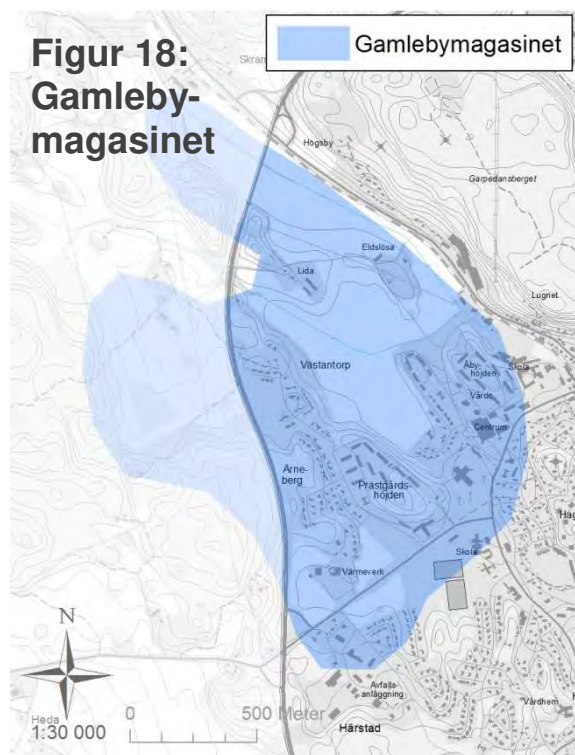
Även Dynestadån mynnar i Gamlebyviken och har måttlig ekologisk status. I Dynestadviken vatten finns extremt höga halter av näringsämnen och bottensedimenten är helt syrefria. Pågående åtgärder att restaurera Dynestadviken genom pumpning av näringsrikt vatten för bevattning av intilliggande åkermark kommer att fortsätta. Åtgärder behöver genomföras i så stor omfattning som möjligt till 2021 för att god ekologisk status ska kunna nås till 2027.

Genom FÖP Gamleby skapas förutsättningar för en förbättrad dagvattenhantering i området, genom fördröjningsmagasin etcetera.

Gamlebymagasinet är en grundvattenförekomst av sand- och grus. Magasinet vid Gamleby innehåller också större mängder men utredningar har konstaterat att grundvattnet är såväl svårtillgängligt som av dålig

Den ekologiska statusen på vattendragen i Dynestadån och Gamlebyåns avrinningsområde.

kvalitet och inte utpekad i kommunens Vattenförsörjningsplan från 2017. Inom förekomsten finns många förorenade områden riskklass 2-3.

Vägledning

- Fortsatt satsning på projekt med syfte att förbättra vattenstatus i Gamlebyviken och Gamleby ån för att på sikt uppnå God ekologisk status. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Arbete med avloppsvatten och dagvatten, se under respektive ämnesområden. *Initiativtagare: Västervik Miljö & Energi AB.*

Radon

Radon är en radioaktiv gas som kan finnas i marken i större eller mindre mängder. Radon i inomhusluften kan komma från marken, byggnadsmaterialet; framförallt blåbetong eller från dricksvattnet. Det enda sättet att upptäcka radon är att mäta. Strålsäkerhetsmyndigheten uppskattar att radon i bostäder orsakar 500 lungcancerfall per år i Sverige.

Förutsättningar

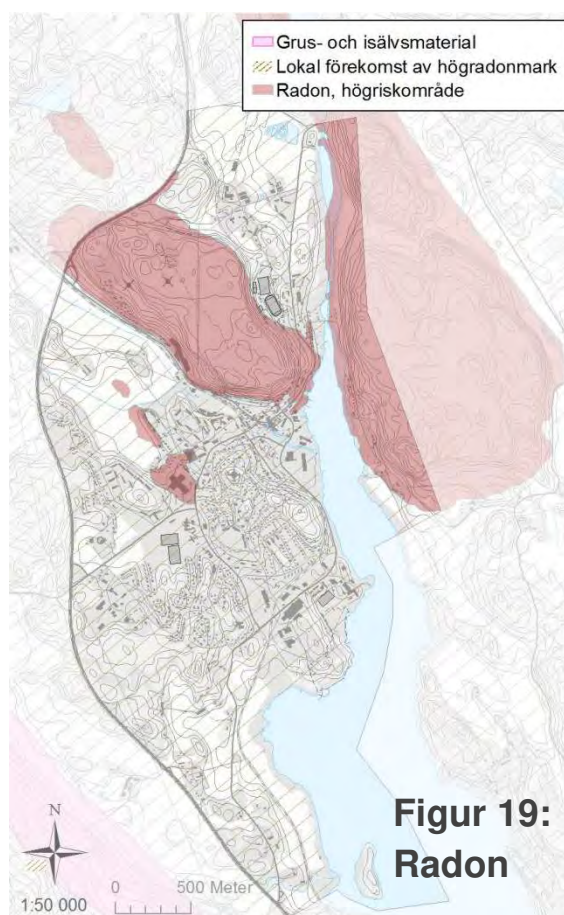
Stora delar av Gamleby ligger inom högriskområde för radon eller inom område där det lokalt förekommer högradonmark. På slutningen till Garpedansberget finns exempelvis en hel del bostadshus som ligger på högradonmark.

Vägledning

- Inför utbyggnad av bostadsområden i högriskområde för radon och de delar som ligger inom område med risk för högradonmark ska en gedigen radonutredning genomföras i detaljplane- respektive bygglovskedet. Det är viktigt att nybyggnation inom riskområde sker på sådant sätt att radonproblem inte uppstår och så att fastställda riktvärden inte överskrids inomhus. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Se översiktsplanens Huvuddokument.

Energi

De flesta tar nog för givet att det finns elektricitet och värme inomhus. Den här energin måste produceras någonstans, antingen på plats, eller transporteras från energikällan. Medvetenheten om de globala klimatförändringarna innebär att trenden går mot att använda mer förnybar energi och göra energianvändningen effektivare. Att bli klimatsmart är en ödesfråga, då vi har skapat oss ett beroende av energi. Energi- och klimatarbetet i Västerviks kommun siktar på att vi till år 2030 inte längre har något nettoutsläpp av fossil koldioxid. Kommunens framtida energiförsörjning ska baseras på fossilbränslefria och energieffektiva lösningar och vara säker och trygg. Kommunen ska gå från fossil energi till förnybar sådan och stimulera till produktion av förnybar energi. Inga fossila bränslen ska användas till uppvärmning och samhällsbetalda resor ska göras med fossilbränslefria fordon.

**Figur 19:
Radon**

Underlaget till radonkarteringen har inte större precision än 1:50 000, på grund av grova ingångsdata.

Förutsättningar

Gamleby har ett fjärrvärmeverk och ett väl utbyggt fjärrvärmenät. Omkring 450 fastigheter värms upp med fjärrvärme, bland annat skolor, industrier, verksamhetslokaler, flerfamiljshus och villor. De byggnader som inte värms upp av fjärrvärme värms ofta upp genom lokala lösningar, såsom bergvärme, värmepumpar, pelletspannor eller vedeldning. Gamleby skulle kunna ha potential att producera biogas genom den lokala tillgången på överskott av gödsel från djurhållningen samt genom tillgången till den värme från fjärrvärmeverket som behövs i rötningsprocessen som bildar biogasen av exempelvis gödsel. Logistikmässigt så ligger Gamleby med sitt läge nära E 22:an bra till för allmänna laddstolpar för elbilar, i närheten av arbetsplatser och kommers, med mera.

E.ON Energidistribution AB har Gamleby som koncessionsområde.

Vägledning

- Se kommunens Energi och klimatstrategi.
- Se kommunens Vindbruksplan.

Avfall

Avfall och återvinning har en betydande påverkan på dagens klimat och miljö. Det flesta varor vi köper blir så småningom avfall. Det är nödvändigt att se till att ämnen som kan vara giftiga för människor och miljön inte sprids. En framtida utmaning ligger i att så långt det går, förebygga uppkomsten av onödigt avfall. Vi måste sträva efter högre kvalitet, lägre innehåll av farliga ämnen och ökad livslängd på våra varor. Det avfall som trots allt uppstår ska behandlas så resurseffektivt som möjligt. Helst ska det förberedas för återanvändning, men går inte det ska det materialåtervinnas istället. Om det inte heller är möjligt ska energin i materialet tas tillvara genom exempelvis förbränning. I allra sista hand ska avfallet läggas på deponi. Nedskräpning ska förstås helt undvikas.

Förutsättningar

Sorterat avfall kan hämtas vid bostadshuset (så kallad fastighetsnära insamling), efter enskilda avtal med Västervik Miljö- och Energi AB. Fraktionerna komposterbart, brännbart, tidningar, pappersförpackningar, plastförpackningar, glasförpackningar och metallförpackningar hanteras. Gamleby har en återvinningscentral i Härstad industriområde, där alla typer av avfall kan lämnas in som farligt avfall, grovavfall, trädgårdsavfall, vitvaror, farligt avfall och elavfall. I Gamleby finns även två återvinningsstationer där det finns behållare för tidningar, förpackningar av papp/kartong, metallförpackningar, förpackningar av hårdplast och glasförpackningar. Dessa finns på Varvsgatan, Hantverksplan i hamnområdet och Bondevägen, parkeringsplatsen norr om Gamleby köpcentrum. Samlare för smått farligt avfall finns på ICA Supermarket i Gamleby köpcentrum. I dagsläget finns inget behov av utökning, eller flytt, eller stängning av återvinningscentralen och återvinningsstationerna.

Vägledning

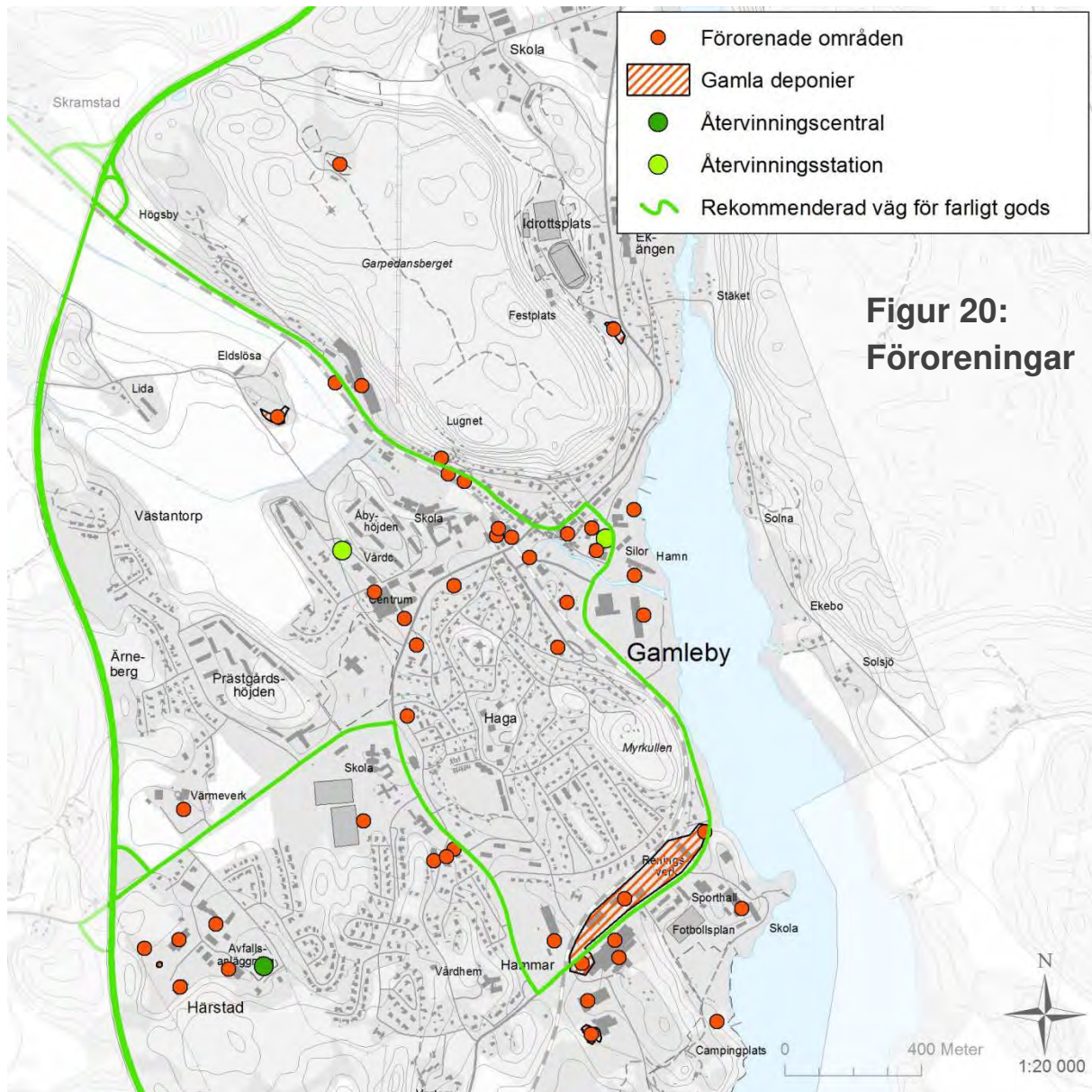
- Avfallscentralen ska vara kvar där den ligger. *Bevakare: Sambällsbyggnadsenheten, Miljö- och byggnadskontoret, Västervik Miljö & Energi AB*
- Se kommunens Renhållningsordning – Avfallsplan och Lokala föreskrifter för avfallshantering.

Förorenade områden

Ett förorenat område kan utgöra en risk för människor och miljön om exponering för giftiga ämnen sker inom det förorenade området eller i omgivningen. Förorenade områden kan vara både nedlagda och pågående verksamheter. Exempelvis industrier, deponier och bensinstationer. Vid ändrad markanvändning kan marken behöva saneras för att det ska gå att bygga där utan risker för miljö och hälsa. Gamla industriområden kan vara förorenade av kemikalier och tungmetaller. Kombinationen av inert och organiskt material medför på sikt en risk för sättningar. Inert material är sådant som inte bryts ner som exempelvis porslin, glas och sten.

Förutsättningar

De kända förorenade områdena i Gamleby framgår av figur 20. I Gamleby finns ett par nedlagda deponier. Totalt finns cirka 50 förorenade områden registrerade i Gamleby tätort. I Gamleby finns det flera, såväl nedlagda som befintliga, mindre verksamheter som främst bidrar med metall- och oljeföroreningar. Det finns även flera deponier där främst schakt- och rivningsmassor deponerats men även hushålls- och industriavfall. Ett område som behöver ägnas särskild hänsyn är utvecklingen av hamnområdet med tanke på de förväntade havsvattenhöjningarna och översvämningar i samband med stora flöden. Detta kan om inga åtgärder vidtas medföra en urlakning av de föroreningar som finns i marken.

Figur 20:
Föroreningar

Vägledning

- De förorenade områdena är inte lämpliga för bostadsbebyggelse. Om förorenade områden ska planeras, eller exploateras överhuvudtaget bör de i första hand planeras för industriändamål, handel eller kontor. Det kan på sikt bli aktuellt med åtgärder på en del av de förorenade områden. *Bevakare: Samhällsbyggnadsnibeten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Markföroreningar vid befintlig industri kan behöva hanteras vid en utökning, eller nyetablering. *Bevakare: Miljö- och byggnadskontoret.*

- Ovanpå de gamla deponierna är det inte lämpligt att bygga något utan åtgärder, av både geotekniska och föroreningsmässiga skäl. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Se även översiktsplanens Huvuddokument, avsnittet om Förorenad mark.

Farligt godstrafik och tung trafik

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som har sådana farliga egenskaper att de kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom, om de inte hanteras rätt under en transport.

Förutsättningar

E22:an som går i utkanten av FÖP-området är rekommenderad väg för farligt gods. Nuvarande farligt godsled passerar centrala Gamleby och Torget. Denna passage är inte optimal för denna typ av trafik eftersom det är trångt, begränsad sikt samt korta avstånd mellan väg och bebyggelse. Tjustbanan går rakt igenom samhället. Idag går inga godståg på Tjustbanan, men eftersom man inte vet vad som kommer att transporteras där i framtiden bör hänsyn till den tas i planeringen, ur risk och sårbarhetssynpunkt. Inom FÖP-området ligger också delar av Tjustbanan och vissa delar av vägar inom ras- och skredriskområde.

Länsstyrelsen i Stockholms län har arbetat fram en riktlinje gällande skydds- och säkerhetsavstånd för etableringar kring vägar och järnvägar med tanke på transporter av farligt gods. Den gäller även för Västerviks kommun, då Länsstyrelsen i Kalmar län hänvisar till den. Riktlinjen innebär kortfattat att inom 100 meter från transportled på både väg och järnväg för farligt gods ska risksituationen bedömas vid exploatering.

Vägledning

- Tung trafik leds om över hamnområdet och inte över Torget, utom till och från fastighet på Storgatan och delar av Odensvivägen, när Nya Norra infarten är byggd, se även avsnittet om Torget i kapitlet om Trafik och kommunikation. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*
- Lastbilsparkering och parkering för lastbilssläp vid värmeverket nära mellersta infarten, se figur 6. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten.*

Buller och vibrationer

Allt för höga värden av omgivningsbuller kan påverka människors hälsa och livskvalitet. Exempelvis kan inlärningsförmågan och antalet människor som drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar påverkas av för höga bullernivåer, utöver den direkt upplevda störningen. Vibrationer kan i sin tur ge huvudvärk och yrsel. Dessutom kan vibrationer påverka byggnader och bland annat ge sprickor i fasader.

Förutsättningar

För närvarande finns inga kända bullerstörningar från industrin. Trafiken på E 22 och Tjustbanan borde vara störande i vissa delar. Historiskt har klagomål framförts på Värmeverket. Med nuvarande trafiklösning är Torget ett område som också rimligen berörs av både buller- och vibrationsstörningar.

Vägledning

- Extra varsamhet ska tas vid planering och lov för ny bostadsbebyggelse så att gällande riktvärden för buller inte överskrids. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Utgångspunkt vid bedömning av buller är bullerförordningen 2015:216. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*
- Se översiktsplanens Huvuddokument, under rubriken om buller och vibrationer.

Räddningstjänsten

Räddningstjänsten arbetar med att rädda och skydda människor, egendom eller miljö vid bränder och andra olyckor som trafikolyckor och drunkningstillbud. Men även för att minska riskerna för, och konsekvenserna av olyckor.

Förutsättningar

Gamleby utgör, med sitt läge nära väg E22 och sin betydelse som en centralort för de norra delarna av Västerviks kommun, en viktig lokalisering av räddningsresurser. Räddningsstyrkan i Gamleby består av 5 personer, varav en har eget fordon som disponeras dygnet runt, så kallad "Första insats person" med 90 sekunders inställetid. Övriga finns på 5 minuters inställetid. Denna styrka utgör en viktig del av säkerheten i Gamleby och denna räddningsavdelning kan med hänsyn till rådande riskbild i Gamleby inte minskas eller tas bort. Räddningstjänsten arbetar sedan några år tillbaka med två eller flerstationslarm, vilket innebär att förstärkning till Gamleby kommer från Överum med tre man, eller från Västervik med fem man i första hand.

Utrymning med hjälp av räddningstjänsten

Räddningstjänsten är med hjälp av sin stegutrustning en alternativ utrymningsväg från vissa verksamheter i Gamleby. I Gamleby har räddningstjänsten inget höjdfordon, vilket begränsar möjligheterna att vara alternativ utrymningsväg för byggnader högre än tre våningar. Detta begränsar byggnaders höjd från mark till karmunderstycke på fönster, där utrymning ska ske, till 11 meter. Stäketbrons konstruktion innebär en begränsning för framkomlighet för räddningstjänsten till Solnasidan på andra sidan Gamlebyviken.

Vägledning

- Byggnation på Solnasidan bör begränsas till byggnader för en- och tvåfamiljsbostäder. *Initiativtagare: Samhällsbyggnadsenheten. Bevakare Miljö- och byggnadskontoret.*

Säkerhets-, brand- och explosionsrisker

Hantering av brandfarliga och explosiva varor är förenat med särskilda risker.

Förutsättningar

I nedanstående avsnitt tas särskilda säkerhets-, brand- och explosionsrisker upp vilka ska beaktas i samhällsplanering och byggprocess. Ansvar för denna bevakning har Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret eftersom de har detta uppdraget i kommunens organisation. Räddningstjänsten är behjälplig och remissinstans genom sin sakkunnighet inom området.

Farliga ämnen

I Gamleby hanteras farliga ämnen på olika platser. I ett extremfall med närhet till bostäder skulle en olycka som leder till en explosion, eller annan olycka få allvarliga konsekvenser. Störst risk finns vid lastning och lossning av dessa produkter.

Kulturbyggnader

Gamleby har en riskmiljö genom sina kulturbyggnader, främst runt Torget. Bebyggelsen består av byggnader som är uppförda enligt äldre bygglagstiftning. Bebyggelsen är tät och består till stor del av träbyggnader, vilket innebär att en eventuell brand skulle kunna få ett snabbt och omfattande brandförlopp med en besvärlig räddningsinsats som följd.

Boenden med förhöjd risk

I Gamleby finns ett antal verksamheter med förhöjd risk, exempelvis elevboenden, äldre- och omsorgsboenden samt flyktingboenden. De ökade risker som denna typ av boenden och motsvarande innebär ska beaktas. Den största risken med dessa boenden är en eventuellt hög persontäthet i kombination med att de boende i vissa fall kanske inte kan utrymma på egen hand.

Utrymning med hjälp av räddningstjänsten

Räddningstjänsten är med hjälp av sin stegutrustning alternativ utrymningsväg från vissa verksamheter i Gamleby. Räddningstjänsten har inget höjdfordon i Gamleby, vilket begränsar räddningstjänstens möjligheter att vara alternativ utrymningsväg till byggnader högre än tre våningar. Detta begränsar byggnadshöjden till 11 meter från marken upp till karmunderstycke på fönster där utrymning ska ske.

Vägledning

- För att minska riskerna med farliga ämnen bör inte bostäder och samlingslokaler eller svårutrymda lokaler kunna etableras inom skydds- och säkerhetsavstånd från riskverksamheter. Räddningstjänsten är behjälplig och remissinstans genom sin sakkunnighet inom området. *Bevakare: Samhällsbyggnadsenheten och Miljö- och byggnadskontoret.*

Medverkande

Erik Andersson (planarkitekt och projektledare för FÖP Gamleby), Phia Bergdahl (kommunikatör), Annika Boman (verksamhetsområdeschef näringslivsservice), Sofie Brorsson Candia (bygglovhandläggare), Jakob Dahlqvist (brandingenjör/verksamhetsansvarig förebyggande), Andreas Davidsson (verksamhetschef VA-ledningsnät), Markus Fridell (kart- och mätningenjör), Anders Fröberg (miljöinspektör), Tage Gustafsson (mark- och exploateringsstrateg), Fanny Hansson, (planarkitekt), Håkan Johansson (vägarbetare), Lotti Jilsmo (landsbygdsutvecklare), Lars Kåremyr (kommunekolog), Lotta Lamke (Kalmar Läns museum) Rickard Ljunggren (mark- och exploateringsingenjör), Daniel Niklasson (planarkitekt), Bruno Nilsson (chef för samhällsbyggnadsenheten), Roger Landelius (specialisthandläggare förebyggande), Elisabet Larsson (VA-ingenjör), Eva Larsson (miljöinspektör), Gun Lindberg (hållbarhetsstrateg), Erik Persson (kart- och gisingenjör), Ann-Sofie Pettersson (kulturhandläggare), Christer Ramström (planerare), Kelly Shepherd (projekteringsingenjör), Christer Sneitz (projekteringsingenjör), Ulla-Britta Stävmark (stadsarkitekt), Dennis Wiström (projektledare havsmiljö Gamlebyviken), Ruben Öberg (affärsområdeschef affärsområde vatten), Roger Örnwall (verksamhetschef – ledningsnät), Anders Östlund (fritids- och hälsstrateg).

Foton: Erik Andersson, Västerviks kommun och Gamleby intresseförening.

Hållbarhetsnätverket på Västerviks kommun har gjort en hållbarhetskonsekvensbeskrivning (HKA) av FÖP Gamleby.

Sweco har gjort projekteringsutredningarna vad gäller Ny Norra infart, Trafiktrafikplats Mellersta infarten och Gång- och cykelpassagen över järnvägen vid Östra Ringskolan.

Kalmar Läns museum har arbetat fram förslag till kulturmiljöprogram för Gamleby.

Tyréns AB har gjort skyfallskarteringen.

Vatten och Samhällsteknik AB har utfört en konsekvensanalys av olika önskemål som finns vid Gamleby hamn med mera.

Kommunstyrelsens ledamöter är styrgrupp.

